Den Haag

Dienst Stedelijke Ontwikkeling

Vijfde werksessie bewonerscommissie Mariahoeve

Datum: 12 maart 2020

Locatie: LOOkatie, Het Kleine Loo 364 te Den Haag

Aanwezig:	5.1.2.e	Voorzitter wijkberaad Mariahoeve
	5.1.2.e	Bewoonster Hendrinaland
	5.1.2.e	Bewoonster Ivoorhorst
	5.1.2.e	Bewoonster Barnsteenhorst
	5.1.2.e	Groenbeheerder Haagse Hout
	5.1.2.e	Bewoonster Mariahoeve
	5.1.2.e	Ingenieursbureau Den Haag (IbDH)
	5.1.2.e	Ingenieursbureau Den Haag (IbDH)
	5.1.2.e	Bewoner Smaragdhorst
	5.1.2.e	Bewoner Boekweitkamp
	Debora Lootsma	Stadsdeeldirecteur Haagse Hout
	5.1.2.e	Bewoner Elviraland
	5.1.2.e	Bewoner Robijnhorst
	5.1.2.e	Ontwerper openbare ruimte IbDH
	5.1.2.e	Wegbeheerder Haagse Hout
	5.1.2.e	Bewoonster Haverkamp
	5.1.2.e	Bewoner Catharinaland, lid wijkberaad
	5.1.2.e	Bewoonster Hofzichtlaan
	5.1.2.e	Bewoner Hongarenburg
Afwezig:	5.1.2.e	Projectleider Dienst Stadsontwikkeling (DSO)
	5.1.2.e	Wijkmanager Stadsdeel Haagse Hout
	5.1.2.e	Bewoner Mariahoeve
	5.1.2.e	Bestuurslid Stichting Achterban werkt
	5.1.2.e	Wijkberaad Marlot
Notulen:	5.1.2.e	WBZ consultancy ∞

---

1. Opening

4.1.4

4.1.4

4.1.4 5.1.2.e Deze avond zal volledig worden benut om een voorkeurspakket te kiezen van projecten die volgens de bewonerscommissie in ieder geval moeten worden gerealiseerd. De projecten uit dit voorkeurspakket worden wel op de website vermeld, maar de wijkbewoners kunnen hierop geen stem meer uitbrengen omdat deze al zijn geselecteerd voor realisatie. De overige projecten worden eveneens op de website geplaatst en hierop kunnen wijkbewoners via internet stemmen. Elke bewoner van 12 jaar en ouder in Mariahoeve krijgt daartoe een unieke stemcode thuisgestuurd.

Het voorkeurspakket en alle overige projecten zullen naar verwachting op 27 maart online staan en dan kan er tot en met 15 april worden gestemd. Er is ook een wijkbijeenkomst voorzien waarbij er offline kan worden gestemd. Het stadsdeel zal dus maatregelen nemen om bewoners zonder internetaansluiting in de gelegenheid te stellen om te stemmen. Vermoedelijk worden er daartoe stadsdeelmedewerkers ingezet met een iPad (actie stadsdeel).

Als uitgangspunt voor het beschikbare budget wordt uitgegaan van 2,25 miljoen euro. Dat geldt voor het voorkeurspakket plus alle overige projecten waarop de wijkbewoners kunnen stemmen. Het aantal stemmen van de wijkbewoners zal leiden tot een prioriteitsvolgorde voor de realisatie van de overige projecten. De hoeveelheid uiteindelijk te realiseren projecten zal mede afhankelijk zijn van het nog te verdelen extra budget uit het nieuwe coalitieakkoord.

4.1.4

2. Adviezen van de groen- en wegbeheerder

4.1.4

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

3. Toelichting op de 35 projecten

4.1.4 De projecten zijn, voor zover mogelijk, een integrale oplossing voor de aangedragen opknappunten. De projecten zijn belangrijk voor het opknappen van Mariahoeve, maar daarmee is nog niet de hele wijk op residentieniveau. Er vindt ook groot onderhoud plaats in de wijk en waar mogelijk wordt meegelift met de projecten uit het opknapplan om werk met werk te maken en kosten te besparen. Op die manier kunnen er meer projecten uit het opknapplan worden gerealiseerd. De ontwerpers hebben geen voorkeur voor de projecten op de lijst. Zij hebben per project een schets gemaakt van de locatie en aangegeven welke opknappunten hiermee worden opgelost. Tevens is een sfeerimpressie opgenomen van een mogelijke nieuwe situatie en een schatting van de kosten. Voor de keuze is dat voldoende. Gekozen projecten worden nog verder uitgewerkt, als dat nodig is in samenspraak met direct omwonenden.

4.1.4
4.1.4 met behulp van drie stickers per lid van de bewonerscommissie een prioriteitsvolgorde worden aangegeven, om daarna te discussiëren over de vraag welke projecten in het voorkeurspakket moeten worden opgenomen. Bij voorkeur dient dit voorkeurspakket minder te kosten dan 2,25 miljoen euro om nog keuzen van de overige wijkbewoners te kunnen realiseren. 4.1.4
4.1.4

Omdat de uitgereikte A3-bladen alle informatie al bevatten, inclusief de oplossingsrichtingen, zal in dit verslag alleen een opsomming plaatsvinden met een weergaven van eventuele vragen en antwoorden over het betreffende project.

1. Het Kleine Loo (openbare ruimte; 935.000 euro) vergt een integrale herinrichting. 5.1.2.e schetst dat naast het verwijderen en verbeteren van bomen, de rijbaan aan de zijde van het winkelcentrum wordt versmald en er nieuwe verlichting wordt aangebracht. De gevraagde verschuiving van het fietspad kan eveneens uit dit budget worden gerealiseerd, maar dat moet nog worden uitgewerkt. Dat geldt ook voor de straten aan de achterzijde van het winkelcentrum en een nieuwe brug naar het wijkpark. 5.1.2.e sluit niet uit dat er vanuit het budget voor groot wegonderhoud een extra bijdrage wordt geleverd voor dit en het volgende project als men kans ziet om werk met werk te maken. Op een vraag van 5.1.2.e antwoordt 5.1.2.e dat de HTM niet aan dit project deelneemt. Het vergroenen van de trambaan is een apart project (22).
2. Het project Winkelcentrum Mariahoeve (825.000 euro) behelst ook Het Kleine Loo, maar dan het gebied van de eigenaar van het winkelcentrum, waaronder de parkeerterreinen. Ook over dit gebied werden veel klachten ontvangen en het wordt ervaren als openbare ruimte. De gemeente investeert wel vaker in dergelijke gebieden als daarmee de eigenaar kan worden aangemoedigd ook bij te dragen. Op een vraag van 5.1.2.e antwoordt 5.1.2.e dat 5.1.2.e heeft gesproken met de huidige eigenaar en van plan is ook met de potentiële nieuwe eigenaar te spreken. De verkoop van het winkelcentrum is een complicerende factor. 5.1.2.e betwijfelt of een nieuwe eigenaar hier direct veel zal investeren.
3. Kruising Hofzichtlaan/Finnenburg/Aegonplen (60.000 euro). Het relatief lage bedrag is mogelijk omdat het al geplande wegonderhoud wordt benut. Normaal zou de huidige situatie worden teruggebracht en met dit extra budget kan de middenberm op diverse locaties worden verbreed en verlengd om nog veiliger te kunnen oversteken (zonder op de trambaan te hoeven staan). De verkeersregeling zal daarop worden aangepast uit het budget van DSO/Mobiliteit. Vooral voor fietsers worden deze kruisingen dan beter oversteekbaar en bovendien vindt er gelijk enige vergroening plaats. Unaniem wordt besloten dit project in ieder geval op te nemen in het voorkeurspakket, mede gezien de lage kosten bij uitvoering tijdens het wegonderhoud.
4. Plein Zwedenburg (215.000 euro). Namens de speelbeheerder van het stadsdeel merkt 5.1.2.e op dat speeltoestellen kostbaar zijn en dat er voor de vervanging te zijner tijd geen budget beschikbaar is. Daarom wordt aanbevolen geen toestel te plaatsen, maar in de bestrating spelaanleidingen op te nemen (stapstenen, hinkelbaan, knikkerpotje). Dit zal bij de uitwerking met omwonenden aan de orde komen. 5.1.2.e houdt graag de mogelijkheid open om op dit plein een feest te houden of een schaatsbaan te realiseren.
5. Plein Denenburg (355.000 euro). Hiervoor geldt hetzelfde als voor project 4.
6. Plein Tarwekamp (75.000 euro). Hier zijn minder ingrepen nodig (groen en bestrating).
7. Plein Haverkamp (210.000 euro). Dit betreft een grotere oppervlakte waar meer groen kan worden aangebracht. 5.1.2.e waarschuwt er wel voor dat de huidige kleine winkels in bezit zijn van een projectontwikkelaar en dat niet bekend is wat hiermee zal gebeuren.
8. Plein Ursulaland (75.000 euro). Dit project maakt al deel uit van het voorkeurspakket vanwege de combinatie met al gepland wegonderhoud. 5.1.2.e licht de nieuwe inrichting toe. Het aantal parkeervakken is hetzelfde gebleven en er is meer groen toegepast. 5.1.2.e vraagt naar de inhammen voor de bankjes en 5.1.2.e antwoordt dat nu een goed betaalbare oplossing is gekozen. Er zijn wel nieuwe gele klinkers toegepast, zoals in de Hendrik Zwaardecroonstraat. 5.1.2.e neemt aan dat met de Coop wordt gesproken over het definitieve ontwerp en hij verwacht dat de eigenaar meer ruimte voor de entree zal

wensen. Op een vraag van 5.1.2.e antwoordt 5.1.2.e dat de residentiekwaliteit in beginsel materialen voorschrijft, maar dat hier wel kan worden afgeweken van de standaard 30x30 trottoirtegels. 5.1.2.e acht de banken minder fraai en 5.1.2.e merkt op dat er was afgesproken in ieder geval aan één zijde een hoge rand van het groenvak op te nemen. Dergelijke details kunnen nog met de omwonenden worden besproken.

9. Bochten en uitritten De Horsten (90.000 euro).
10. Bochten en uitritten De Landen (15.000 euro).
11. Bochten en uitritten De Burgen (35.000 euro).
12. Bochten en uitritten De Kampen (15.000 euro). In de projecten 9 t/m 12 worden parkeerproblemen opgelost. 5.1.2.e stelt voor deze allemaal (totaal 155.000 euro) alvast op te nemen in het voorkeurspakket, zodat daaraan geen stickers hoeven te worden toegekend. 5.1.2.e en 5.1.2.e stemmen hiermee in, maar hiervoor wordt nu niet gekozen.
13. Groenzone Ivoorhorst/Robijnhorst (285.000 euro). Dit betreft evenals project 14 het laten aansluiten van de te vernieuwen beplanting bij de ecologische verbindingszone.
14. Groenzone Norenburg (265.000 euro). Zie 13. Op een vraag van 5.1.2.e bevestigt 5.1.2.e dat de werkgroep Water van Mariahoeve bij de uitwerking wordt betrokken. 5.1.2.e legt op een vraag van 5.1.2.e uit dat de ecologische zones van belang zijn om inheemse plant- en diersoorten in stand te houden. Daarvoor wordt een natuurlijke omgeving geboden die in beginsel onderhoudsvriendelijk is. Er wordt geleidelijk gestuurd op een ontwikkeling, een bepaald eindbeeld. Volgens 5.1.2.e is het duurder in onderhoud en 5.1.2.e geeft aan dat het wel meer maatwerk vraagt. 5.1.2.e ziet ruimte om te innoveren en meer duurzaam groen in de gehele stad toe te passen.
15. Groenzone Vlaskamp (50.000 euro). Dit project omvat de vervanging van verouderde beplanting met weinig diversiteit rondom de flatgebouwen.
16. Groenzone Margarethaland (110.000 euro). Zie 15 en daarnaast zal dit project direct langs de rijbaan een 'honey highway' realiseren voor bijen en andere insecten.
17. Groenzone Diamanthorst (20.000 euro). Zie 15.
18. Groenzone Hofzichtlaan (50.000 euro). Zie 15.
19. Groenzone Vlamenburg/Denenburg (80.000 euro). Evenals project 20 betreft dit een groter gebied met achterstallig groenonderhoud. Volgens 5.1.2.e heeft deze groenzone de bestemming bosplantsoen. Dat wordt niet gewijzigd.
20. Groenzone Hendrinaland (70.000 euro). Zie 19. 5.1.2.e merkt op dat de haagbeuk recent is aangebracht op verzoek van omwonenden. 5.1.2.e ontvangt daarover nu juist klachten van huidige bewoners.
21. Groenzone Zwedenburg, rondom waterpartij (25.000 euro). Achterstallig onderhoud.
22. Trambaan Het Kleine Loo vergroenen (550.000 euro). De relatief hoge kosten worden veroorzaakt door de benodigde maatregelen rondom het spoor. Het is volgens 5.1.2.e een veelgehoorde wens vanuit de wijk en het geeft inderdaad een veel beter beeld, maar men beseft niet wat de kosten hiervan zijn.
23. Groeiplaatsverbetering bomen op urgente locaties in de wijk (300.000 euro). Het geschatte bedrag volstaat voor de grootste probleemgevallen (ongeveer 100 bomen). De kosten en benodigde maatregelen zullen per boom verschillen. 5.1.2.e pleit voor opname van deze maatregel in het voorkeurspakket, mede omdat het anders geen zin heeft om de bestrating aan te pakken. De beheerders hebben hiervoor al gepleit en ook de leden van

de bewonerscommissie stemmen in met het opnemen in het voorkeurspakket. Aldus wordt besloten en dit zal dan ook gelden voor project 35 (rechtleggen verharding).

24. Fietspad Bezuidenhoutseweg naar Smaragdhorst voorzien van voetpad (15.000 euro).
25. Fietspad Bezuidenhoutseweg naar Parelmoerhorst verlichten (30.000 euro).
26. Speelplek Haverkamp (35.000 euro). Hier staat al een speeltoestel en 5.1.2.e geeft aan dat voor de vervanging van bestaande speeltoestellen in beginsel een budget beschikbaar is. Vervanging is echter gekoppeld aan de leeftijd van het speeltoestel en kan nu mogelijk eerder geschieden vanuit het projectbudget.
27. Speelplaats Gerstkamp (12.000 euro). Dit betreft slechts het verbeteren van de zitgelegenheid en het aanbrengen van spelaanleidingen.
28. Fietspad Leidsestraatweg langs de Benoordenhoutseweg (15.000 euro). Opnieuw asfalteren en verbeteren verlichting in het deel ter hoogte van Marlot.
29. Verbeteren looproutes Isabellaland (105.000 euro). Het half verharde wandelpad tussen het water en de flats is slecht begaanbaar. Daarvoor zijn diverse oplossingen. De geschatte kosten zijn gebaseerd op asfalteren.
30. Verbeteren looproutes Carel Reinierszkade (80.000 euro). 5.1.2.e ontvangt veel klachten over het wandelpad langs de Carel Reinierszkade en hij heeft al gepland om het groen langs dit pad te verbeteren. De rest van de buurt is met het rioleringsproject al opgeknapt.
31. Voetpad Denenburg (70.000 euro). 5.1.2.e en 5.1.2.e hebben onderzocht welke voetpaden in de wijk nog meer slecht verlicht zijn en dit voetpad bleek in het geheel niet verlicht. Vanwege de sociale veiligheid is dat op deze locatie wel gewenst.
32. Verbinding tussen Vlaskamp en Bezuidenhoutseweg (150.000 euro). Dit betreft een verbinding over het water vanaf de flat aan de Vlaskamp ter hoogte van de Haverkamp.
33. Trottoir Hofzichtlaan (5.000 euro). Het voetpad is hier te smal en kan worden verbreed door het hekje te verplaatsen. Daardoor komt men wel voor een groter deel op grond die in erfpacht is uitgegeven. Het pad wordt veel gebruikt door schoolkinderen. Bij de nadere uitwerking zal blijken of de kosten niet te laag zijn geschat.
34. Nieuwe verbinding Haverkamp en Het Kleine Loo (45.000 euro). Momenteel ontbreekt hier een voetpad. Dit zal deels op het terrein van een woningcorporatie komen te liggen. Geconstateerd wordt dat hieraan dan ook verlichting moet worden toegevoegd en daardoor zullen de kosten toenemen.
35. Rechtleggen verharding (100.000 euro). Zie 23. Desgevraagd geeft 5.1.2.e aan nu jaarlijks te beschikken over een budget van 28.000 euro voor klein dagelijks onderhoud aan de bestrating in het hele stadsdeel Haagse Hout. Met 100.000 euro kan er dus meer worden gedaan in Mariahoeve dan anders in drie jaren in geheel Haagse Hout. 5.1.2.e merkt op dat er nog veel groot onderhoud in de wijk moet plaatsvinden. 5.1.2.e vreest dat dit groot onderhoud nog jaren op zich kan laten wachten als gevolg van onder meer onzekerheden in het kader van bouwprojecten en de energietransitie. 5.1.2.e licht toe dat de gemeente als prioriteitsvolgorde aanhoudt eerst de hoofdwegen, dan de toegangswegen naar de wijken, vervolgens de straten in de wijken en ten slotte de lokale paden door het groen. Met deze stelpost kunnen veel problemen worden opgelost en 5.1.2.e bevestigt dat het wijkberaad hierover ook veel klachten ontving. 5.1.2.e ziet graag dat het wijkberaad meehelpt bij de inventarisatie van de plekken waar de verharding moet worden verbeterd. 5.1.2.e stelt voor eventuele meevallers bij andere projecten te bestemmen voor deze stelpost. 5.1.2.e bevestigt dat voor het geschatte bedrag van 100.000 euro niet alle bestratingsproblemen in Mariahoeve kunnen worden opgelost. Dit project komt wel in het voorkeurspakket.

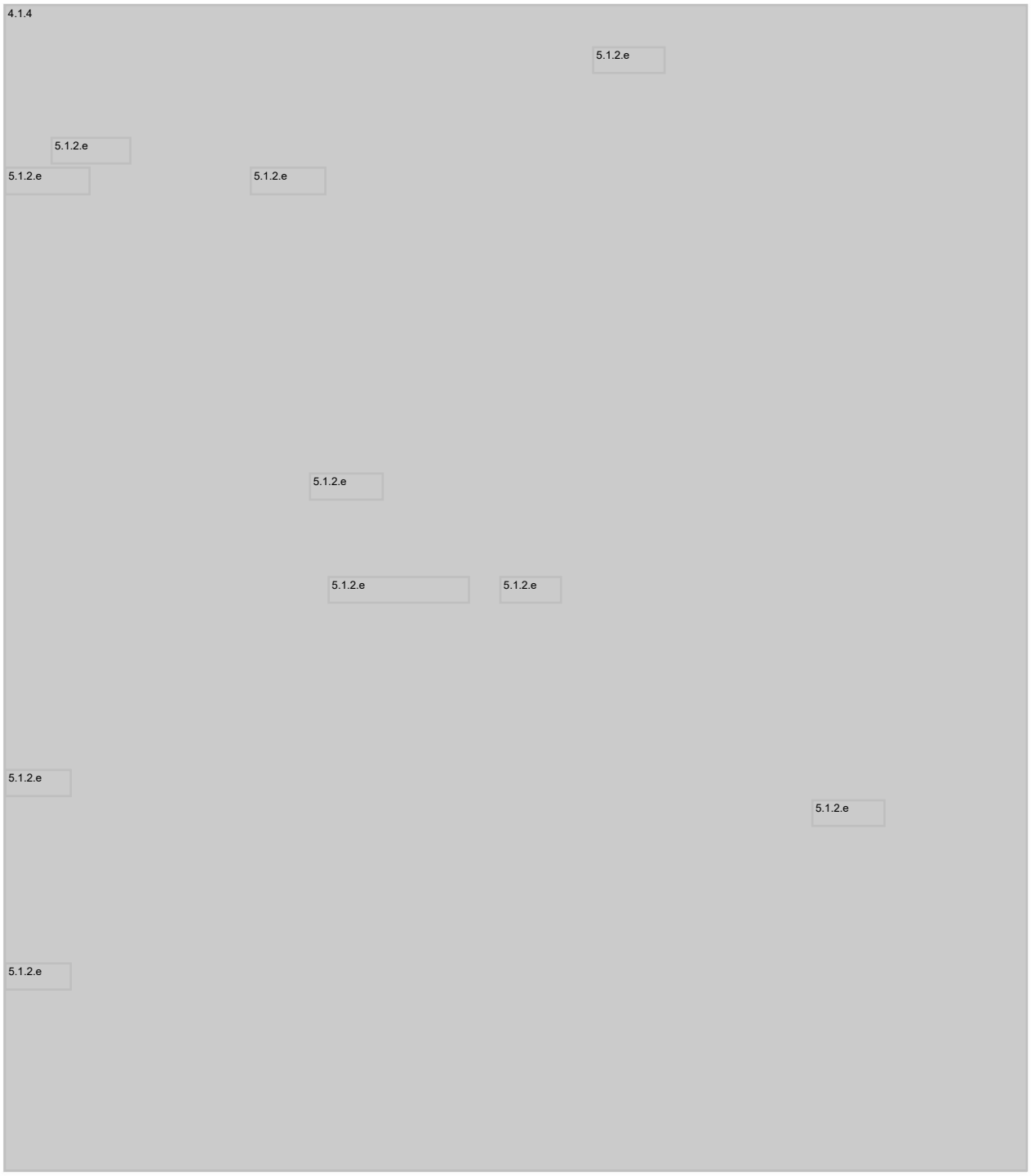
4.1.4
5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e

5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e

5. Besluit van de bewonerscommissie over het voorkeurspakket

Uiteindelijk stemt de bewonerscommissie vrijwel unaniem voor opname in het voorkeurspakket van de projecten 1 (Het Kleine Loo), 3 (kruising Hofzichtlaan/Finnenburg/Aegonplein), 8 (plein Ursulaland), 9 tot en met 12 (diverse trottoirs), 18 (groenzone Hofzichtlaan), 23 (groeiplaatsverbetering bomen), 25 (verlichting fietspad Bezuidenhoutseweg- Parelmoerhorst), 33 (trottoir Hofzichtlaan) en 35 (rechtleggen verharding). Deze projecten zullen als voorkeurspakket wel op de website worden vermeld, maar de wijkbewoners kunnen hiervoor niet meer kiezen. De overige projecten zullen met een stemadvies en een prioriteitsvolgorde van de bewonerscommissie op de website worden geplaatst ten behoeve van de stemming door de wijkbewoners.

6. Voorwaardelijkheidsverklaring

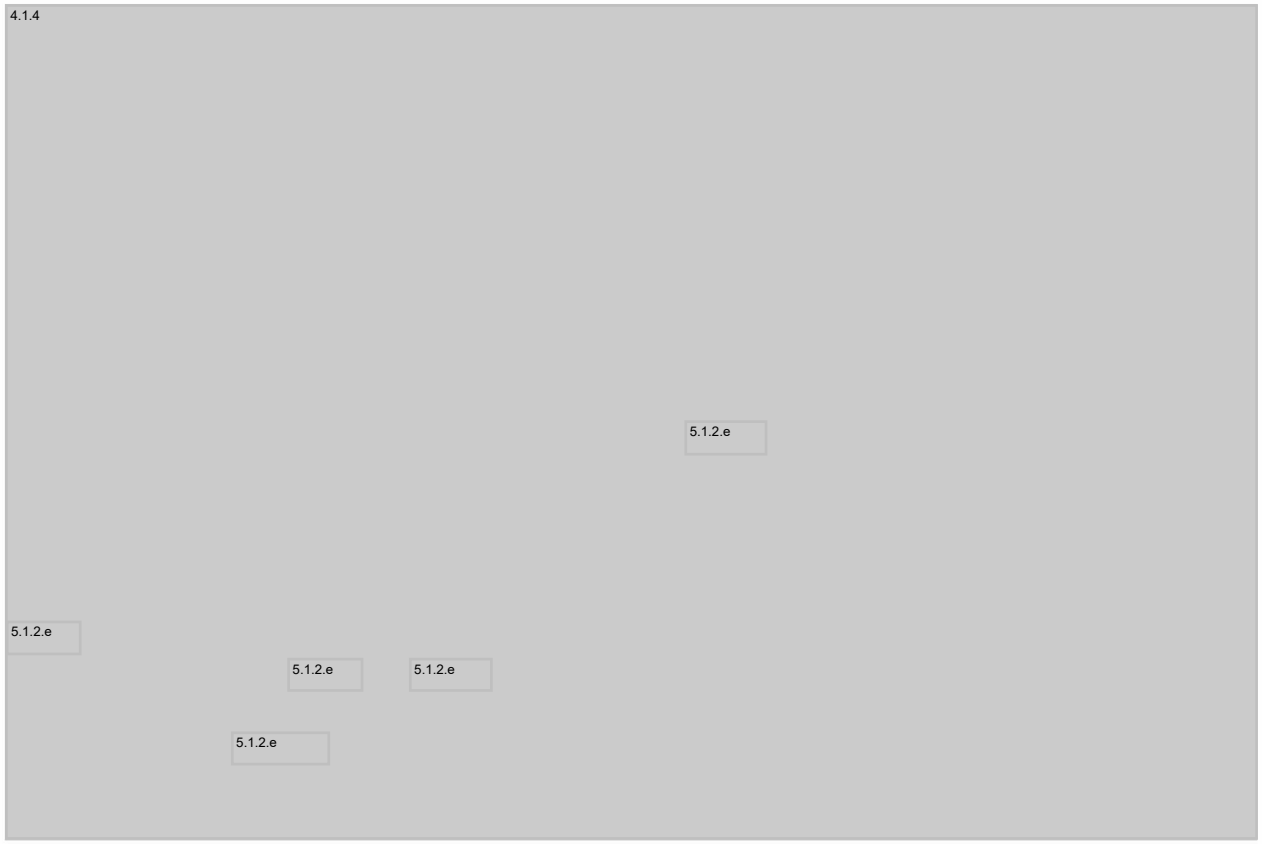

7. Vervolgstappen

Na de stemming zal er een uitgebreid opknapplan worden opgesteld dat nog voor de zomer aan de gemeenteraad zal worden aangeboden. Daarover zal de gemeenteraad vervolgens besluiten.

Den Haag

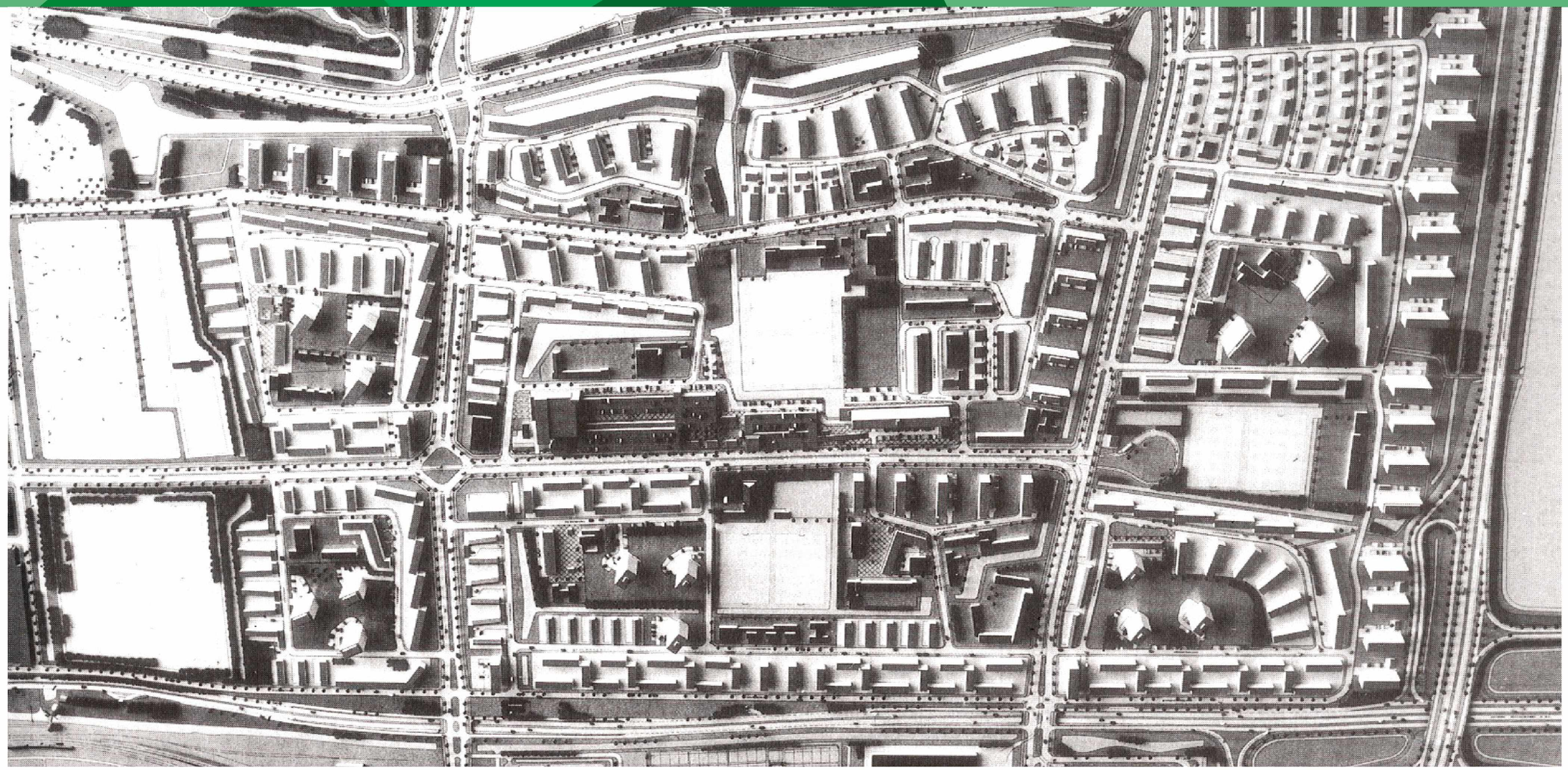

MARIAHOEVE & MARLOT KNAPPEN OP

Juni 2020

Colofon

Opknapplan Mariahoeve en Marlot

16 juni 2020

opdrachtgever: 5.1.2.e
(DSO/PmDH)

projectnr.: 95024264
projectteam: 5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e
(DSB/IbDH)

5.1.2.e
(DSO/S&P)

5.1.2.e
(DSO/M)

5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e
(DPZ/SDHH)

Ingenieursbureau Den Haag
Spui 70
Postbus 12651
2500 DP Den Haag
T: 14070
www.denhaag.nl

Mariahoeve - De Landen 1965

Inhoudsopgave

Aanleiding 3
Opgave en doel
Procesbeschrijving 4
Financiën
Programma van eisen 4
Beleid 6
Historie 8
Inventarisatie 9
Stedenbouwkundige structuur 10
Inrichting openbare ruimte 11
Ruimtelijke analyse:
Groenblauwe structuur 12
Verkeersstructuur 14
Spelen en ontmoeten 16
Conclusie ruimtelijke analyse 18
Opknappunten 20
Ontwerpprincipes 22
Visiekaart 24
Strategie en Maatregelen 25
Opknapplan 26
Projecten 27

Aanleiding

De openbare ruimte van Mariahoeve heeft dringend behoefte aan een opknapbeurt, omdat deze verouderd is. Bomen zijn uit de bestrating gegroeid, de inrichting is gedateerd, het groenonderhoud heeft achterstanden en door vergrijzing in de wijk is het belangrijk dat de stoepen en fietspaden veilig zijn. Bewoners hebben vaak aangegeven dat het dringend noodzakelijk is om de gehele openbare ruimte op te knappen. Daarnaast is het belangrijk dat de openbare ruimte uitnodigt tot ontmoeten en bewegen, klimaatbestendig is en bijdraagt aan de biodiversiteit. De inrichting van de openbare ruimte past op veel plekken ook niet meer bij het huidige gebruik van de openbare ruimte.

Het betreft hier een opknapbeurt om de leefomgevingskwaliteit van de wijk te vergroten. In het Coalitieakkoord 2018-2022 (RIS 299794) en in de Programmabegroting 2019-2022 (RIS 300472) is Mariahoeve genoemd als een van de 4 wijken die in aanmerking komen voor het totale bedrag van €10,- mln. Het totale beschikbare budget wordt gelijk verdeeld over de vier wijken. Dat houdt in dat elke wijk €2,5 mln. krijgt voor het opknappen van de openbare ruimte.

Opgave en doel

‘Mariahoeve Knapt Op’ gaat over het opknappen van de openbare ruimte. De opgave is om in samenspraak met bewoners en ondernemers van Mariahoeve een opknapplan op te stellen, bestaande uit een pakket projecten voor het wegwerken van achterstallig onderhoud en het verbeteren van de leefomgevingskwaliteit, zoals veiligheid, klimaatadaptatie en ruimte voor ontmoeting. Projecten die zorgen voor ruimtelijke samenhang, ruimtelijke kwaliteit en identiteit. Het doel is om hiermee de kwaliteit van de openbare ruimte minstens 15 jaar op orde te houden, met normale beheers inspanningen. Middels een intensief participatieproces met bewoners en ondernemers en via een eigen website is het opknapplan gezamenlijk met de wijk opgesteld.

Procesbeschrijving

De opknapplannen gaan over het opknappen van de openbare ruimte in de opknapwijken Houtwijk, Nieuw Waldeck en Mariahoeve. Samen met de bewoners van deze drie wijken is middels een intensief participatietraject een opknapplan per wijk opgesteld: een pakket aan projecten welke niet alleen veel opknappunten oplost, maar ook de leefbaarheid verbeteren door tevens belangrijke thema's als klimaatadaptatie, (verkeers)veiligheid en ontmoetingsplekken integraal op te pakken. Bewoners hebben in oktober en november 2019 middels de website nieuwwaldeckknaptop.nl en een wijkbijeenkomst opknappunten aangedragen. Het ophalen van wat er speelt in de wijk is **stap 1** geweest in het participatieproces.

Stap 2 in het proces beslaat de werkbijeenkomsten met de tijdelijke bewonerscommissie van 15 inwoners van. Tijdens drie werkbijeenkomsten zijn 1) de wijkopbouw en de opknappunten verder geanalyseerd, 2) mogelijke maatregelen en strategieën besproken en 3) projecten besproken. Deze projecten geven een denkrichting weer over wat het zou kunnen zijn. Dit is ook met de bewoners gecommuniceerd. Tijdens de laatste sessie is er een zogenaamd basisplan opgesteld. Hierin zijn projecten opgenomen welke door de bewonerscommissie noodzakelijk zijn geacht, passend binnen het kader en de scope van opknapwijken. Dit basisplan vormt de afsluiting van stap 2.

Stap 3 in het proces vormt de terugkoppeling naar de wijk. Om een optimale betrokkenheid te garanderen is een deel van het beschikbare budget niet besteed tijdens de werkbijeenkomst, zodat dit deel besteed kan worden door de wijk. Dat houdt in dat er online gestemd kan worden op favoriete projecten die niet door de bewonerscommissie gekozen zijn en dus geen onderdeel zijn van het basisplan. De gekozen projecten van zowel de bewonerscommissie als de wijk vormen samen het basisplan.

Stap 4 vormt het nader uitwerken van deze projecten tot concrete plannen.

Aan het opknapplan ligt in de eerste plaats een programma van eisen met een visie op de kwaliteit van de openbare ruimte ten grondslag. Zij vormt nu en straks de leidraad voor de uitvoering van de uiteenlopende projecten. Op die manier wordt de eenheid en kwaliteit van de openbare ruimte in de toekomst geborgd. Het opknapplan is hiermee ook een strategie voor de uitvoering van projecten nu en in de toekomst.

Financiën

Voor Mariahoeve is in eerste instantie, in het coalitieakkoord van 2018-2022, € 2.5 miljoen beschikbaar gesteld. In het nieuwe het coalitieakkoord van 2019-2022 wordt daar waarschijnlijk nog eens € 1 miljoen aan toegevoegd. De verdeling van dit budget is gebaseerd op de urgentie die naar voren is gekomen vanuit de opknappunten en de beoordeling van de betrokken experts van de gemeente (weg- en groenbeheerders en de analyse van het IbDH). Tegelijktijd wordt ook gekeken naar 1) de mogelijke combinaties om werk met werk maken, 2) de zichtbaarheid en het effect van de investering; 3) de ernst van wortelopdruk en het structureel oplossen ervan; 4) de ernst van de knelpunten die ervaren worden door de bewoners en 5) de investeringen die al in achterstallig onderhoud in de wijk zijn gepleegd. Het integrale karakter van de projecten vergen veelal financiering vanuit de verschillende diensten.

Programma van eisen opknapwijken

- Er wordt geïnvesteerd in projecten ten behoeve van het opknappen van de fysieke openbare ruimte;
- De maatregelen moeten effect hebben op de leefomgevingskwaliteit van de gehele wijk. De bewoners moeten allemaal kunnen ervaren dat er meerwaarde wordt gecreëerd;
- Er wordt geïnvesteerd in de groengebieden, het aanpakken en voorkomen van de wortelopdruk en de bestrating in de wijk;
- Waar mogelijk wordt een koppeling gezocht met de thema's klimaatadaptatie, veiligheidsbeleving en ontmoetingsplekken in de wijk;
- De maatregelen versterken waar mogelijk de biodiversiteit, maar moeten geen nadelig effect hebben voor flora en fauna (bijv. vleermuisroutes);
- Er wordt geïnvesteerd in maatregelen die de gezondheid stimuleren en de openbare ruimte voor alle leeftijden aangenaam, bruikbaar en toegankelijk maken;
- Alle maatregelen worden duurzaam uitgevoerd. Dat wil zeggen dat dit geen symptoombestrijding is, maar een integrale aanpak van problemen zodat wat mooi is ook mooi blijft;
- Er wordt niet geïnvesteerd in openbare ruimte in eigendom van derden. Wel wordt het gesprek aangegaan met derden over betere en scherpere afspraken over onderhoud en eventueel cofinanciering van de herinrichting;
- De plekken of routes waar veel mensen komen en/of gebruik van maken hebben prioriteit;
- In principe wordt het HOR aangehouden, behalve als de openbare ruimte zoveel afwijkt van de principes uit de HOR dat er voor de wijk eigen principes moeten worden gemaakt. Bijvoorbeeld bij een woonerfstructuur;
- Waar mogelijk worden projecten uitgevoerd met andere werkzaamheden (werk met werk), zoals groot onderhoud. Op deze manier hebben betrokken partijen het meeste profijt van de maatregelen en blijven kosten gespaard.

Er zal niet zal worden geïnvesteerd in sociale projecten (o.a. gedragsverandering); plaagdierbestrijding en ander overlast van (plaag) dieren; vastgoed en gebouwen en - tot slot - handhaving.

BEWONERSCOMMISSIE MARIAHOEVE

25 oktober t/m 10 november
Aanmelden voor bewonerscommissie

14 november
Bekendmaking bewonerscommissie

19 november
1e werkbijeenkomst bewonerscommissie

29 november
Verslag 1e werkbijeenkomst online

12 december
2e werkbijeenkomst bewonerscommissie

20 december
Verslag 2e werkbijeenkomst online

16 januari 2020
3e werkbijeenkomst bewonerscommissie

30 januari 2020
Verslag 3e werkbijeenkomst online

WAT GAAN WE DOEN?

Bewoners en ondernemers van Mariahoeve kunnen deelnemen in de bewonerscommissie.

De bewonerscommissie is een tijdelijke commissie van 15 leden, die bestaat zolang er aan het opknapplan voor de wijk wordt gewerkt. Als het plan gereed is, kan de bewonerscommissie zich in blijven zetten voor de ontwikkeling van de wijk. Het stadsdeel kan daarbij helpen.

De eerste werkbijeenkomst is op 18 november 2019. Tijdens deze bijeenkomst maken we kennis met elkaar, bekijken we de kaart met de verzamelde opknappunten en gaan we aan de slag om de punten te analyseren en te bundelen.

De tweede werkbijeenkomst is op 12 december 2019. In deze bijeenkomst gaan we verschillende plannen ontwerpen die een oplossing zijn voor de opknappunten. Het ingenieursbureau van de gemeente gaat berekenen wat de oplossingen kosten.

De derde werkbijeenkomst is op 16 januari 2020. Tijdens deze bijeenkomst bekijken we wat het kost om de oplossingen uit te voeren. Als alle oplossingen niet binnen het beschikbare budget passen, gaan we kiezen wat het meest belangrijk is om aan te pakken. De keuzes bundelen we in opknapplannen. Die worden vervolgens aan de hele wijk voorgelegd.

Van elke bijeenkomst wordt een verslag gemaakt dat wordt gepubliceerd op deze website.

DOE JE MEE?

Je kunt je aanmelden tot 5 november 2019.

De gemeente stelt de bewonerscommissie samen op basis van de aanmeldingen en een goede spreiding over de wijk. Als er meer aanmeldingen zijn dan plaatsen, maakt de gemeente een selectie in overleg met het wijkberaad.

Vóór de bekendmaking van de bewonerscommissie krijg je persoonlijk bericht of je geselecteerd bent.

Op 14 november maakt de gemeente online bekend wie er in de bewonerscommissie zitten.

Van de deelnemers in de bewonerscommissie wordt verwacht dat ze bij alle drie de bijeenkomsten aanwezig zijn. De bijeenkomsten zijn 's avonds van 18.30 uur tot ongeveer 21.30 uur. Ze worden gehouden op een centrale locatie in de wijk. Voor eten wordt gezorgd.

De leden van de bewonerscommissie worden op deze website voorgesteld met een foto en een korte motivatie.

TIJDLIJN HERINRICHTING MARIAHOEVE

25 oktober t/m 10 november
Opknappunten toevoegen binnen de 6 thema's

25 oktober t/m 10 november
Reageren op de opknappunten

25 oktober t/m 10 november
Aanmelden voor bewonerscommissie

5, 7 en 9 november
Wijkbijeenkomsten in Burgen en Horsten, de Landen en de Kampen

14 november
Bekendmaking bewonerscommissie

19 november t/m 16 januari 2020
Bewonerscommissie maakt concrete plannen in werkbijeenkomsten

7 februari 2020
Bekendmaking plannen voor opknappen Mariahoeve

7 februari t/m 22 februari 2020
Bewoners stemmen op hun favoriete plan

18, 20 en 22 februari 2020
Wijkbijeenkomsten in Burgen en Horsten, de Landen en de Kampen

6 maart 2020
Bekendmaking meest gekozen plan

april - juni 2020
Gemeente werkt plannen uit tot voorlopig ontwerp

zomer 2020
Gemeenteraad besluit over voorlopig ontwerp

najaar 2020
Start uitvoering plannen

SPELREGELS

'Mariahoeve Knapt Op' gaat om het opknappen van de openbare ruimte van Mariahoeve. Lees op de pagina van de bewonerscommissie meer over het aanmelden voor de bewonerscommissie en de spelregels.

Je opknappunt gaat over een van de 6 thema's.

Je opknappunt komt ten goede aan de wijk.

Iedereen kan een opknappunt toevoegen: bewoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen, zowel uit Mariahoeve als daarbuiten.

Het toevoegen van een opknappunt betekent niet dat het punt ook daadwerkelijk wordt opgeknapt. Er zullen keuzes gemaakt moeten worden. Dat gebeurt allereerst samen met de bewonerscommissie.

De bewonerscommissie gaat aan de slag met het uitwerken van de opknappunten tot een aantal complete plannen.

De gemeente toetst de plannen op haalbaarheid en maakt een kostenberekening (om keuzes te kunnen maken). Er is totaal € 2,5 miljoen beschikbaar. Dat bedrag is inclusief de kosten voor de voorbereiding.

Bewoners uit Mariahoeve kunnen daarna op de plannen stemmen.

Het gekozen plan wordt door de gemeente uitgewerkt tot een Voorlopig Ontwerp met een kostenraming. Het wordt getoetst aan beleid en kwaliteit.

Het Voorlopig Ontwerp wordt samen met een beheer- en uitvoeringsparagraaf en een evaluatie van het participatieproces aangeboden aan de raad.

De verwachting is dat de gemeenteraad het plan nog voor het zomerreces van 2020 behandelt. De uitvoering kan dan in het najaar starten.

Beleid

Coalitieakkoord Samen voor de Stad (RIS304121)
In het coalitieakkoord wordt de ambitie uitgesproken om op voor Mariahoeve de openbare ruimte op te knappen. Daarbij geven ze voor de openbare ruimte in de stad de volgende ambities mee, deze moet inclusief zijn, en toegankelijk voor iedereen, seniorvriendelijk (bankjes) en meer aandacht voor kunst in de openbare ruimte, verduurzaming (o.a. zuinige straatverlichting). Het coalitieakkoord stelt ook dat voor de stedelijke ontwikkelingen in Den Haag de Agenda Ruimte voor de Stad leidend is.

Agenda Ruimte voor de Stad (RIS295016)
Mariahoeve en Marlot ligt in een te herstructureren gebied waarmee niet direct bedoeld wordt dat er sprake zal zijn grootschalige sloop en nieuwbouw. In Mariahoeve zijn een aantal lopende projecten (o.a. Boekweitkamp) en plannen (o.a. Het Kleine Loo). Wel wordt op termijn verdichting rondom NS Den Haag Mariahoeve mogelijk geacht.

Het gaat bij Mariahoeve om andere grote ontwikkelingen zoals de energietransitie. Hiervoor is Mariahoeve benoemd als pilotwijk. Er loopt een programma om te onderzoeken waar, wanneer en naar welke energie overgeschakeld zou moeten worden. Tegelijkertijd worden isolerende en energiebesparende maatregelen aangemoedigd. Ook wordt onderzocht wat het betekent voor de openbare ruimte en of eventuele ingrepen in de ondergrond tegelijkertijd kunnen worden uitgevoerd met herinrichtingen (werk-met-werk). Het karakter en de ruimtelijke betekenis van de gebieden zal in 2040 niet wezenlijk anders zijn dan nu. Wel is er ruimte voor initiatieven en ontwikkeling, dit is echter maatwerk. Gezocht wordt naar meer ruimte voor ondernemers.

Op het gebied van structurerende verbindingen in het groen benoemd de Agenda Ruimte voor de Stad het maken van comfortabele fietsverbindingen door het Haagse Bos richting Wassenaar, en vanuit het Haagse Bos richting zowel Meyendel als richting de Vliet door de Loozone, en een lijn vanaf de Hoefkade door de Schenkzone richting het veenweidegebied. Ten slotte benoemd het ook de wens om een betere ontsluiting vanuit de wijk richting het veenweidegebied te maken.

Handboek en Kadernota Openbare Ruimte
Mariahoeve dient de openbare ruimte op Residentiekwaliteit te hebben. Op vele plekken wijkt het hier nu van af. In de groene gebieden zoals aangegeven in de Kadernota Openbare Ruimte staat natuurontwikkeling voorop.

Het handboek geeft aan hoe de straten moeten worden ingericht zodat het beheer ook beter is geborgd. Alle veranderingen in de openbare ruimte moeten voldoen aan de regels in het handboek. Het maakt daarbij niet uit hoe groot of klein de verandering is. De Adviescommissie Openbare Ruimte (ACOR) kijkt naar elk ontwerpvoorstel en bespreekt deze. Is het ontwerp goedgekeurd? Dan controleert de commissie of de uitvoering volgens het ontwerp gebeurt. In de commissie zitten de stedenbouwer van de gemeente en leden van de Welstandscommissie.

Verkeersbeleid
Op het gebied van verkeer is sprake van een mobiliteitstransitie, zodoende zijn er verschillende vastgestelde documenten, de Haagse nota Mobiliteit (2011), de Haagse Mobiliteitsagenda (2017) en de Hoofdlijnenbrief mobiliteitstransitie (2019). Voor wat betreft de openbare ruimte wordt met name ingezet in het verbeteren ervan voor de fietser, voetganger en het OV. Dit om meer ruimte te winnen voor verblijf en een beter verblijfsklimaat te scheppen. De auto neemt naar verhouding bijzonder veel ruimte in beslag, de gemeente heeft de wens om met name voor de korte afstanden de 'modal split' te veranderen naar meer fietsen, lopen en OV-gebruik.

Daarnaast is de Nota Straten, wegen, lanen die uitspraken doet over de openbare ruimte van wegen met bepaalde functies. Veel straatprofielen komen niet overeen met de auto-ontsluitingsfunctie en zouden met een herinrichting een ander snelheidsregime kunnen krijgen en/of meer ruimte kunnen scheppen voor andere gebruikers en groen. Hierbij wordt de veiligheid ook sterk verbeterd.

Er loopt een uitvoeringstraject waarbij onder andere onderzocht is of de Hofzichtlaan zou kunnen worden versmald voor wat betreft het aantal autostroken zodat het overeen komt met het wegbeeld van een wijkontsluitingsweg. In deze categorie vallen ook de Reigersbergenweg, het Kleine Loo en de Bezuidenhoutseweg. De Boekweitkamp-Hongarenburg is benoemd als stedelijke hoofdweg.

Groenbeleid
De Agenda Groen benoemt de hoofdstructuur en geeft deze aan voor Mariahoeve en Marlot. Hierbij gaat het om de kwaliteiten van Haagse Bos, de Schenk en de doorlopende bomenrijen langs de Finnenburg-Schenkkade, de Reigersbergenweg en de Bezuidenhoutseweg. Het gaat om het wijkgroen in het hart van Mariahoeve en de semi-openbare sportterreinen die een groene uitstraling hebben. Benoemd wordt de positieve werking op de gezondheid van de bevolking, en geeft aan dat daarvoor de toegang(-structuur) tot de gebieden verbeterd kan worden.

Rapport 'Haagse iconen, kansen voor de groenblauwe structuur van de stad' (MUST maart 2018) Met de Wethoudersbrief Integratie groenblauwe structuren in de stad (RIS302827) is gewezen op de mogelijkheden om de verdichting van de stad gepaard te doen gaan met een aantal concrete iconische groenblauwe projecten. Hiervoor zouden een aantal uitgewerkt moeten worden, waaronder de Schenkzone. Die biedt de ruimte voor natuur en recreatie en vormt een diepe inprikker van het landelijke landschap de stad in.

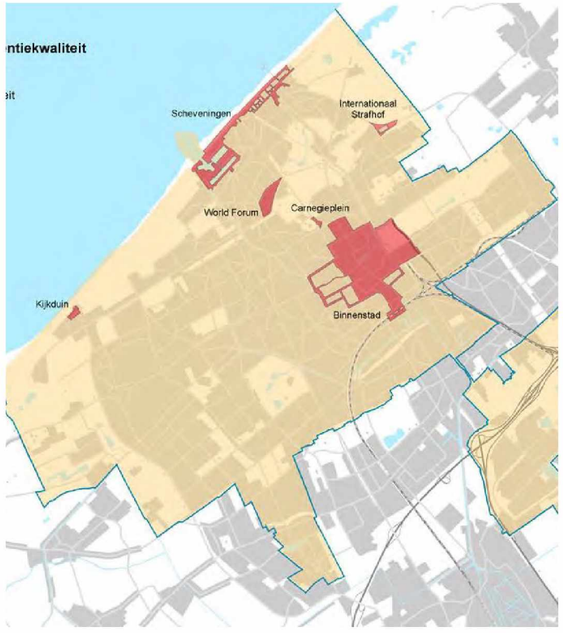

Kadernota Openbare Ruimte

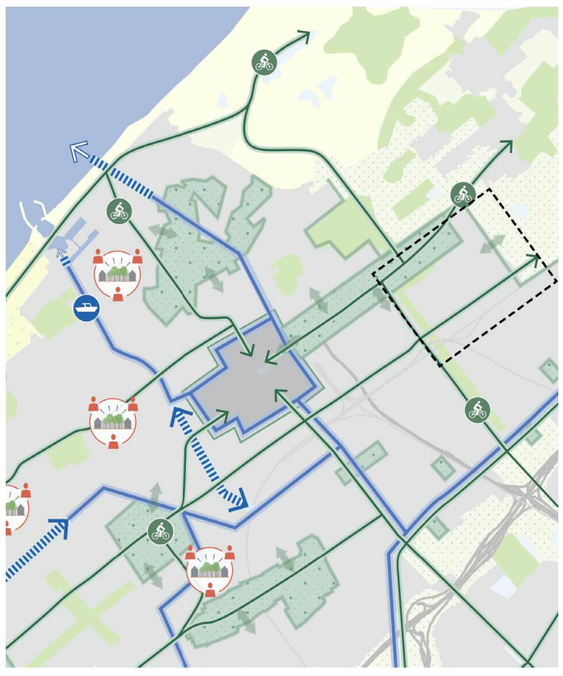
Agenda Ruimte voor de Stad (2016)

Wijkvisie Mariahoeve, 2009
Voor deze wijk is de Toekomstvisie Mariahoeve ontwikkeld, deze is in 2008 vastgesteld door de gemeenteraad. Hierin wordt Mariahoeve gekenschetst als een populaire, groene woonwijk met een heldere structuur. Grote algemeen geldende ingrepen in de structuur zijn niet nodig en niet gewenst. Het toevoegen van een gevarieerd woningaanbod en het behoud en versterken van het groen zijn de hoofduitgangspunten.

Binnen de zes buurten van Mariahoeve zijn een achttal woonclusters te onderscheiden. Deze clusters kennen een “hart” en een “rand”, die qua bebouwing en typologie verschillen. Het ruimtelijk beleid is er op gericht om nieuwe ontwikkelingen te laten aansluiten bij deze structuur.

Het winkelcentrum aan het Kleine Loo is hét centrale voorzieningencentrum van de Mariahoeve. Het toevoegen van woningen en het optimaliseren van het centrum is hier inzet. Het centrum ligt op het kruispunt van Kleine Loo, als centrale as van Mariahoeve, en de Horstenroute.

Ontwikkelingen aan de zijde van het Kleine Loo moeten gericht zijn op het vormen van een stedelijke boulevard met een concentratie aan voorzieningen. Door gemengde actieve programma’s, georiënteerd op het Kleine Loo, kan een stedelijke wand met een levendige plint ontstaan. De openbare ruimte van het Kleine Loo moet worden ingericht met nadruk op een royaal voetgangersgebied met en hoge verblijfskwaliteit.

De andere zijde van Het Kleine Loo moet zich oriënteren op het groen en kan meer open zijn. De hoofdfunctie is daar de woonfunctie. Mogelijke nieuwe bouwvolumes zullen hier een lossere setting krijgen met veel doorzichten naar het groen.
De Horstenroute vormt de groene verbinding tussen Schenkstrook en Reigersbergen en is onderdeel van een groter netwerk o.a in de richting van het Haagse Bos. Langs de Horstenroute moeten bijzondere voorzieningen zoals scholen en recreatieve en sportvoorzieningen worden gesitueerd. Ter plaatse van de kruising van het Kleine Loo en de Horstenroute wordt een meer transparante bebouwing nagestreefd, waardoor er zichtlijnen tussen het park en het Kleine Loo ontstaan. Door deze toevoegingen kan het groengebied meer bij de wijk worden getrokken.

Nota van Uitgangspunten Gebiedsontwikkeling Het Kleine Loo en het Stedenbouwkundig raamwerk (RIS 180828)
Voor de strook ten noorden van het Kleine Loo is een Nota van Uitgangspunten vastgesteld. Deze gaat uit van een aantal herontwikkelingen. De herontwikkeling in de buurt Kampen is anders uitgevoerd, de ontwikkeling van het winkelcentrum is destijds gepauzeerd vanwege de sterk gewijzigde marktomstandigheden door de financiële crisis.
De ontwikkeling bij de hoek met de Hofzichtlaan is een aantal jaar geleden tot een doorstart gekomen. Hier zal een nieuwe basisschool met geïntegreerde kinderopvang gebouwd worden ter hoogte van de huidige school. Het kavel en gebouw waar nu de kinderopvang zit zal herontwikkeld worden naar een woongebouw met actieve plint als hoekaccent met de Hofzichtlaan.

Bij de herontwikkeling van de hoek bij de Hofzichtlaan ontstaat een betere begeleiding van passanten door de actieve plint en ook een nieuw voetgangerspad vanuit de Ametisthorst naar het Kleine Loo. Zo wordt de doorwaadbaarheid voor voetgangers verbeterd en de bereikbaarheid van de tramhalte Hofzichtlaan vergroot.
Bij een mogelijke herontwikkeling van het winkelcentrum zal een betere openbare ruimte verbinding tussen het Kleine Loo en het achterliggende park de Horst leiden tot een aantrekkelijker winkelcentrum en park voor verblijf en ontmoeting. Kleinschaligere ingrepen kunnen ook werken aan dit doel, zoals bijvoorbeeld de toegang tot het park te verbeteren vanuit de zijde waar nu de hellingbaan en verouderde kiosken en terreininrichting een blokkerrend karakter hebben.

Nota van Uitgangspunten gebiedsontwikkeling Schenkzone (RIS 170255)
Voor de Schenkzone is in januari 2010 een Nota van Uitgangspunten Schenkzone door het college van B&W vastgesteld. Deze Nota van Uitgangspunten bevat een stedenbouwkundig plan als ruimtelijk en programmatisch kader voor de verdere uitwerking van dit gebied. Het maakt een aantal woningbouwontwikkelingen mogelijk en stelt randvoorwaarden. De Dienst Stedelijke Ontwikkeling is verantwoordelijk voor het programmatische en ruimtelijke kader en de uitvoering en begeleiding van de inrichtings- en bouwinitiatieven. De dienst Stadsbeheer is verantwoordelijk voor de planuitwerking, herinrichting en het beheer voor de zone.
Verbetering van de ontsluiting voor recreatief fietsverkeer en verbetering van de ecologische waarden zijn uitgangspunten. Concreet gaat het om de opgave om een een doorlopend fietspad en een voetpad te maken langs de Schenk. Daarbij grotendeels gebruikmakend van bestaande paden. Het aanleggen van ecologische oevers en verbindingen onder de grote infrastructuur langs moet zorgen voor verbetering van de natuurwaarden.

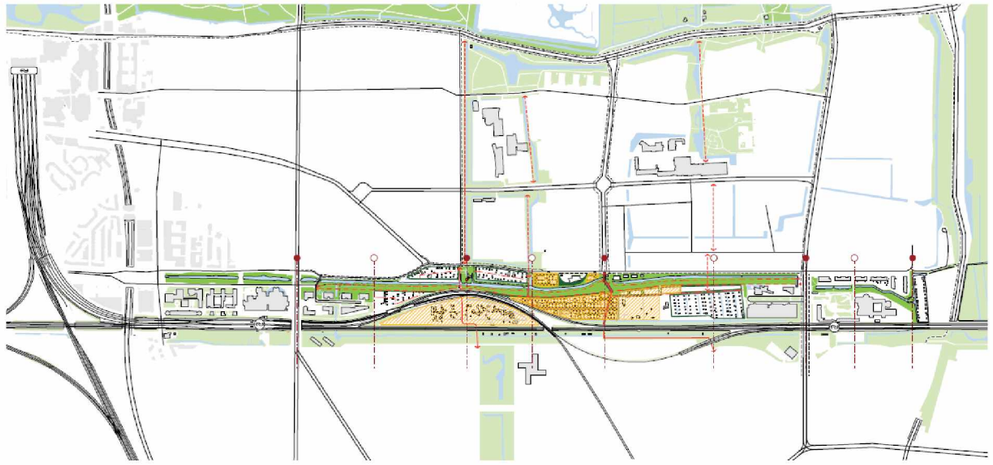

Visie Schenkzone (2010)

Wijkvisie Mariahoeve (2009)

Historie

Het ontstaan van de wijk Mariahoeve begint rond 1936 toen architect Dudok een plan presenteerde voor de villawijk Marlot. Marlot grenst aan de landgoederenzone en werd in deze opzet uitgevoerd, terwijl de plannen voor Mariahoeve op zich lieten wachten. Na de Tweede Wereldoorlog kampte Den Haag met een grote woningnood, waardoor de rest van Mariahoeve werd aangewezen als woningbouwlocatie. Toen de Nederlandse Spoorwegen besloot om de spoorlijn door Mariahoeve op te heffen, ontstond er ruimte om een goed plan te ontwerpen. Dit plan werd in 1956 als 'Uitbreidingsplan Mariahoeve' goedgekeurd. In 1965 is de verkeersstuctuur, die het grid van de wijk vormt, goed zichtbaar. Ook de buurtkernen krijgen hier invulling. Op het laatste kaartbeeld is de wijk na vrijwel volledige uitvoering zichtbaar. De ruime opzet resulteerde in een groene wijk, wat op deze kaart zichtbaar is aan de hand van ruimte tussen de bouwblokken.

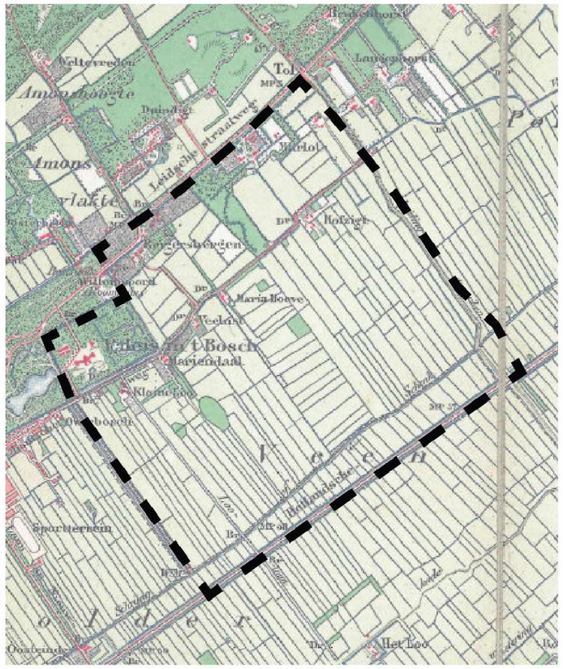

1900

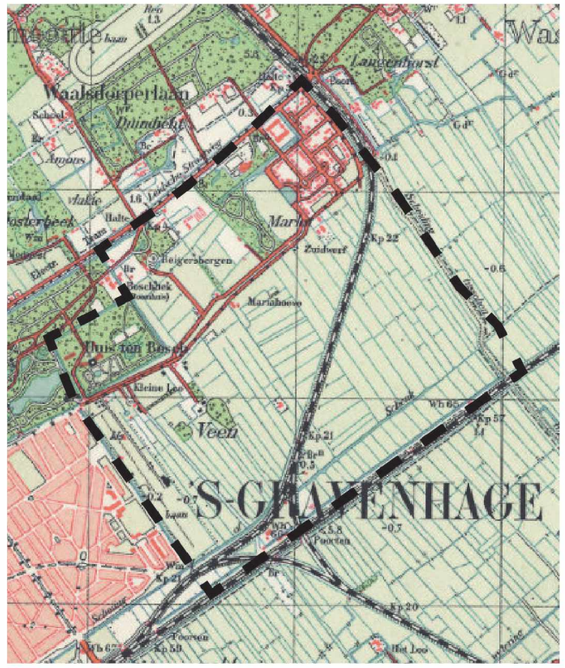

1940

1

2

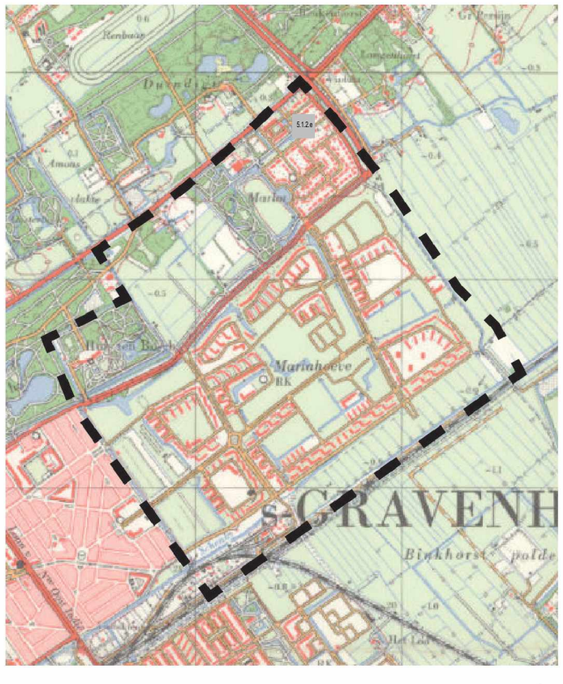

1965

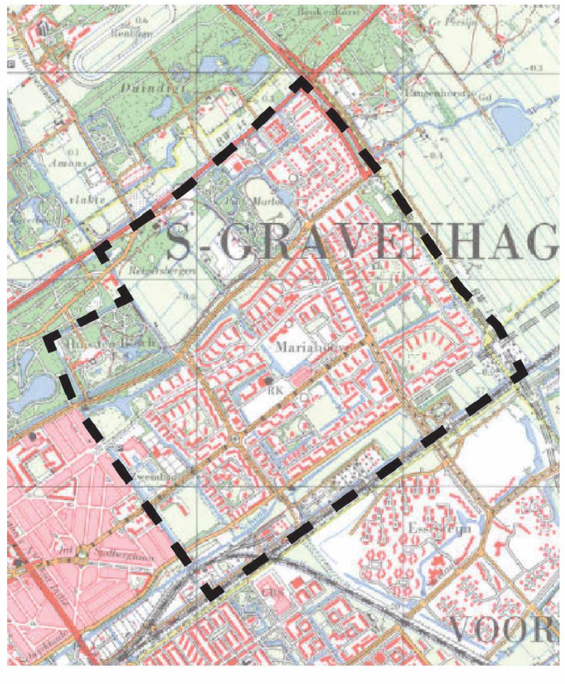

1975

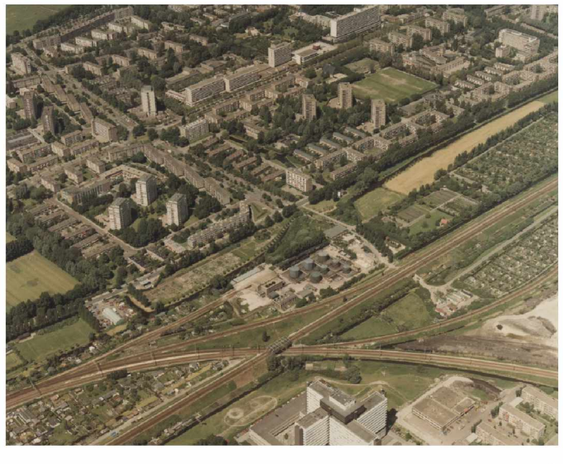

3

1) Mariahoeve vanuit het noordwesten, 1962
2) Zicht Hendrinaland naar hoogbouw Isabellaland, 1965
3) Mariahoeve vanuit het zuidwesten, 1986

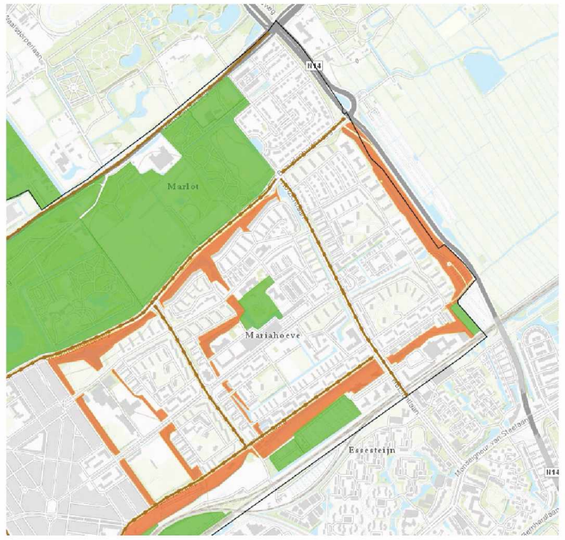

Ecologische Hoofdstructuur

- groengebied
- Schenkzone
- hoofdboomstructuur

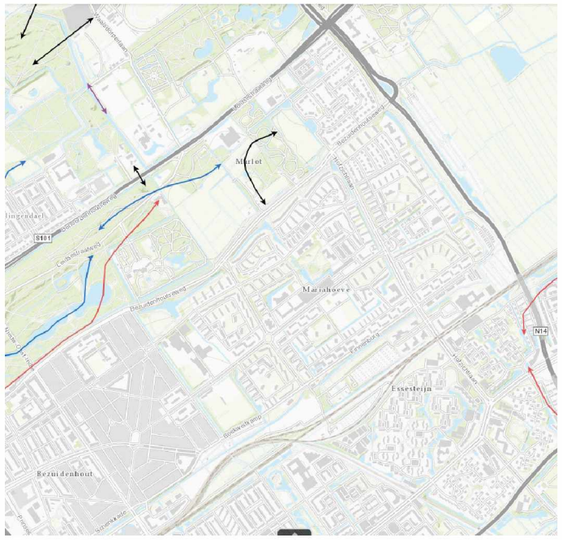

Vleermuisroutes

- Watervleermuis
- Laatvlieger
- Gewone Dwergvleermuis
- Rosse Vleermuis

Openbare speelvoorzieningen

- speelvoorziening

Ontwikkelingen

- 1. verbreding trambaan kruising Hofzichtlaan
- 2. herinrichting kruising Hofzichtlaan
- 3. ontwikkeling Boekweitkamp fase 2
- 4. ontwikkeling zonnepark
- 5. herinrichting fietspad Leidsestraatweg
- vernieuwing gas-netwerk Stedin
- groot onderhoud

Hittestress

- aanzienlijk warmer
- warmer
- neutraal
- koeler
- aanzienlijk koeler
- gebouwen
- water

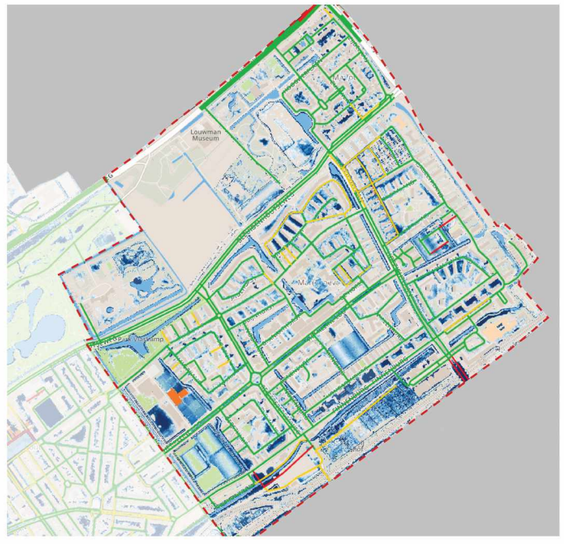

Wateroverlast (bij toekomstbui)

- tot 10 cm
- tot 20 cm
- 20 cm en meer
- begaanbare weg
- moeilijk begaanbare weg
- onbegaanbare weg

Inventarisatie

Functies
De ecologische hoofdstructuur, vleermuisroutes, speelvoorzieningen en ontwikkelingen van de wijk zijn in beeld gebracht. Qua ecologie is Mariahoeve een kansrijke wijk. Het noordelijk gelegen Haagse Bos en de opzet in lijnen zijn goed zichtbaar. In het midden van de wijk zijn mogelijke aanvullingen op de lijnopzet. Voornamelijk in het Haagse Bos foegareren vleermuizen langs de noordrand van de wijk, en een enkeling in de wijk zelf.

Bij de variatie aan speelvoorzieningen in de wijk ligt vooral een focus op jonge kinderen. Veel van deze jonge kinderen zijn inmiddels ouder, wat vraagt om een groter aanbod aan voorzieningen voor oudere kinderen en jeugd.

Mogelijke ontwikkelen waar het opknappen van de wijk op aan kan haken zijn de geplande onderhoudswerkzaamheden en ontwikkelingslocaties.

Klimaat
Met kijk op het veranderende klimaat zullen ook Mariahoeve en Marlot last krijgen van de gevolgen hiervan. Hittestress en wateroverlast zijn twee belangrijke en bekende gevolgen van de klimaatverandering, welke in beeld zijn gebracht voor de wijk.

Kijkend naar de kaart van hittestress in de wijk, is het verkoelende effect van een groene omgeving goed zichtbaar. Het vele groen waarover de wijk beschikt, zorgt ervoor dat vanaf (bijna) elke plek een verkoelende plek te vinden is. Enkel tussen een aantal bebouwingsclusters met verharding is een verwarmend effect.

Op enkele plaatsen zal wateroverlast optreden bij een hevige (toekomst)bui. Dit is vooral zichtbaar in de lager gelegen Schenkzone aan de zuid-oost kant van de wijk, en tussen enkele gebouwen. Wat positief is, is dat bijna elke weg nog in zekere mate begaanbaar blijft. Zo blijft de wijk bereikbaar voor hulpdiensten. Door het veranderende klimaat kan dit in de toekomst echter veranderen.

Stedenbouwkundige structuur en context

Wijk
Het plangebied betreft de wijk Mariahoeve inclusief Marlot. De wijk heeft een oppervlakte van 309 hectare, waarvan 304 land en 5 water. De wijk Mariahoeve heeft naar verhouding veel openbare ruimte in de vorm van plantsoenen, groene lanen en water. Meer dan 40% van het gebied is groen of water. Er bevinden aanzienlijke groene en/ of recreatieve gebieden zoals de Schenkzone, de Loozone en park Vlaskamp, en de landgoederen Marlot, Huis ten Bosch/ Haagse Bos en Reigersbergen.

Qua woningvoorraad heeft de wijk een groter aandeel appartementen dan gemiddeld in Den Haag. Dit heeft te maken met de stedenbouwkundige verkaveling van deze naoorlogse wijk. Stedenbouwkundige Van der Sluis heeft destijds (1953-1956) op basis van Scandinavische ontwerpprincipes de wijk ontworpen. Deze bijzondere waarde is door de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed benoemd in 2016. Kenmerkend voor Mariahoeve is de losse opzet. De bebouwing bestaat uit flats in stroken, in open haken, los in het groen en uit grondgebonden woningen met particuliere tuinen. Het resultaat is een groene wijk waarbinnen de (semi)openbare gebieden in maat en inrichting veel op elkaar lijken.

Er woonden 14.770 inwoners in 2019, in 8.463 huishoudens. Een kleine 60% betreft éénpersoonshuishoudens. De woningdichtheid is ongeveer 29 woningen per hectare, ongeveer gelijk aan dat van geheel Den Haag, 32 won./ ha. Sommige buurten zoals Burgen en Horsten, en Landen hebben een hogere woningdichtheid van ca. 42-52 won/ ha maar dit wordt gecompenseerd door lage dichtheden van Marlot en Kampen. Mariahoeve presteerde in 2019 gemiddeld ten opzichte van andere wijken qua gemiddeld inkomen per inwoner (€26.100). In de wijk is een relatief hoog kantooroppervlak aanwezig van een kleine 114.000 m², vooral gelegen rondom NS-station Den Haag Mariahoeve.

Er rijden twee OV-lijnen door de wijk, bus 24 en tram 6, en er is een NS-station aan de grens met Leidschendam-Voorburg. Er zijn een kleine 5.000 auto's geregistreerd in de wijk. In het grootste deel van Mariahoeve ligt de parkeerdruk tussen de 60 en 75%. In het gedeelte grenzend aan Bezuidenhout, tot aan de Reigersbergenweg is deze wat hoger, tussen de 75 en 85%. Er is geen betaald parkeren, behalve bij het Kleine Loo voor het winkelcentrum.

Buurten
De wijk is onderverdeeld door de hoofdwegen. De buurten zijn ontsloten via woonstraten in een lus met elk twee aansluitingen op een hoofdweg. De bebouwing binnen de buurten is gevarieerd qua woningtype en architectuur, in een mix van hoog – en laagbouw. Er zijn afwisselend stroken, geschakelde rijen en halfgesloten bouwblokken toegepast met gemeenschappelijk groen ertussen.

Op straat zijn tal van blinde muren, garages, containers en hekwerken te zien. Op deze plekken is het groen juist verscholen achter gebouwen. Waar het groen wel te zien is zijn er fraaie voorbeelden van open stroken van gras met volwassen bomen tussen de flats maar er zijn ook voorbeelden van dichte plekken met doorgeschoten struiken. De buurten zijn als zelfvoorzienende eenheden ontworpen met eigen winkels en scholen. Dit concept werkt niet meer omdat bewoners gebruik maken van voorzieningen buiten hun buurt, zoals Winkelcentrum Mariahoeve. De meeste winkels zijn verdwenen en de scholen hebben deels een regionale functie gekregen. Veel woningen en de openbare ruimte ogen sleets en zijn toe aan renovatie.

Gemeenschappelijk groen
Tussen de bebouwing liggen gemeenschappelijke stroken groen (deels in coöperatiebezit, deels in bezit van de gemeente) die veelal openbaar toegankelijk zijn. De meeste samenhangende stukken groen zijn de parkstroken aan de randen van de wijk: een deels dicht begroeide strook langs de Bezuidenhoutseweg; een reep tussen de geluidswal van de N14 en de woonbebouwing aan Isabellaland; de open Schenkstrook als restant van het oorspronkelijke polderlandschap en een sloot met groene rand als overblijfsel van de ooit bedachte groene zone haaks op paleis Huis den Bosch.

Midden in de buurten liggen 'groenkernen'. Deze zijn niet gekoppeld aan de hoofdwegen en dus alleen zichtbaar vanuit de buurten. In deze kernen staan hoge woontorens met eromheen uitgestrekte parkeerterreinen als stenige en grijze gebieden tussen de gebouwen en het groen. Wat overblijft zijn parkjes in de vorm van een 'puzzelstuk', een restvorm die de ruimte in kleine gebieden opdeelt.

Het Wijkpark in het midden van de wijk steekt qua maat nauwelijks boven de groenkernen uit. Het ligt verscholen achter bebouwing en is dus onzichtbaar vanaf de grote wegen. De geïsoleerde ligging wordt versterkt door een waterpartij die aan twee zijden van het park de grens vormt. Er staan geen woningen in het park waardoor er wel mogelijkheden zijn voor een speelvoorziening van groter formaat dan in de groenkernen. Ook de ligging naast het winkelcentrum biedt kansen voor een intensiever gebruik.

Hiërarchie in lijnen
De ruimtelijke indeling van Mariahoeve wordt bepaald door een lijnstructuur die de wijk opdeelt in buurten. Door de verschillende functies van de lijnen verschillen ze van elkaar in karakteristiek.

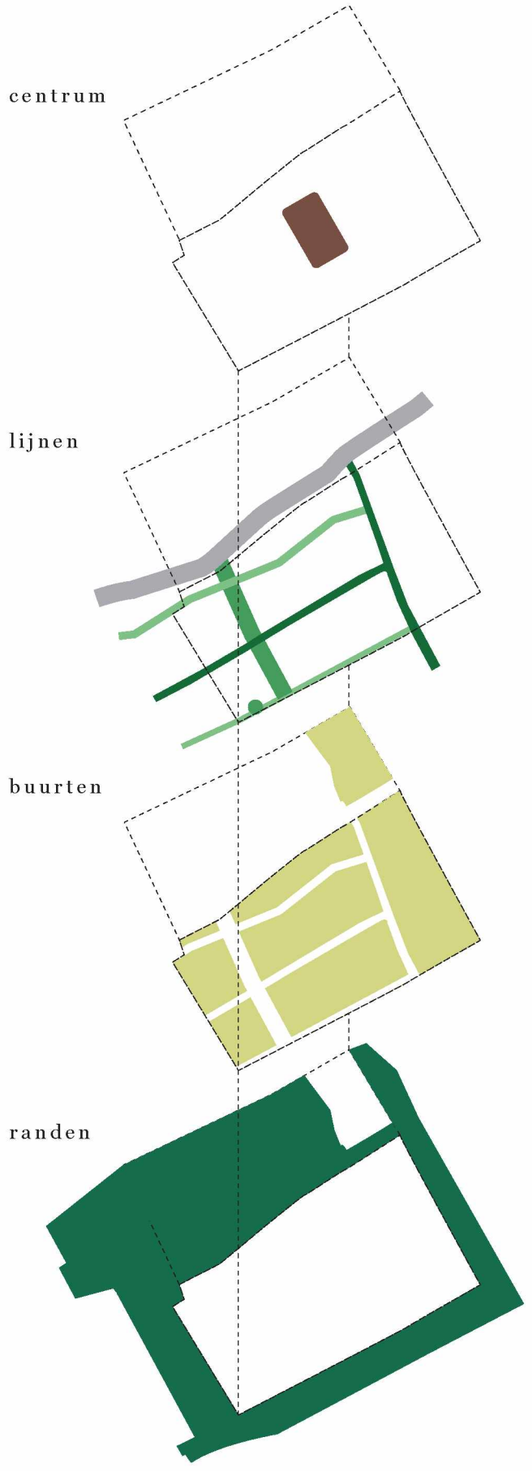

hoofdweg

hoofdweg met parkeren

woonstraat met parkeren

verouderd winkelplein

wortelopdruk achter winkelcentrum

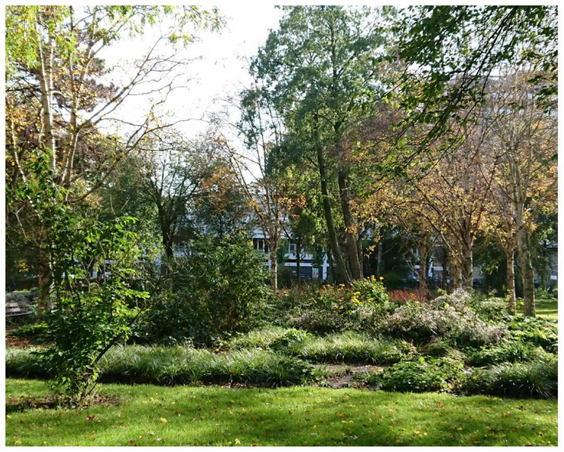

wijkpark De Horst

Inrichting openbare ruimte

De heldere stedenbouwkundige opzet van Mariahoeve is ook terug te zien in de openbare ruimte. Middels een assenstelsel aan 50 km/uur wegen wordt de wijk ontsloten. De hoofdwegen lijken veel op elkaar en zijn verkeerskundig gedateerd: Het zijn brede rijbanen met parkeren erlangs waardoor het asfalt in het beeld domineert. De meeste laanbomen langs deze hoofdwegen staan ingeklemd in een smalle, verharde strook tussen het trottoir /de fietspaden en de rijweg. Een tegenstrijdige situatie in een ruim opgezette wijk als Mariahoeve, en niet erg gunstig voor de groeiomstandigheden van de bomen. Bij recente groot onderhoudsprojecten, zoals bij de Reigersbergenweg, zijn of worden deze knelpunten al meegenomen.

De woonmilieus zijn verbonden met de hoofdwegen via 30 km/uur straten. In tegenstelling tot de hoofdwegen zijn deze woonstraten zelf over het algemeen niet beplant wat een groot contrast oplevert met de dicht beplante stroken en hoven. De inrichting van de straten voldoet qua soort materiaal en kwaliteit van de bestrating niet overal aan de gewenste Residentiekwaliteit. Het grootste gedeelte van deze straten ligt in gebakken klinkers, enkele straten in betonklinkers. In elke straat ligt het trottoir verhoogd langs de rijbaan, in betontegels. Vanwege ouderdom en op enkele plekken foutief geplante bomen (wortelopdruk) ligt de bestrating van zowel de rijbanen en trottoirs op veel plekken dusdanig scheef, dat hinder wordt ondervonden door bewoners.

In veel van deze woonmilieus is het parkeren opgelost middels vrij parkeren op straat, zonder duidelijk gemarkeerde parkeervakken of stroken. Dit resulteert op veel plekken in foutief geparkeerde auto's in bochten en voor uitritten, waardoor rijden in bochten onoverzichtelijk en gevaarlijk wordt. De straatprofielen in alle woonstraten zijn ten opzichte van de normen van het handboek openbare ruimte van de gemeente Den Haag breed. Naast brede rijwegen zijn er met name in het gebied rondom de Onyxhorst grootschalige parkeerterreinen en plaatselijk onnodig brede stoepen. Omdat er in materialen weinig verschillen zijn is het verschil tussen openbaar gebied en privéterrein onduidelijk.

Vanwege de ruime opzet van de wijk hebben de meeste bomen in de wijk voldoende ruimte in het groen om te groeien, waardoor maar op enkele plaatsen wortelopdruk voorkomt. Dit is voornamelijk het geval langs Het Kleine Loo, ter hoogte van Winkelcentrum Mariahoeve. Langs deze laan staan volwassen Platanen op slechts 10 meter van elkaar, dicht tegen de rand van een kleine boomkrans. De grote boomstammen drukken hierdoor de betonband van de boomkrans omhoog, en hun wortels drukken het fietspad, het trottoir en de parkeervakken omhoog. Tevens vertonen volwassen bomen in de verharding van de Granaathorst (de straat achter het winkelcentrum) omhoog gedrukte trottoirs, betonbanden en rijbaan. Verder zijn verspreid door de wijk diverse, maar meer incidentele locaties waar wortelopdruk voorkomt.

Grenzend aan de achterzijde van het winkelcentrum, ligt enigszins verscholen het wijkpark De Horst, een centrale ontmoetingsplek in de wijk. Dit wijkpark heeft reeds een opknapbeurt ondervonden ter verbetering van de aantrekkelijkheid en de kwaliteit van het groen.

5.1.2.e

Groen/ Blauwe Structuur

Tussen de bebouwing liggen gemeenschappelijke stroken groen (deels in coöperatiebezit, deels in bezit van de gemeente) die veelal openbaar toegankelijk zijn. De meest samenhangende stukken groen zijn de parkstroken aan de randen van de wijk: een deels dichtbegroeide strook langs de Bezuidenhoutseweg; een reep tussen de geluidswal van de N14 en de woonbebouwing aan Isabellaland; de open Schenkstrook als restant van het oorspronkelijke polderlandschap en een sloot met groene rand als overblijfsel van de ooit bedachte groene zone haaks op paleis Huis den Bosch.

Midden in de buurten liggen ‘groenkernen’. Deze zijn niet gekoppeld aan de hoofdwegen en dus alleen zichtbaar vanuit de buurten. In deze kernen staan hoge woontorens met eromheen uitgestrekte parkeerterreinen als stenige en grijze gebieden tussen de gebouwen en het groen. Wat overblijft zijn parkjes in de vorm van een ‘puzzelstuk’, een restvorm die de ruimte in kleine gebieden opdeelt.

Het Wijkpark in het midden van de wijk steekt qua maat nauwelijks boven de groenkernen uit. Het ligt verscholen achter bebouwing en is dus onzichtbaar vanaf de grote wegen. De geïsoleerde ligging wordt versterkt door een waterpartij die aan twee zijden van het park de grens vormt. Er staan geen woningen in het park waardoor er wel mogelijkheden zijn voor een speelvoorziening van groter formaat dan in de groenkernen. Ook de ligging naast het winkelcentrum biedt kansen voor een intensiever gebruik.

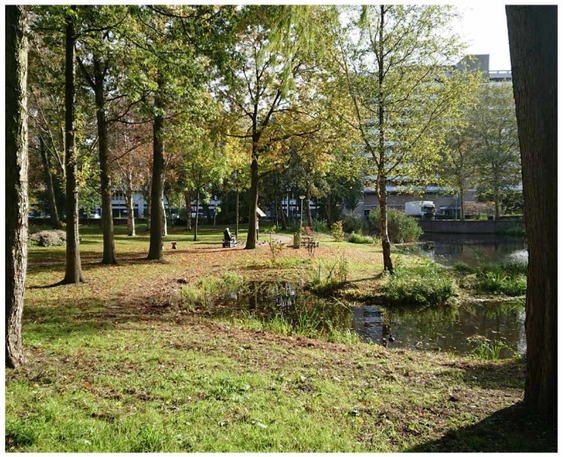

1.

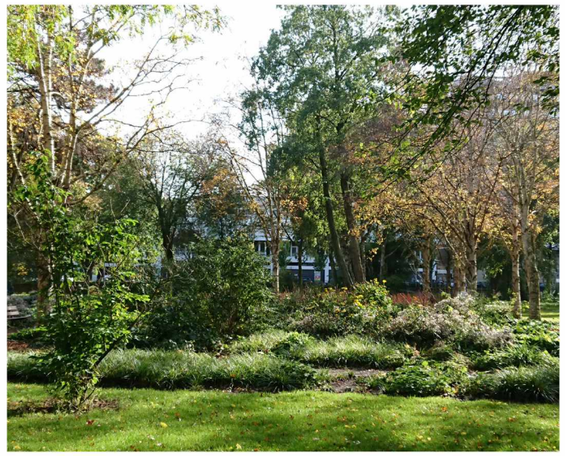

2.

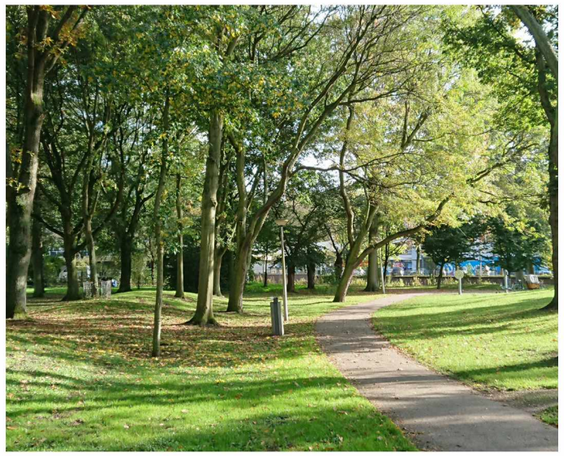

3.

4.

5.

6.

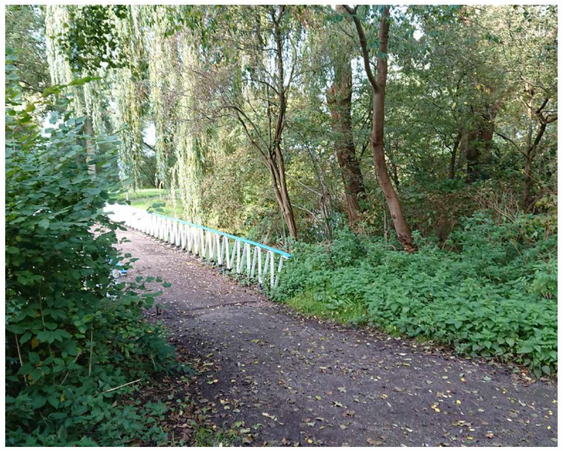

7.

8.

9.

Legenda

- Parkstructuur
- Blokgroen
- Privaat groen
- Sportvelden/ school/ volkstuin

Verkeersstructuur

Wat betreft de verkeersfunctie zijn er wel verschillen tussen de hoofdwegen. De Bezuidenhoutseweg aan de rand van de wijk is een stedelijke entree vanaf de N14. De Hofzichtlaan is de gebiedsontsluiting tussen de Bezuidenhoutseweg en Leidschendam-Voorburg en staat haaks op de lijnen Vlaskamp/Diamanthorst, Het Kleine Loo en Boekweitkamp/Finnenburg. Deze drie lijnen sluiten allemaal aan op de aangrenzende wijk Bezuidenhout. Het Kleine Loo is iets belangrijker in deze opzet omdat langs deze lijn het wijkcentrum ligt en omdat de tram eroverheen gaat. De route Boekweitkamp/Finnenburg is een stedelijke hoofdweg en dus een belangrijke route voor het autoverkeer. De Reigersbergenweg is oorspronkelijk ontworpen als een doorgaande verbinding, zowel in de richting van Voorburg als in de richting Benoordenhout, maar loopt in de huidige situatie dood op de Finnenburg en heeft slechts een beperkte functie als ontsluiting van de woonbuurten.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

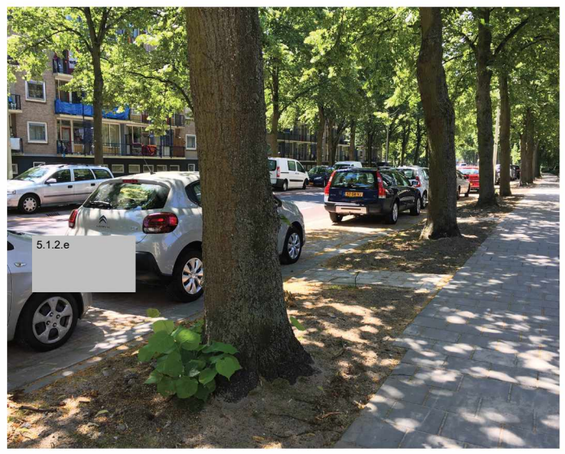

8.

9.

Legenda

- Hoofdwegen
- Gebiedsontsluitingswegen
- Erftoegangswegen

Spelen en ontmoeten

De woonmilieus zijn ontworpen als zelfvoorzienende buurten met eigen winkels en scholen en speelplekken op loopafstand vanaf elke woning. Dit concept werkt inmiddels niet meer, omdat bewoners gebruik maken van voorzieningen buiten hun buurt. Hierdoor zijn de meeste winkels verdwenen en de scholen hebben deels een regionale functie gekregen, of zijn gesloten. Veel van de buurtwinkelpleinen maken een desolate indruk waarbij de beoogde dynamiek en ontmoeting niet meer van toepassing is. Een inrichting met meer groen, meer ontmoetingsruimte en meer ruimte voor spelen of kleine evenementen kan zorgen voor een hogere aantrekkelijkheid en nodigt mensen uit om elkaar hier te ontmoeten. Ondernemers worden hierdoor ook uitgenodigd om zich aan deze pleinen te vestigen.

Winkelcentrum Mariahoeve ligt middenin de wijk en wordt nog wel veel gebruikt door bewoners van de wijk. De uitstraling van dit winkelcentrum is verouderd en verrommeld. De verharding rondom is verslechterd wegens ouderdom en wortelopdruk. Ook ontbreekt in de inrichting hier juist de (stedelijke) open ruimte die zo'n drukbezocht centrum nodig heeft. De trottoirs en looproutes zijn te smal en de aansluiting op het wijkpark de Horst is slecht.

Door de aanwezigheid van een 'groenkern' in elke buurt, beschikt elke buurt over een aantal looproutes door het groen. Veel van deze looproutes zijn reeds opgeknapt en verlicht, waardoor ze meer gebruikt worden door bewoners. De randen van de wijk beschikt over een aantal langere looproutes door grotere groengebieden. Een aantal van deze zijn verouderd en toe aan een opknapbeurt om het comfort ervan te verhogen.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

Legenda

- Wandelpaden
- Speelplekken (openbaar)
- Buurtpleinen

Conclusie

De openbare ruimte in de wijk Mariahoeve heeft zo'n 60 jaar na haar ontstaan behoefte aan een grondige opknapbeurt. Mariahoeve is één van de dertig door het rijk geselecteerde wederopbouwwijken met een grote cultuurhistorische betekenis. De kenmerkende structuur van straten, paden, groen en pleinen wordt gewaardeerd en blijft dan ook intact. De hoofdstructuur van de wijk (de hoofdwegen, buurten, randen en het centrum) is sterk en biedt voldoende basis voor de gewenste aanpassingen. Er zijn slechts beperkte structurele aanpassingen in de openbare ruimte nodig. Alle projecten leveren een bijdragen aan de volgende opgaven:

- De heldere structuur van de oorspronkelijke opzet, als compositie van vrijstaande gebouwen in een continue ruimte is hier en daar verloren gegaan en vraagt om versterking

- Verharding en groen zijn op veel plekken aan grootschalige vervanging en vernieuwing toe, op een manier die uitstijgt boven de dagelijkse beheer- en onderhoudsinspanningen.

- Het gebruik van de openbare ruimte is in de loop van de tijd veranderd, de inrichting moet op veel plekken worden aangepast om beter aan te sluiten bij de huidige wensen en behoeften.

- De inzichten op het gebied van ecologie, biodiversiteit en klimaatadaptatie moeten meer worden toegepast in de inrichting van de openbare ruimte.

- De energietransitie vraagt ook in Mariahoeve aanpassingen in de openbare ruimte. Omdat de precieze maatregelen nog niet duidelijk zijn is het echter moeilijk om deze fase al 'Werk met werk' te maken.

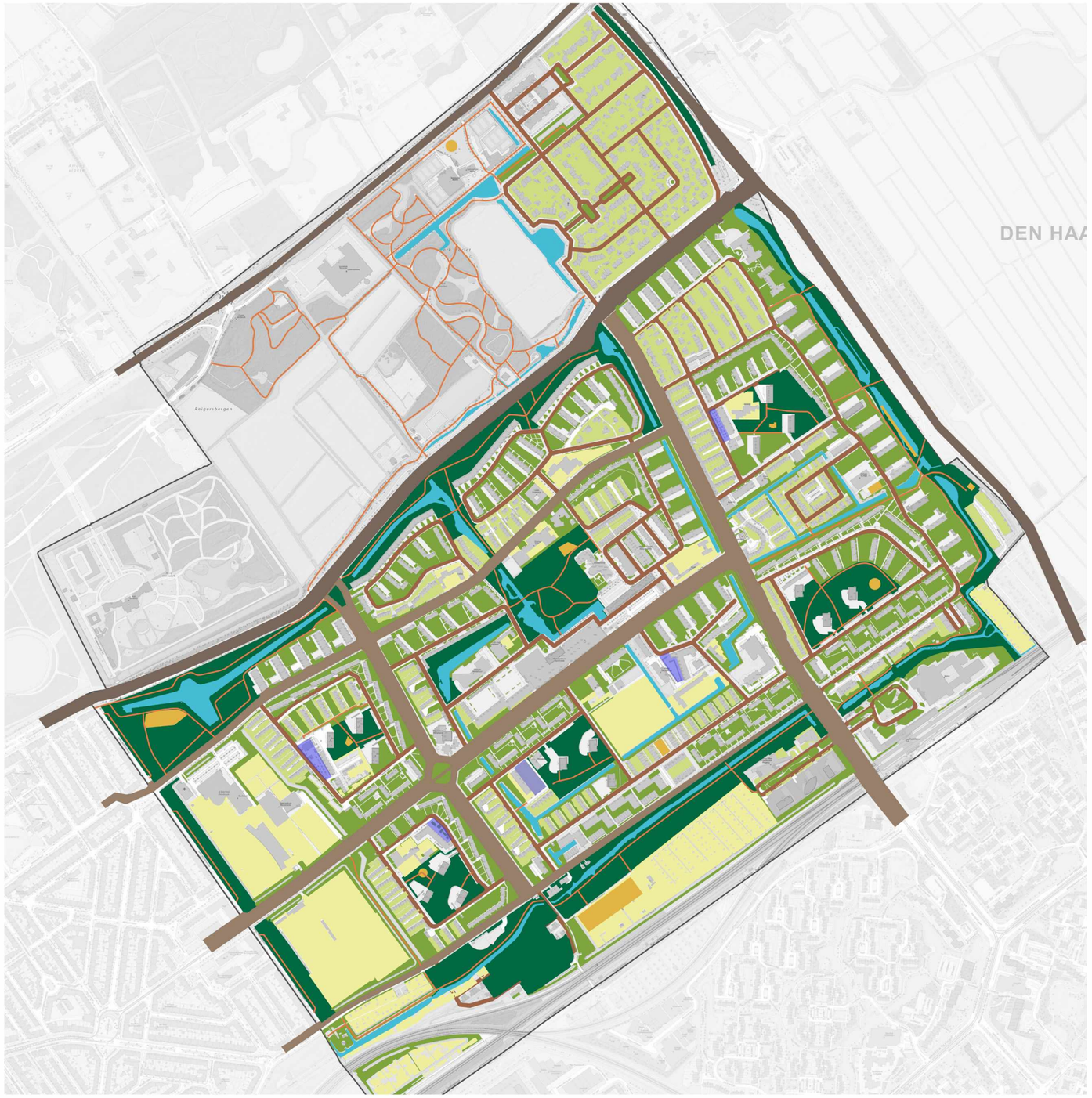

Legenda

- Wandelpaden
- Speelplekken (openbaar)
- Buurtpleinen
- Parkstructuur
- Blokgroen
- Privaat groen
- Sportvelden/ school/ volkstuin
- Hoofdwegen
- Gebiedsontsluitingswegen
- Erftoegangswegen

Opknappunten

Tijdens werkbijeenkomsten met de bewonerscommissie van Mariahoeve en via de website mariahoeveknaptop.denhaag.nl zijn aan de hand van de volgende vijf thema's opknappunten aangedragen:

- Straten, stoepen en pleinen
- Bomen, groen en water
- Verkeer en parkeren
- Straatmeubilair en spelen
- Verlichting

Voor het thema straten, stoepen en pleinen zijn de meeste opknappunten aangedragen, namelijk 68. De meeste punten gaan over de staat van de bestrating in de wijk: scheefliggende tegels/klinkers vanwege wortelopdruk of ouderdom.

Ook het thema Bomen, groen en water is vaak benoemd: 66 keer. De opknappunten bij dit thema Bomen, groen en water hebben vooral betrekking op de eenvormigheid en sleetsheid van de vele grotere groenvakken. Dit vertaal zich in de wens naar beter onderhoud van de bestaande groenvakken, het vervangen en vernieuwen van beplanting en de vraag naar meer biodiversiteit.

Voor verkeer en parkeren zijn 49 punten aangedragen. Veel van deze punten gaan over onveilige situaties in de wijk door hard rijdend verkeer of onveilige kruispunten. Knelpunten voor parkeren gaan vaak over straatprofielen waarin de parkeervakken niet duidelijk zijn aangegeven. Hierdoor wordt in bochten en voor uitritten geparkeerd, wat leidt tot onoverzichtelijke en dus onveilige situaties.

29 opknappunten zijn aangedragen over straatmeubilair en spelen. Deze knelpunten zijn meer gericht op lokale incidentele zaken. Veelal over te plaatsen of te vervangen meubilair of speelobject. Voor verlichting zijn 13 punten aangedragen, die vooral gaan over plekken waar de verlichting in slechte staat verkeert of ontbreekt.

Op een aantal plekken komen meerdere opknappunten en problemen bij elkaar. Vooral de omgeving van het Winkelcentrum en het Kleine Loo komen vaak terug bij de genoemde opknappunten. Voor deze plekken is een integrale herinrichting noodzakelijk, zodat de opknappunten en problemen gezamenlijk worden opgelost. Ook bij de voormalige buurtpleinen komen meerdere opknappunten samen.

Over het algemeen sluiten de door de bewoners genoemde opknappunten goed aan bij de eerdere beleidsmatige analyses. Het geeft een goed in zicht in de prioritieten: Vooral de omgeving van het winkelcentrum en het Kleine Loo worden opvallend veel genoemd.

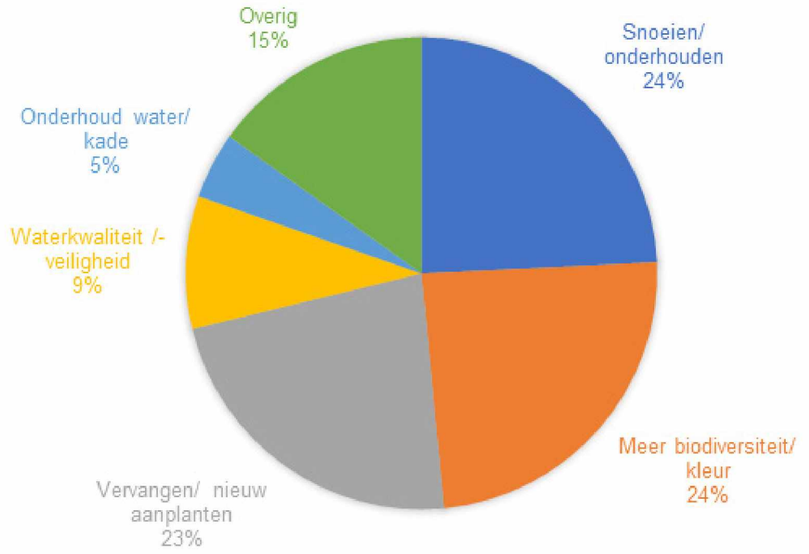

Bomen, Groen en Water

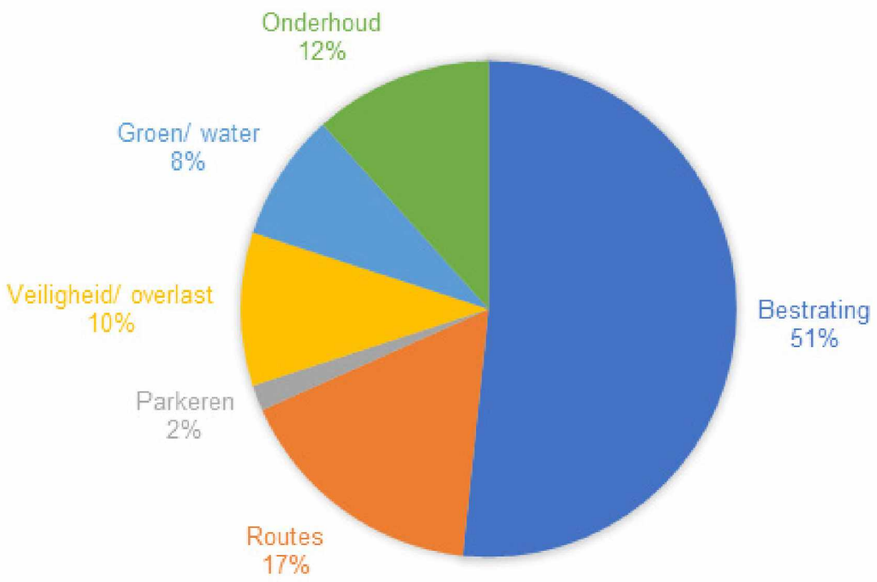

5.1.2.e en Pleinen

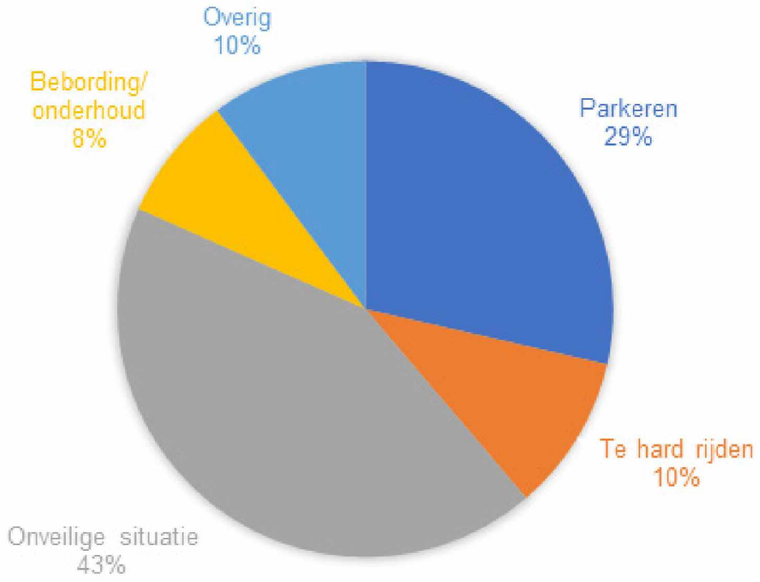

Verkeer en Parkeren

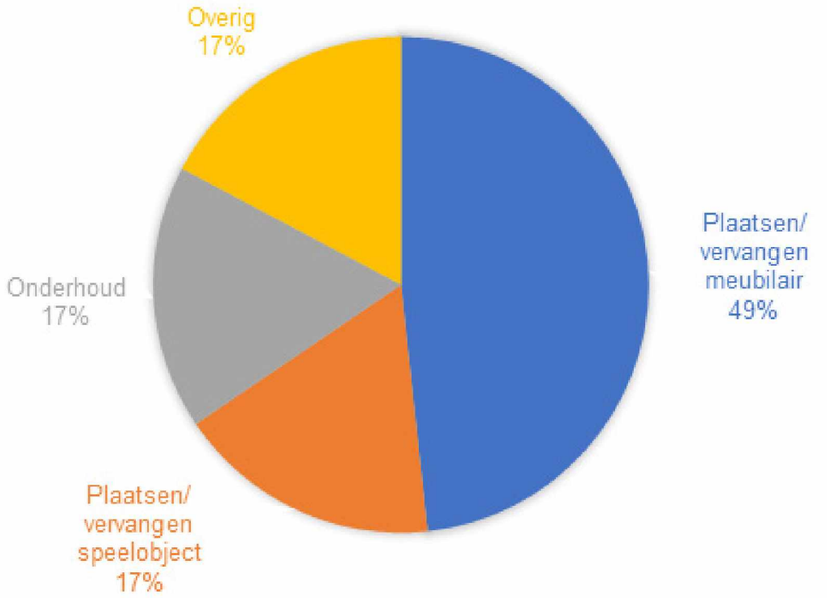

Straatmeubilair en Spelen

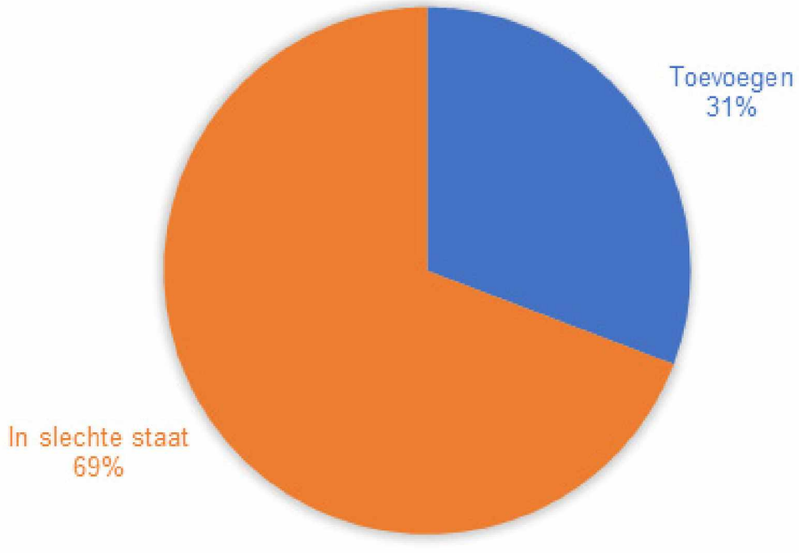

Verlichting

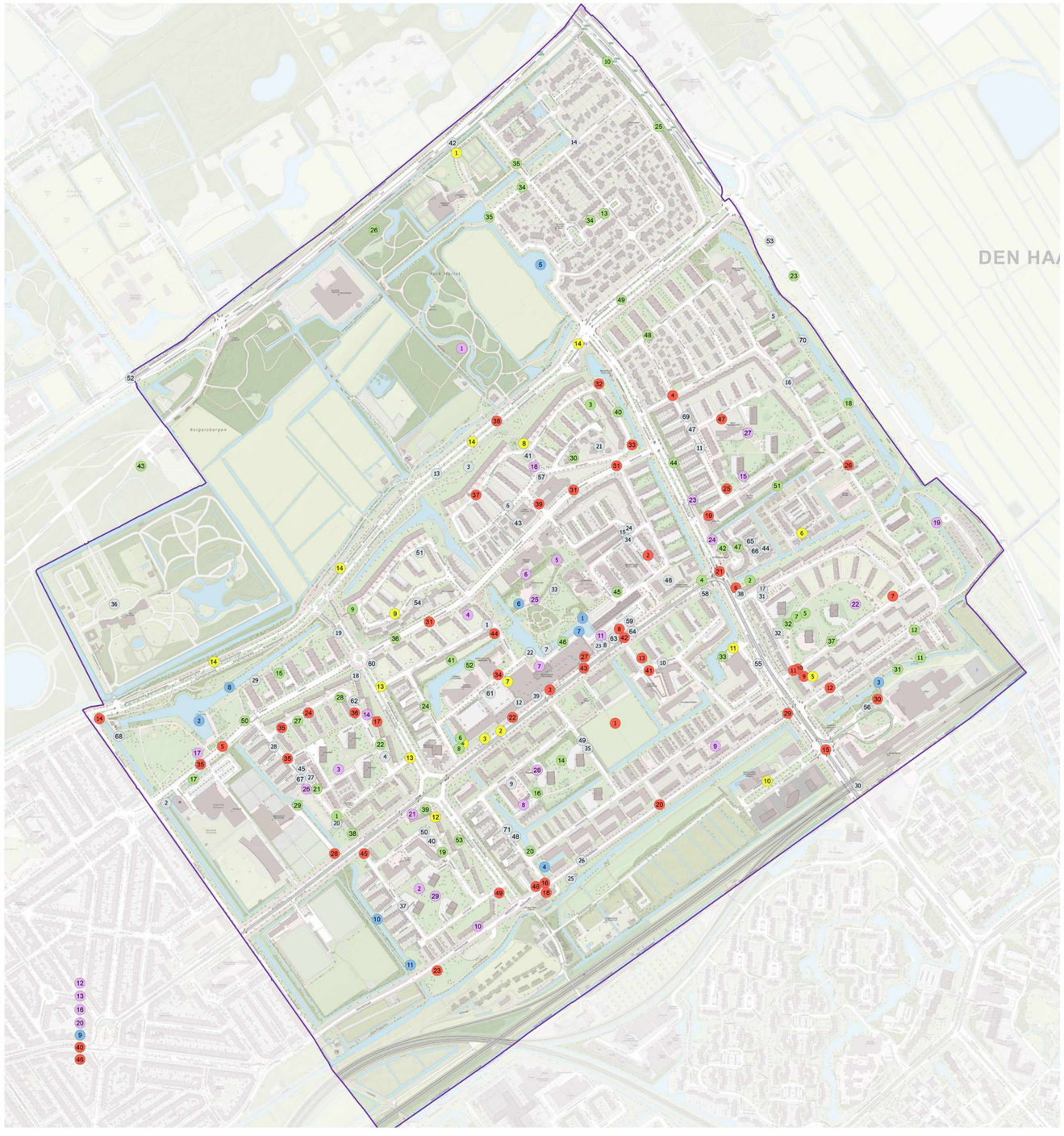

Ontwerpprincipes

Op basis van de analyse van de knelpunten en de verschillende beleidsdoelstellingen zijn voor Mariahoeve ontwerpprincipes benoemd, die als leidraad gelden bij de uitwerking van de diverse projecten.

Algemeen

- Ruimtelijkheid, open structuur (geen gesloten bouwblokken) handhaven en versterken
- Herkenbaarheid (zichtbaarheid) waterstructuur vergroten
- Hoofdstructuur van lange lijnen versterken
- Versterken van de kwaliteit van het centrum van de wijk: Winkelcentrum, Kleine Loo en Wijkpark de Horst

Verhardingen

- Inrichting aanpassen aan veranderd gebruik: minder stedelijke pleinruimtes, meer vergroenen, functies ter stimulering gebruik als ontmoetingsruimte toevoegen.
- Materialisiatie : standaard HOR, met verbijzonderingen op pleintjes / winkelcentrum

Verkeer en parkeren

- Indeling straatprofiel conform HOR: Oren op hoeken en in bochten, duidelijke markering parkeerstrook, herkenbare entree's 30 km gebieden

Langzaamverkeersroutes

- Herkenbaarheid en continuïteit voet- en wandelpaden
- Egaliseren voet- en fietspaden, want nu wortelopdruk
- Ontbrekende delen in netwerk van routes toevoegen
- Onderscheiden voet- en fietspad, want nu voetganger op fietspad
- Verlichting aanbrengen langs fiets- en wandelpaden, want nu lokaal onvoldoende verlicht en waar mogelijk (i.v.m. ecologie)
- Toevoegen van zitgelegenheden langs voetpaden, want toegankelijk maken voor ouderen die minder mobiel zijn
- Veilige oversteken bij hoofdwegen

Straatmeubilair

- Straatmeubilair laten aansluiten bij HOR.
- Verblijfsplekken verbeteren door meer zitgelegenheden toe te voegen

Groen

- Behouden en versterken groene karakter wijk, want nu groene wijk, maar soms onnodig grijs
- Groen in hoofdgroenstructuur zo robuust mogelijk inrichten
- Juiste type bomen op de juiste plek.
- Meer diversiteit in leeftijd, soort en grootte van bomen
- Meer kleur in groen, want nu anoniem en eentonig groen
- Focus op kwaliteit van bomen, niet kwantiteit (bomennota in de maak): kroonoppervlak
- Duurzaam ruimte voor wortels van bestaande bomen creëren, want nu groeien bomen slecht en belemmeren toegankelijkheid
- Biodiversiteit vergroten, want beleid (Agenda 'Groen voor de Stad')
- Hemelwater zoveel mogelijk afwateren en vasthouden in groen, want meer droogte verwacht

Spelen

- Beter Inrichten speelplekken naar leeftijd, want nu veel van hetzelfde / te saai

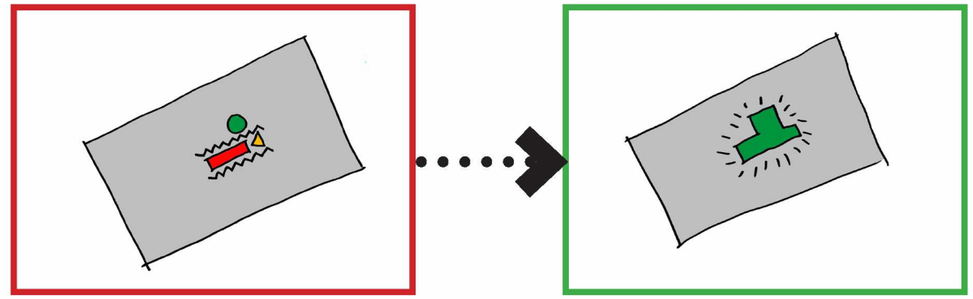

Versterken kwaliteit van het centrum van de wijjk

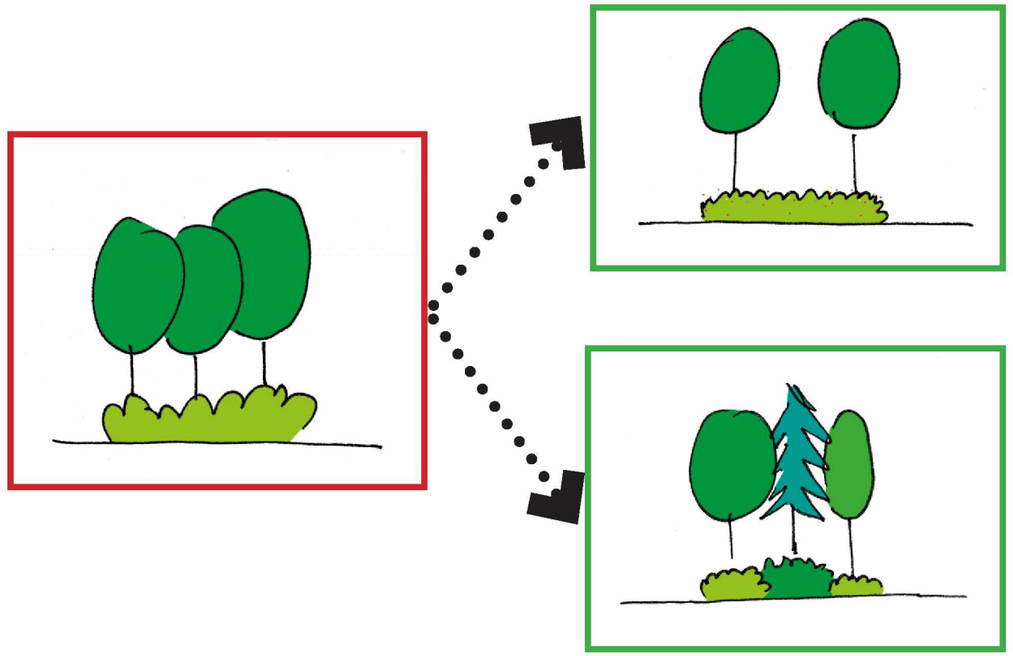

Meer diversiteit aanbrengen in beplanting en bomen

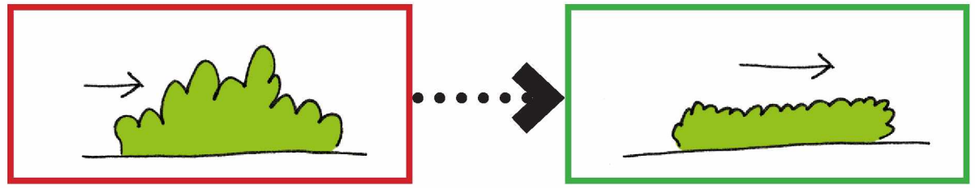

Creëren zichtlijnen

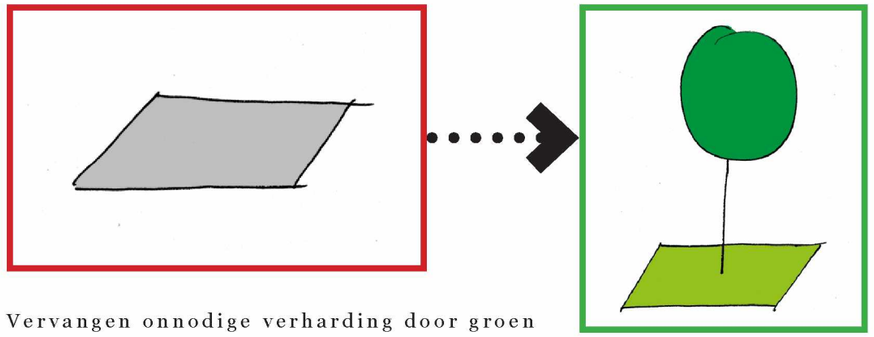

Vervangen onnodige verharding door groen

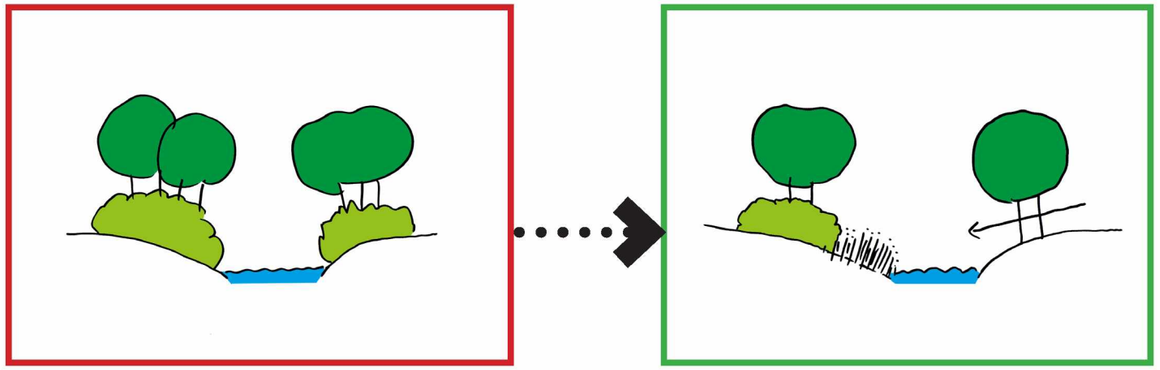

Herkenbaarheid waterstructuur vergroten

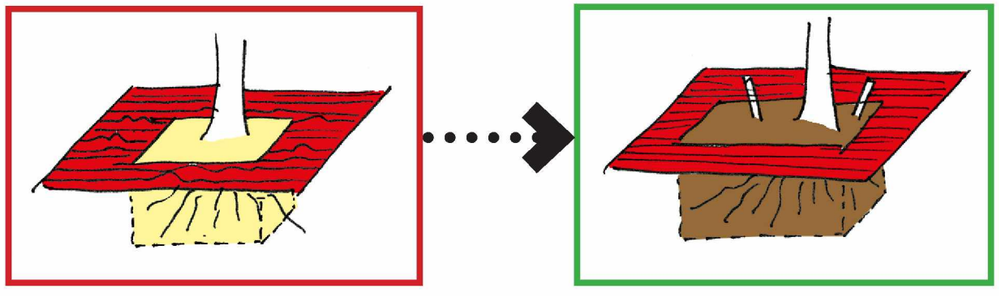

Duurzaam ruimte voor bomen, boven- en ondergronds

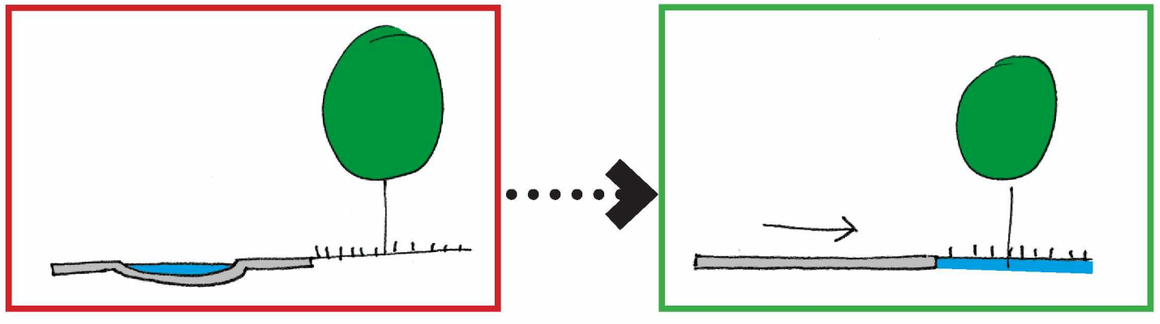

Hemelwater afwateren op groen, lokaal bergen en vasthouden waar mogelijk

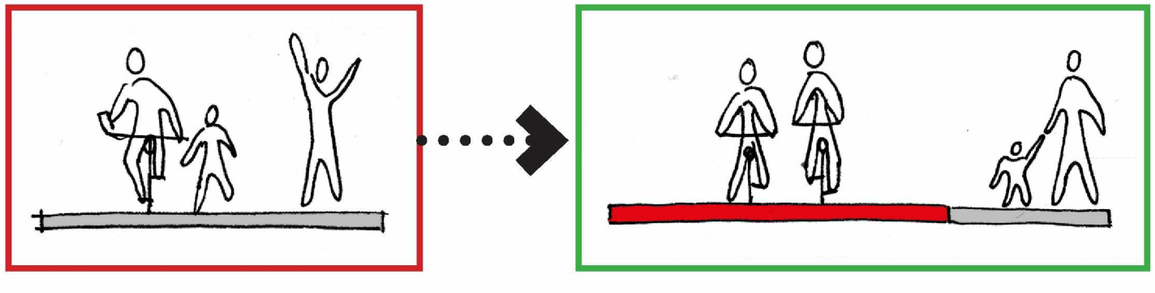

Onderscheid fiets- en voetpaden, in materialisatie en maatvoering aansluitend bij het gebruik

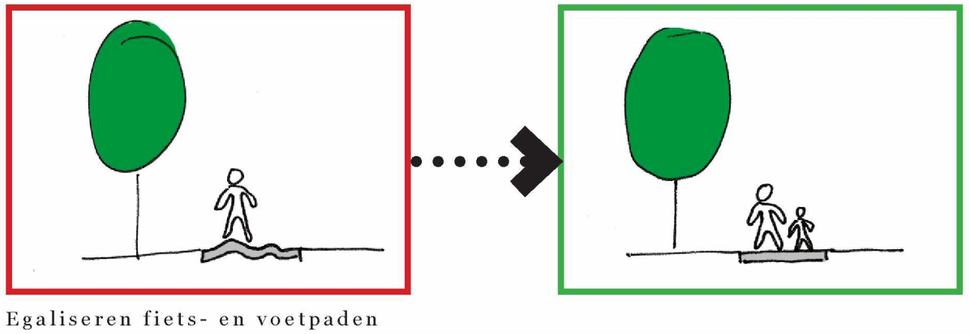

Egaliseren fiets- en voetpaden

Visiekaart

Het toepassen van de verschillende ontwerpprincipes, op basis van de beleidsuitgangspunten en de knelpunten, levert een toekomstbeeld op voor Mariahoeve en Marlot, verbeeld in de hier weergegeven visiekaart. De projecten in het kader van het opknapplan dragen bij aan het realiseren van deze visie.

Legenda

- Ecologische verbindingszone versterken
- Buurt- en wijkgroen onderhouden en omvormen
- Lijnstructuur wijk
- Aanpakken parkeerproblematiek
- Winkelpleinen ontwikkelen en vergroenen
- Centrum van de wijk ontwikkelen en vergroenen
- Vergroenen en verbeteren Hofzichtlaan en kruispunten
- Vergroenen/omvormen
- Verlichten en/of opnieuw bestraten
- Zoekgebied nieuwe (brug)verbinding
- Buurten: opknappen bestrating en bomen
- 5.1.2.e Ontwikkelen Schenkzone + routes
- Verbinden ecozones middels faunapassage

Strategie en maatregelen

Op een aantal plekken zijn de knelpunten wel zo veel omvattend dat ze alleen met een integrale herinrichting zijn aan te pakken. Dit geldt met name voor de omgeving van het winkelcentrum aan het Kleine Loo en bij de diverse buurtwinkelpleintjes. In deze projecten worden alle knelpunten op die locaties in samenhang opgelost.

Op andere plekken volstaat een gedeeltelijke herinrichting of meer thematische aanpak. Zo is er een project dat zich richt op het oplossen van de ernstigste problemen met de slechte staat van de bestrating, en een dat zich richt op de door de wijk verspreide locaties waar de groeiomstandigheden en wortelopdruk van bomen een rol spelen.

De locaties waar (meerdere) opknappunten over bomen, groen en water zijn genoemd, zijn benoemd in aparte groenprojecten. Doel van deze projecten is enerzijds het snoeien en onderhouden van de groenvoorziening, of anderzijds het omvormen van de groenvoorziening naar een verhoogde biodiversiteit.

De overige projecten verschillen qua doel en locatie veel van elkaar. Deze vallen onder het overkoepelende thema ‘Spelen, Routes en Verlichting’. Dit zijn kleinere projecten om lokale, meer incidentele problemen op te lossen.

Legenda

- Herstraten
- Verhelpen wortelopdruk
- Onderhouden/ omvormen groen
- Herinrichten buurtpleinen
- Herinrichten speelplekken
- Herinrichten Het Kleine Loo
- Herinrichten Hofzichtlaan
- Te verlichten routes
- Nieuwe (brug)verbinding

Opknapplan

Op een aantal plekken is de samenhang met andere projecten of programma's groot. Groot Onderhoud van hoofdwegen en woonstraten, energietransitie, sloop en nieuwbouw van woningen of grootschalige aanpassingen van het winkelcentrum: in alle gevallen is afstemming nodig om te beoordelen of het zinvol is om opknappunten in de openbare ruimte nu uit te voeren of nog even uit te stellen, of om te beoordelen of het mogelijk is om werk met werk te maken.

Eeen volledige herinrichting van Mariahoeve conform het HOR is met het budget voor het Opknapplan niet haalbaar. Samen met de bewonerscommissie en de resulaten van de online enquete is een prioritering opgesteld. Opvallend daarbij was de overweldigende steun voor het aanpakken van de omgeving van het winkelcentrum en Het Kleine Loo. Daarmee wordt het geld besteed aan opknapprojecten die voor de wijk als geheel een grote impact hebben. Het versterkt immers het hart van de wijk, waar alle bewoners gebruik van maken.

Samen met de overige projecten die vanuit de bewoners een hoge prioriteit kregen toebedeeld leidt dit de hiernaast aangeven projecten van de eerste en tweede tranche. De overige projecten staan op een reservelijst, en komen aan bood als er extra middelen beschikbaar komen of bij de andere projecten middelen vrijvallen.

Een aantal opgaven op de langere termijn, die niet direct aansluiten op de door de bewoners genoemde opknappunten, zijn in dit opknapplan niet als project benoemd, maar zullen als beleidsrelevante opgaven elders geagendeerd moeten worden.

Legenda

- Projecten eerste tranche
- Projecten tweede tranche
- Reservelijst

Projectenlijst

	Project	Prijs
1	Het Kleine Loo	935.000
2	Kruising Hofzichtlaan en Finnenburg/Aegonplein	60.000
3	Plein Ursulaland	75.000
4	De Horsten	90.000
5	De Landen	15.000
6	De Burgen	15.000
7	De Kampen	35.000
8	Groenzone Hofzichtlaan	50.000
9	Groeiplaatsverbetering bomen	300.000
10	Verlichting fietspad Bezuidenhoutseweg-Parelmoerhorst	30.000
11	Verbreden trottoir Hofzichtlaan	5.000
12	Rechtleggen bestrating	100.000
13	Winkelcentrum Mariahoeve	825.000
14	Fietspad Benoordenhoutseweg	65.000
15	Trambaan Het Kleine Loo	550.000
16	Voetpad Isabellaland	105.000
17	Voetpad langs fietspad Bezuidenhoutseweg-Smaragdhorst	15.000
18	Voetgangersbrug Vlaskamp naar Bezuidenhoutseweg	150.000
19	Groenzones Vlaskamp	50.000
20	Route Haverkamp-Het Kleine Loo	45.000
21	Plein Denenburg	355.000
22	Groenzone Ivoorhorst/Robijnhorst	285.000
23	Groenzone Diamanthorst	20.000
24	Plein Zwedenburg	215.000
25	Groenzone Margarethaland	110.000
26	Groenzone Norenburg	265.000
27	Speelplek Haverkamp	35.000
28	Groenzone Hendrinaland	70.000
29	Plein Haverkamp	210.000
30	Verlichten voetpad Denenburg	70.000
31	Groenzones Vlamenburg/Denenburg	80.000
32	Voetpad Carel Reinierszkade	80.000
33	Speelplek Gerstkamp	12.000
34	Plein Tarwekamp	75.000
35	Groenzone Zwedenburg (rondom waterpartij)	25.000

1. Het Kleine Loo

Den Haag

[Grotere projecten, integrale herinrichting]

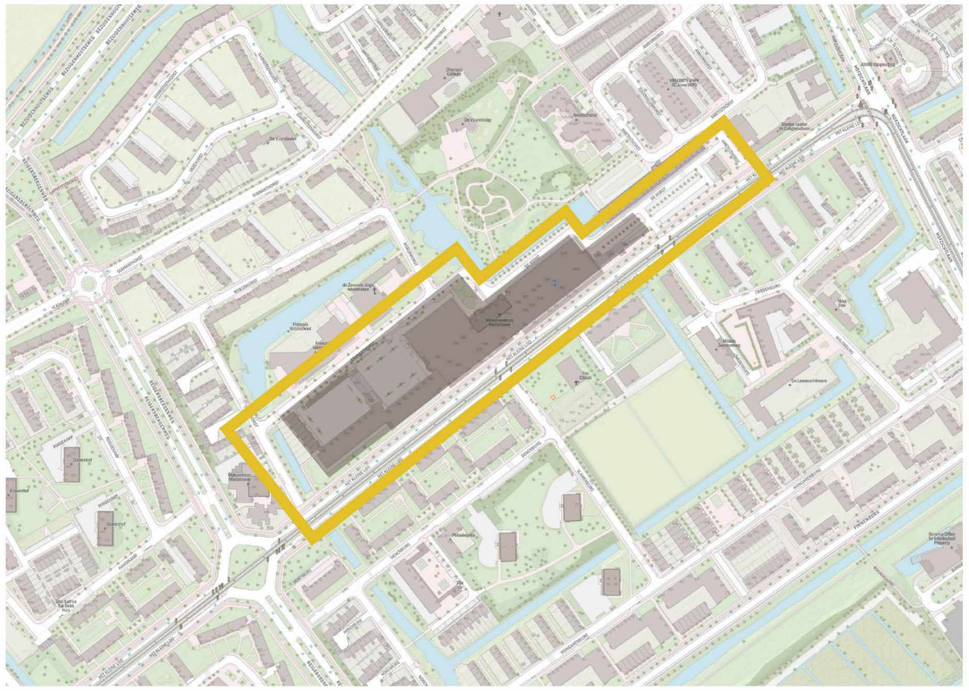

Op te knappen punten

- Rommelige openbare ruimte, stenig
- Te weinig ruimte voor voetgangers en fiets-parkeren
- Wortelopdruk
- (Te) grote bomen
- Geen zitgelegenheid
- Donker, slecht verlicht
- Slechte aansluiting op het wijkpark De Horst

€ 935 k
indicatie

Huidige situatie

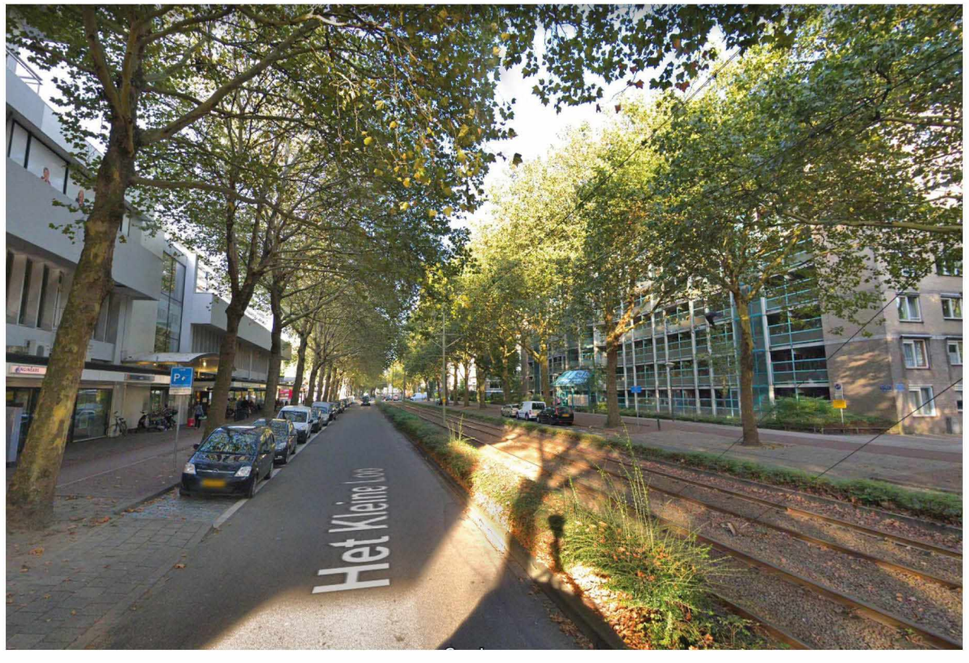

Sfeerimpressie

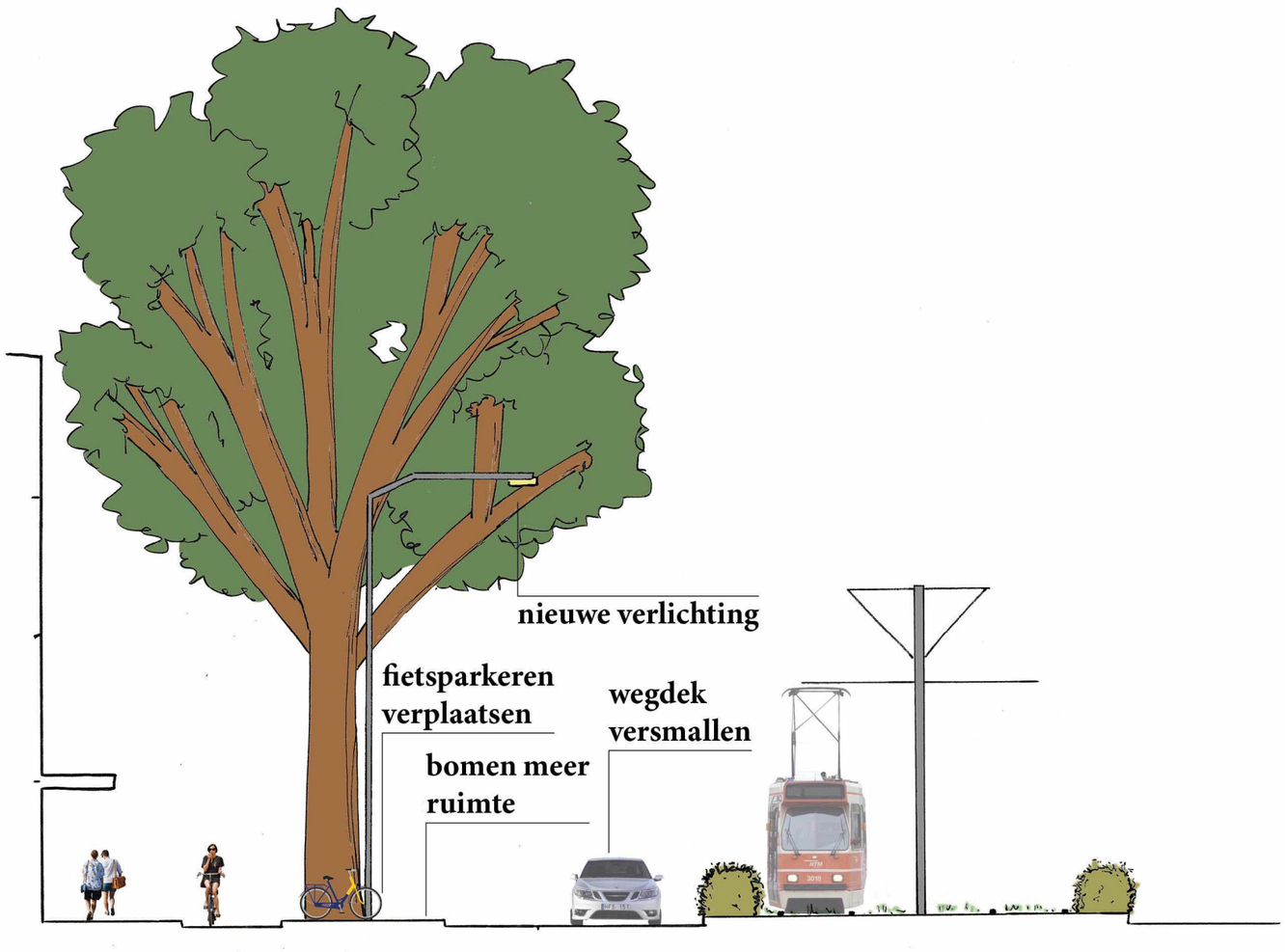

2. Kruising Hofzichtlaan en Finnenburg/Aegonplein

Den Haag

[Grotere projecten, integrale herinrichting]

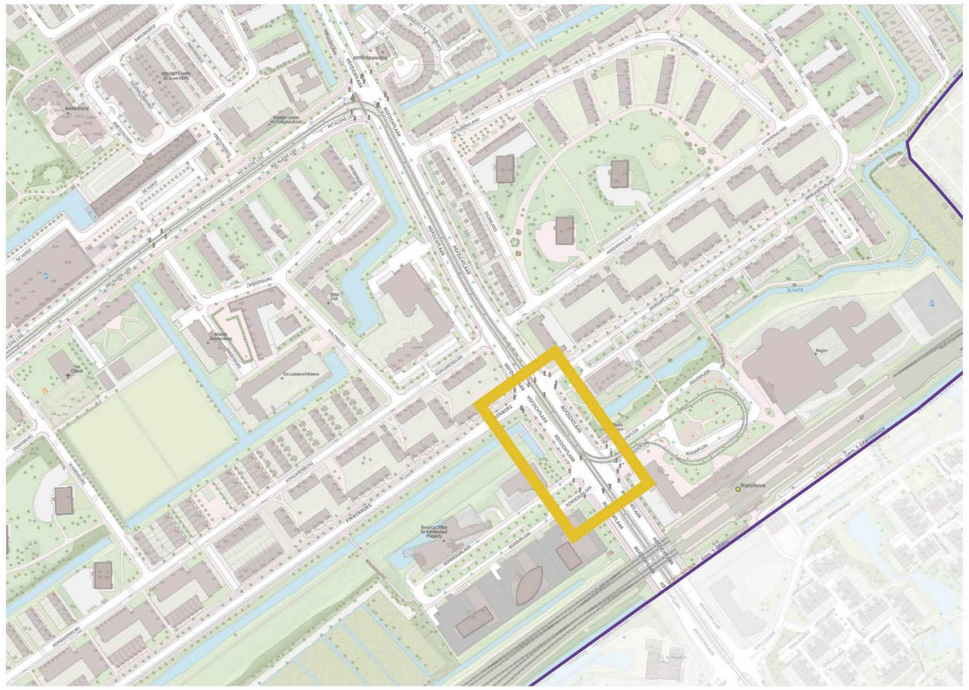

Op te knappen punten

- Onveilige oversteek voor fietsers en voetgangers
- Zeer stenig

€ 60 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

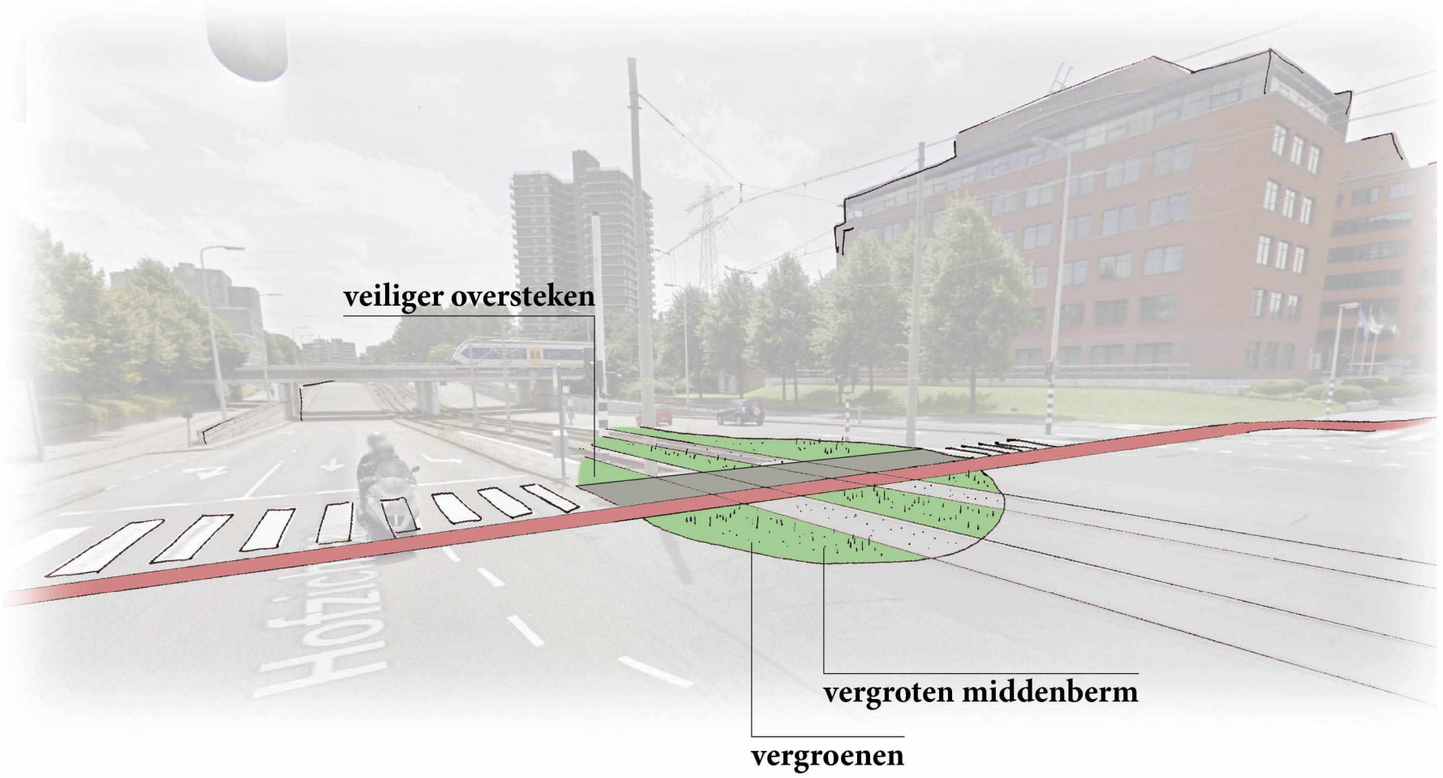

3. Plein Ursulaland

[Grotere projecten, integrale herinrichting]

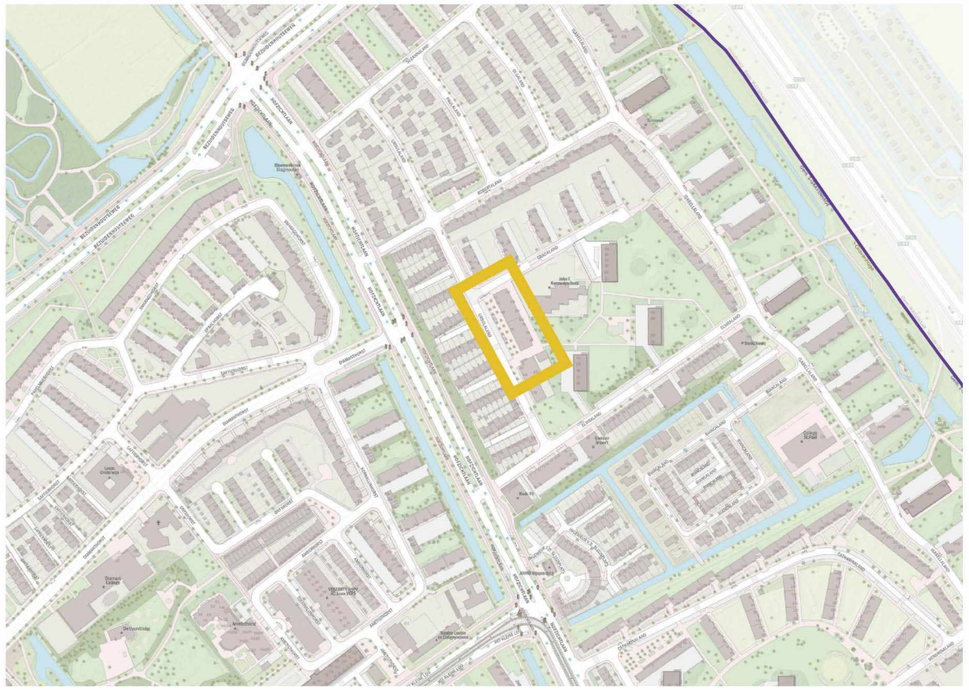

Op te knappen punten

- Stenig, weinig gebruiks- of zitmogelijkheden
- Kans voor vergroenen en meer sociale cohesie
- Containers
- I.c.m. wegonderhoud

€ 75 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

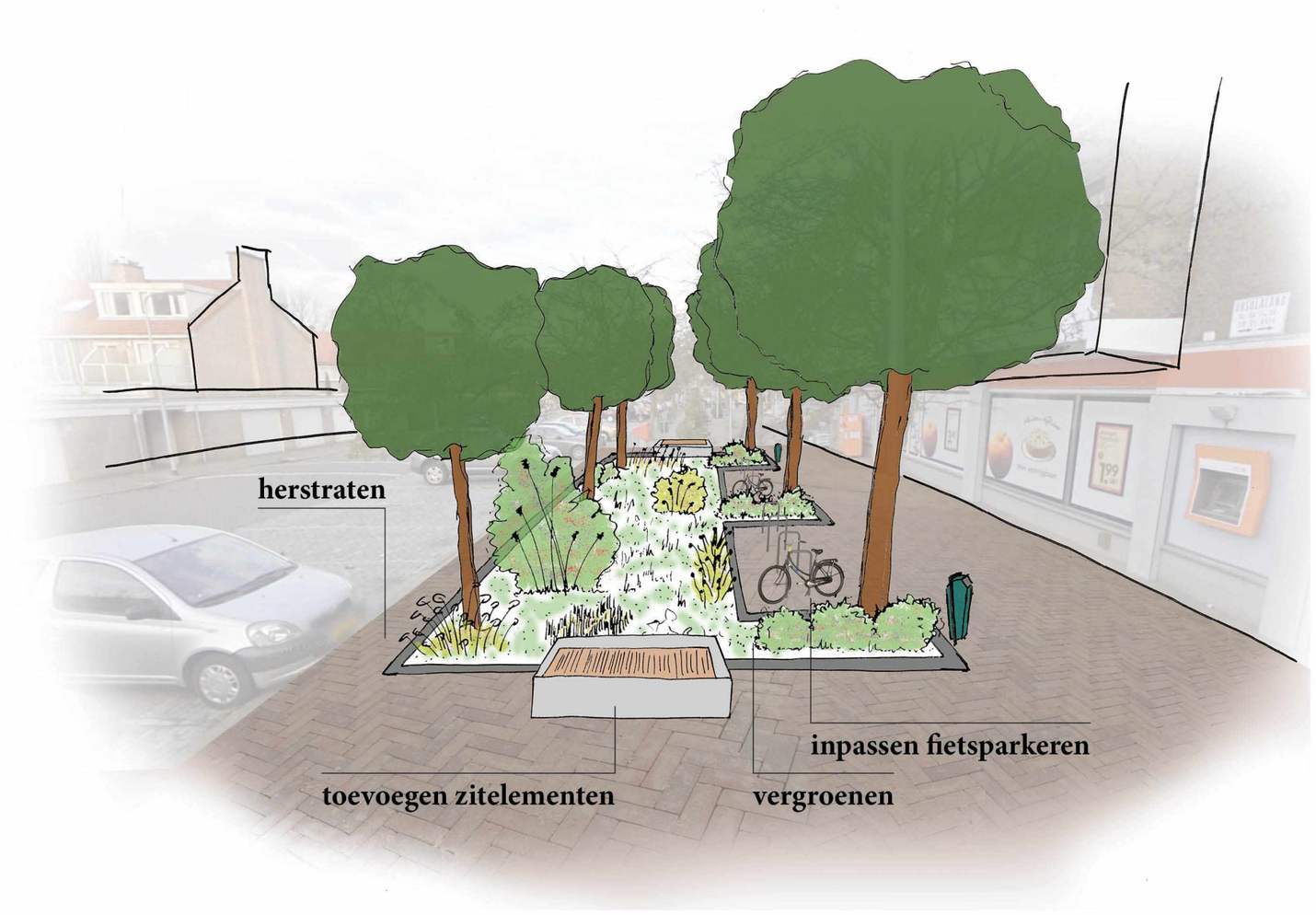

4. Bochten en uitritten De Horsten

Den Haag

[Trottoirs, parkeren en verkeer]

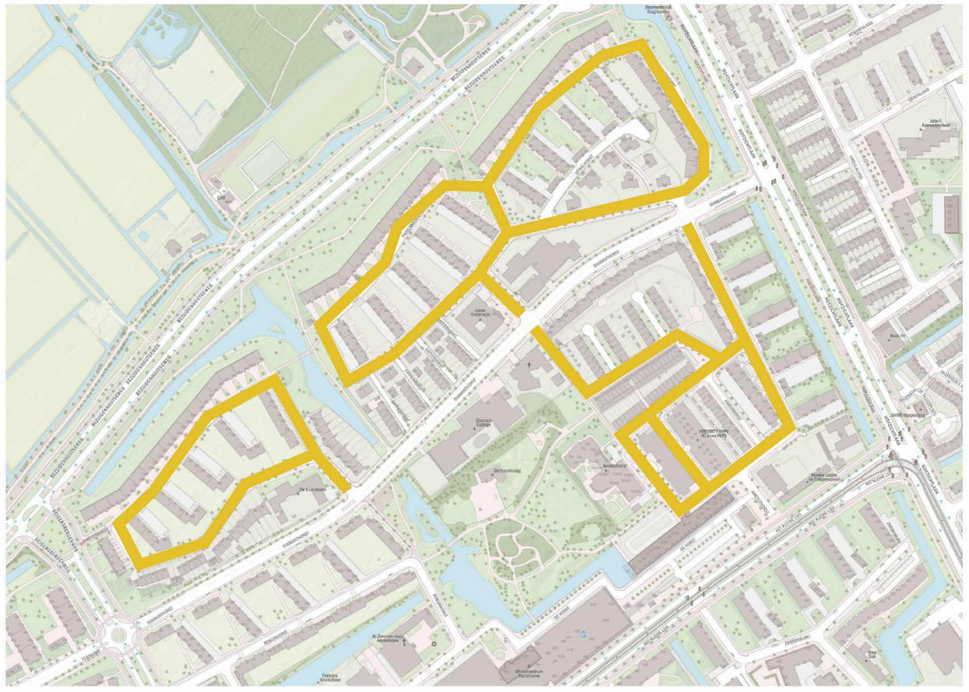

Op te knappen punten

- Onveilige en ontoegankelijke situaties door foutgeparkeerde auto's in bochten en bij uitritten
- Bomen te dicht op de trottoirband

€ 90 k
indicatie

Huidige situatie

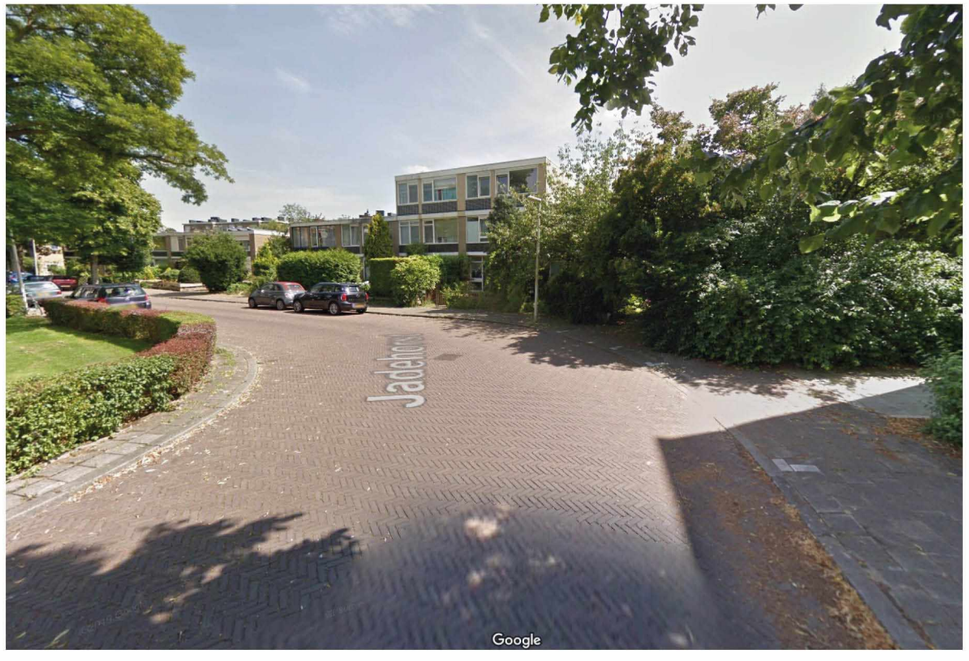

Sfeerimpressie

5. Bochten en uitritten De Landen

Den Haag

[Tottoirs, parkeren en verkeer]

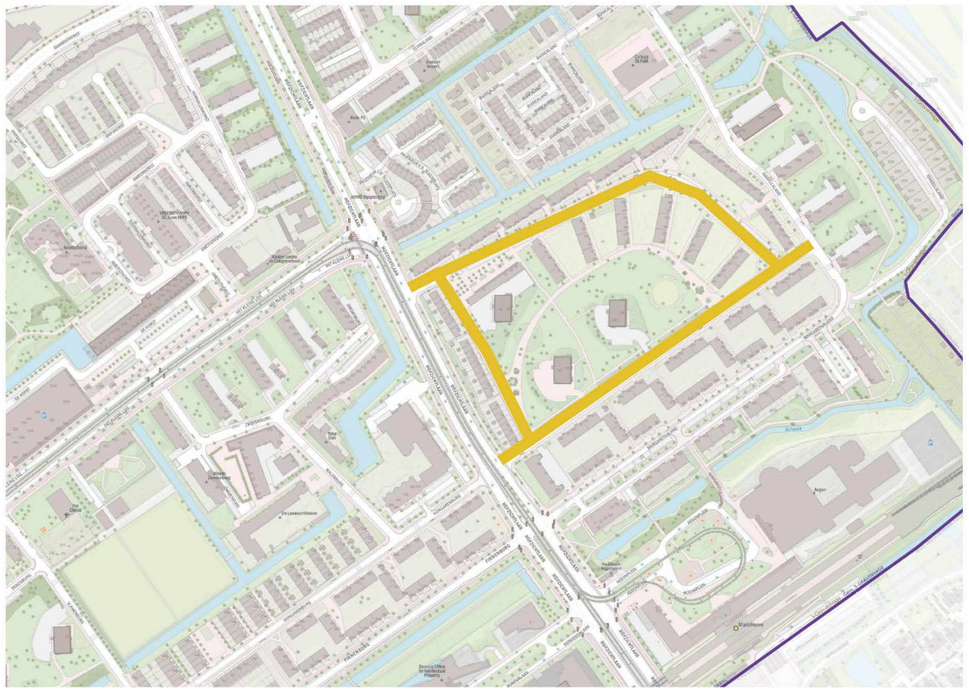

Op te knappen punten

- Onveilige en ontoegankelijke situaties door foutgeparkeerde auto's in bochten en bij uitritten

€ 15 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

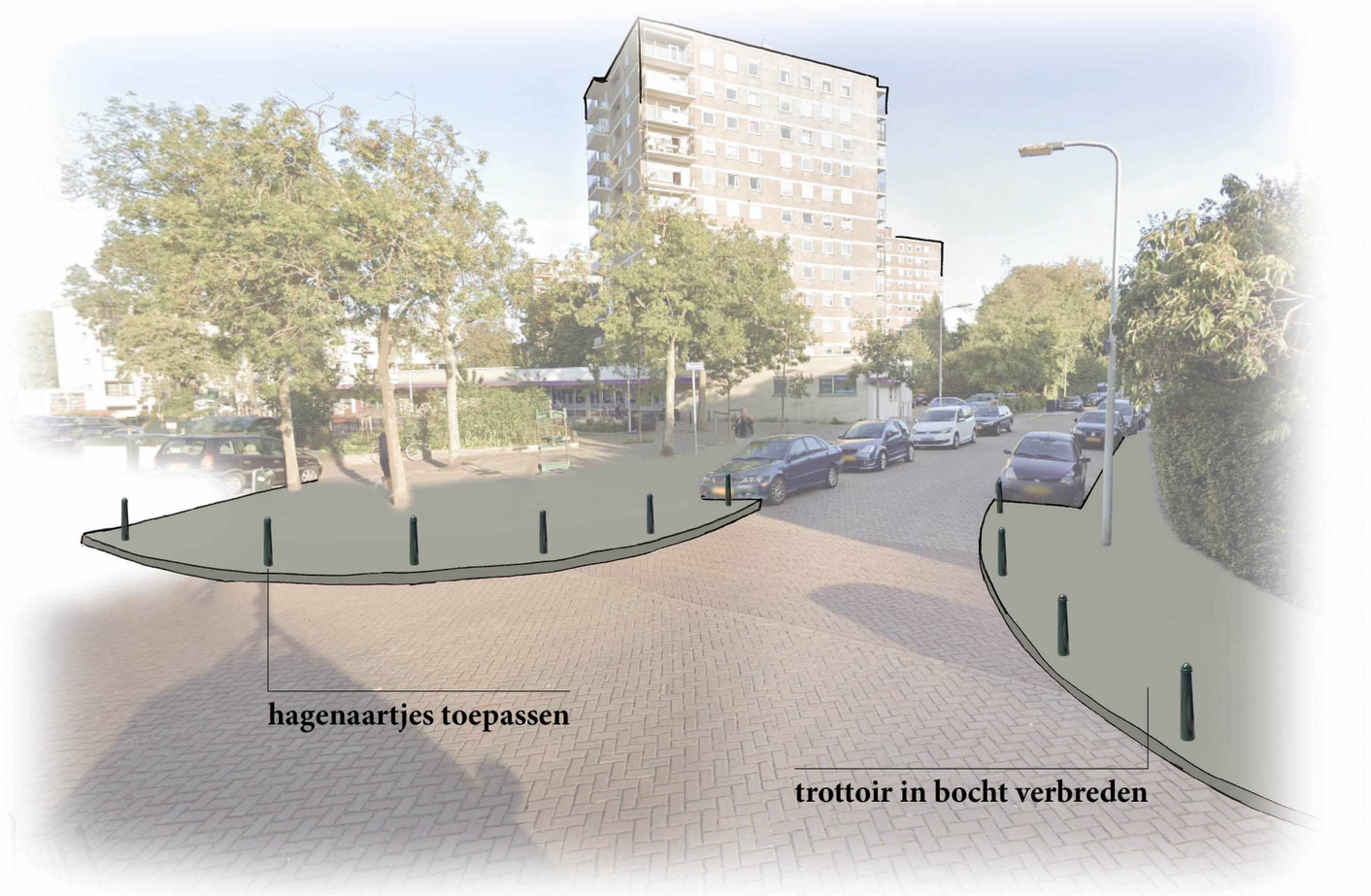

6. Bochten en uitritten De Burgen

[Tottoirs, parkeren en verkeer]

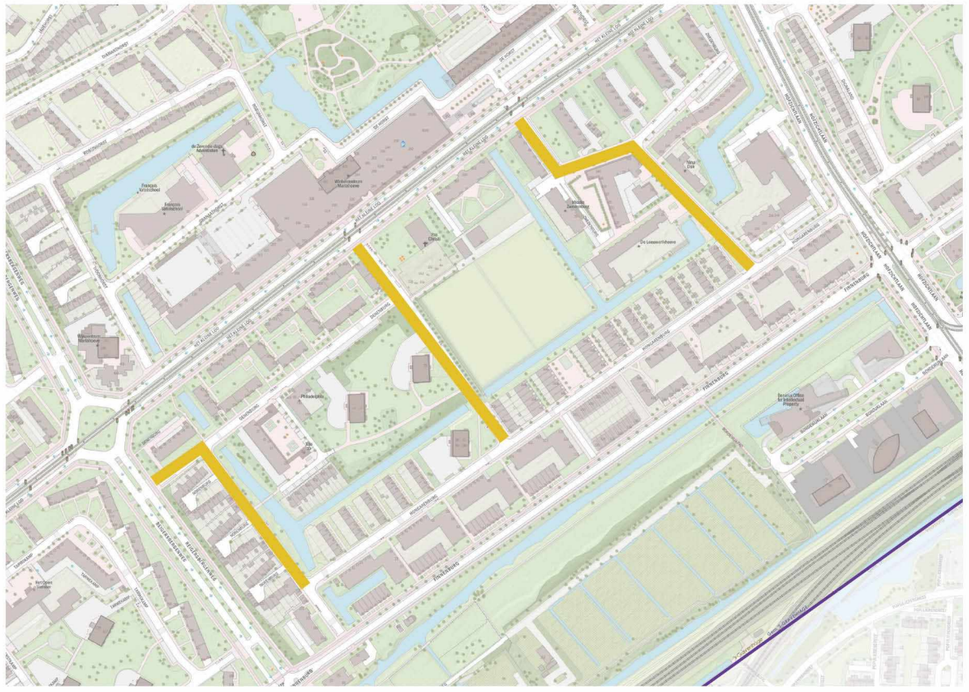

Op te knappen punten

- Onveilige en ontoegankelijke situaties door foutgeparkeerde auto's in bochten en bij uitritten

€ 15 k
indicatie

Huidige situatie

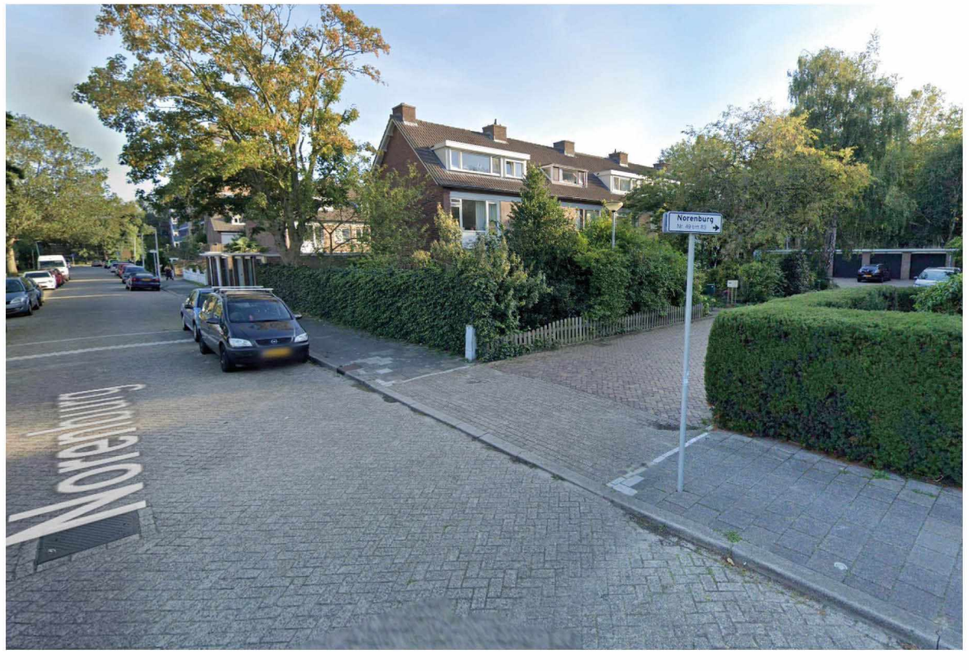

Sfeerimpressie

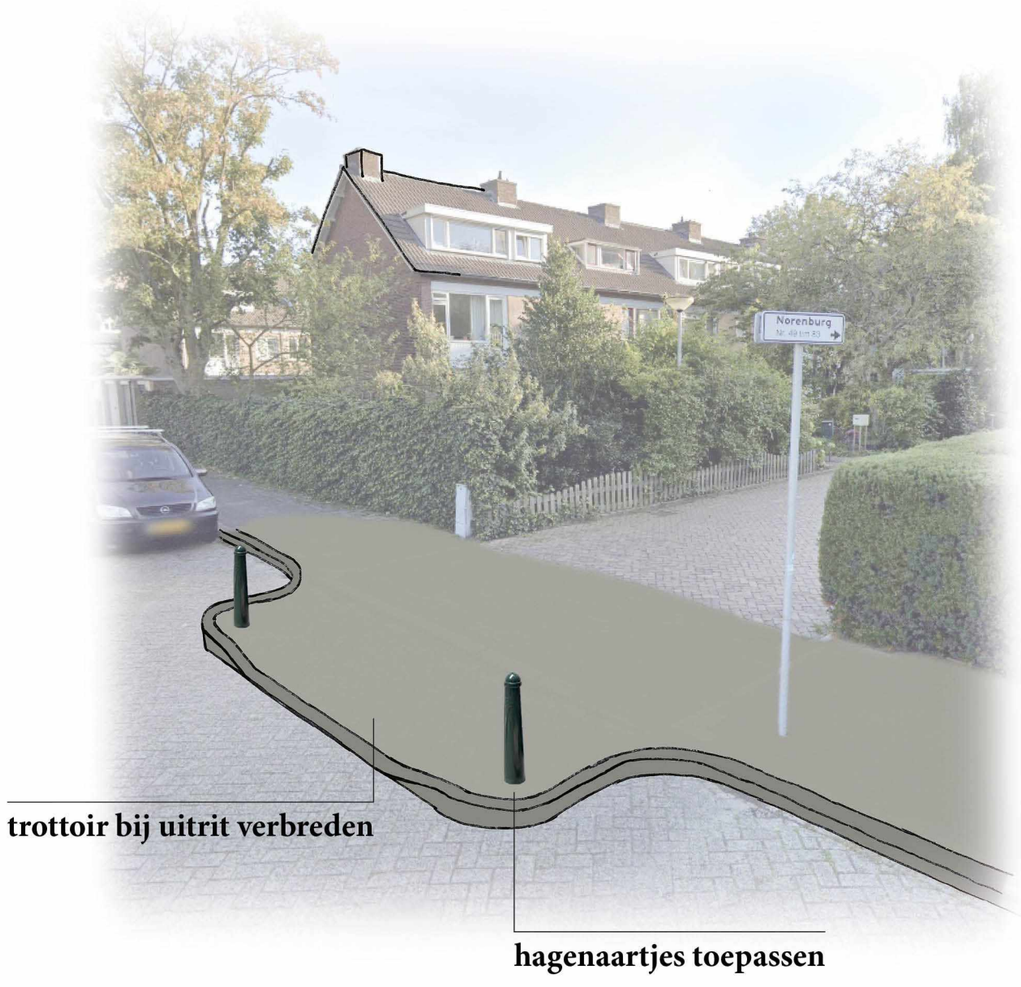

7. Bochten en uitritten De Kampen

Den Haag

[Tottoirs, parkeren en verkeer]

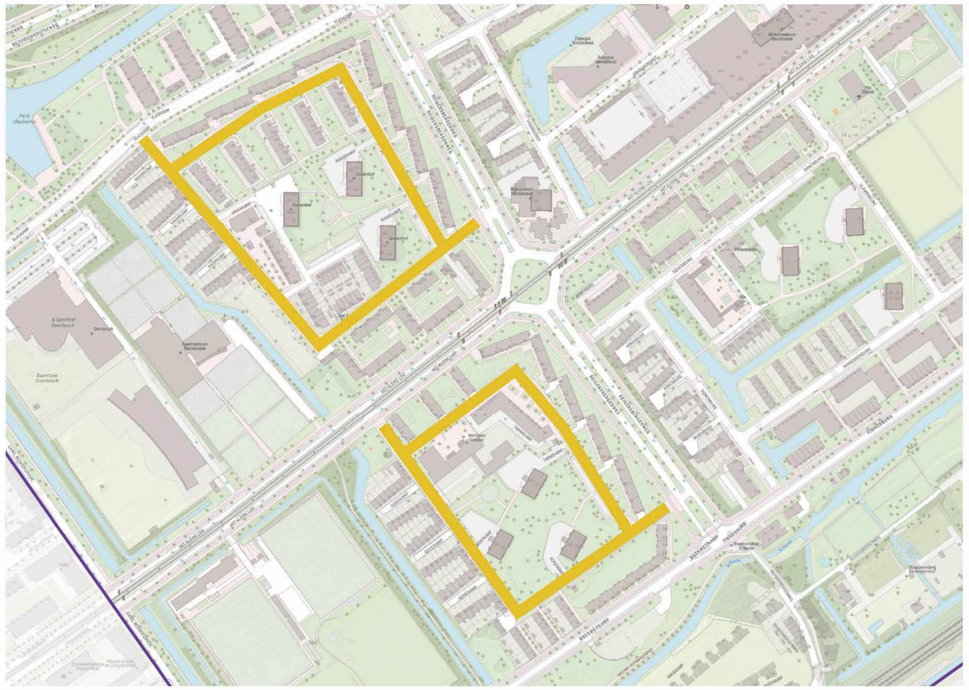

Op te knappen punten

- Onveilige en ontoegankelijke situaties door foutgeparkeerde auto's in bochten en bij uitritten

€ 35 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

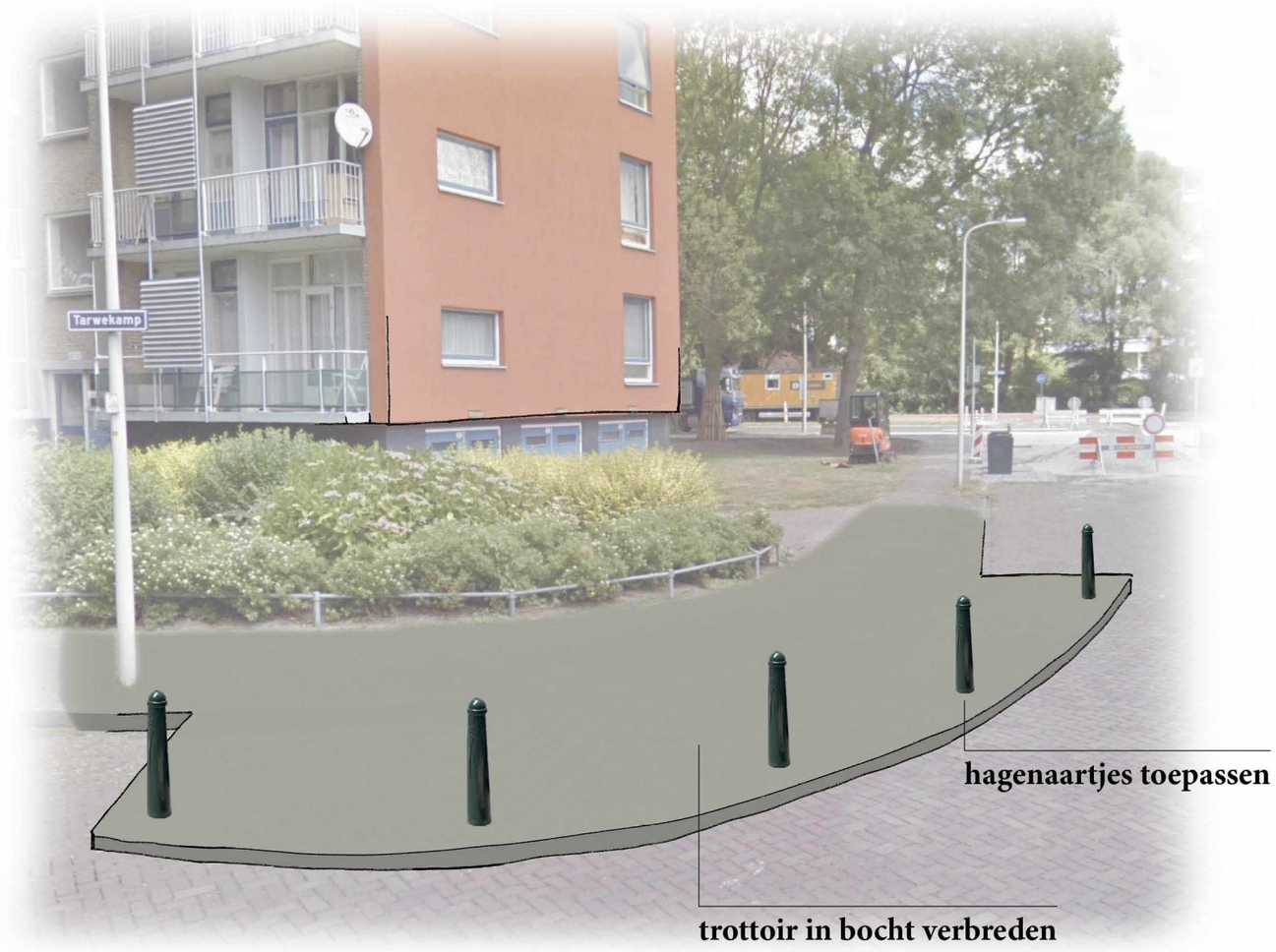

8. Groenzone Hofzichtlaan

Den Haag

[Groen en bomen]

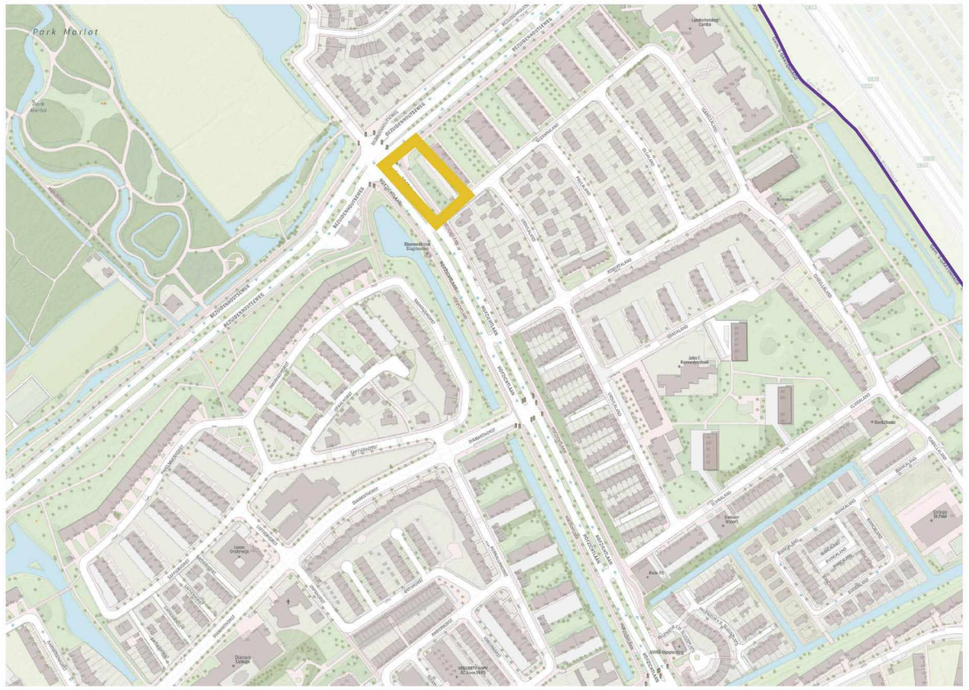

Op te knappen punten

- Beplanting verouderd, weinig diversiteit

€ 50 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

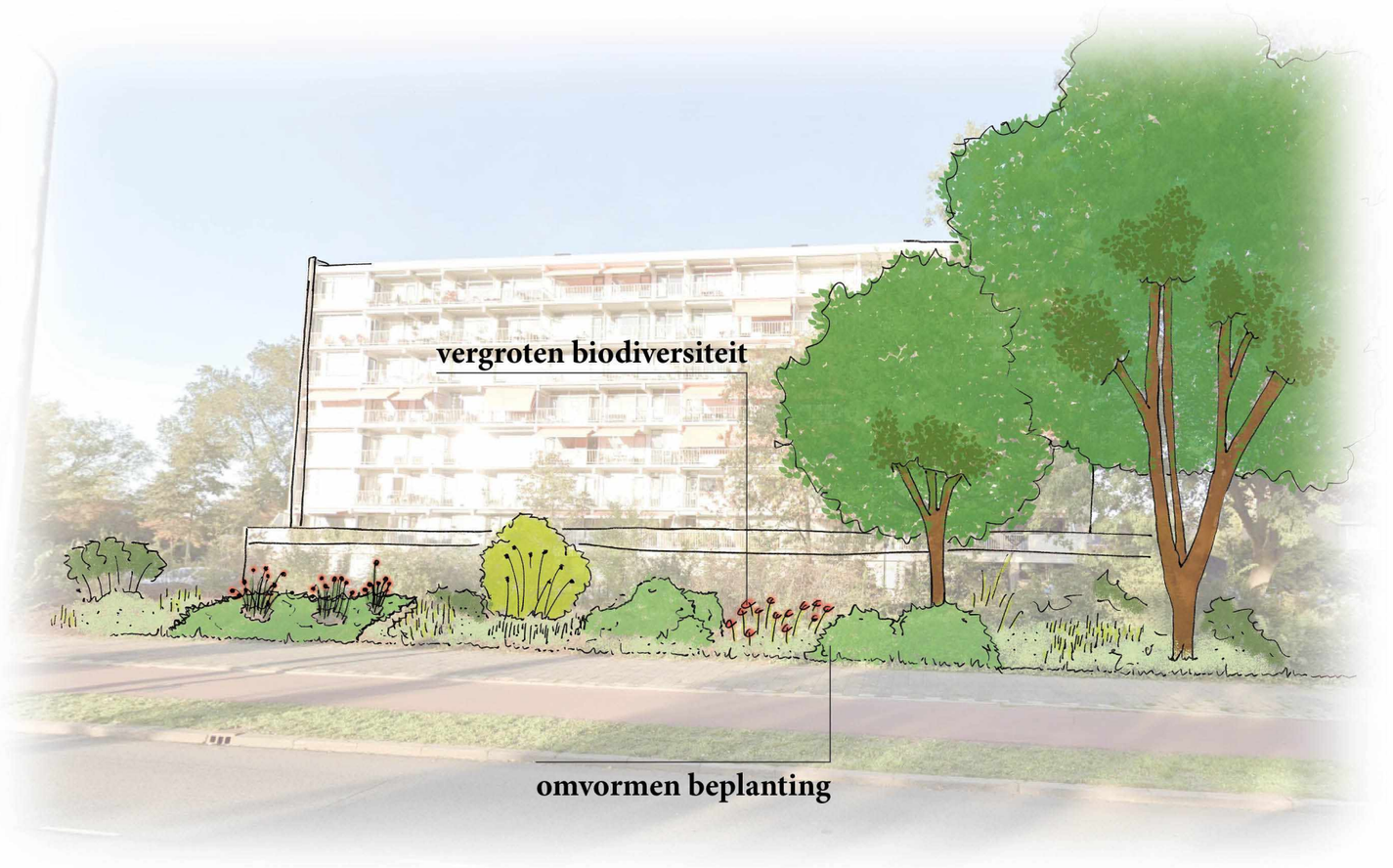

9. Groeiplaatsverbetering bomen

Den Haag

[Groen en bomen]

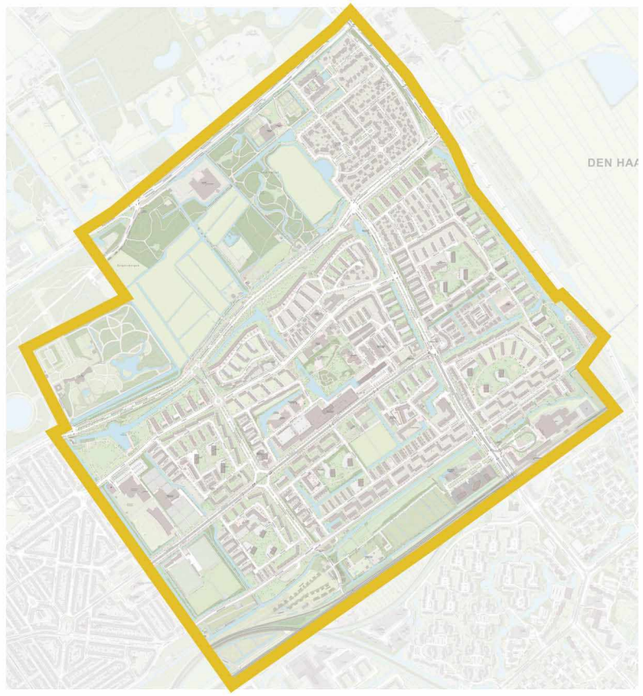

Op te knappen punten

- Groeiplaatsverbetering meest urgente locaties van bomen met wortelopdruk
- Locaties nader te inventariseren

€ 300 k
indicatie

Huidige situatie

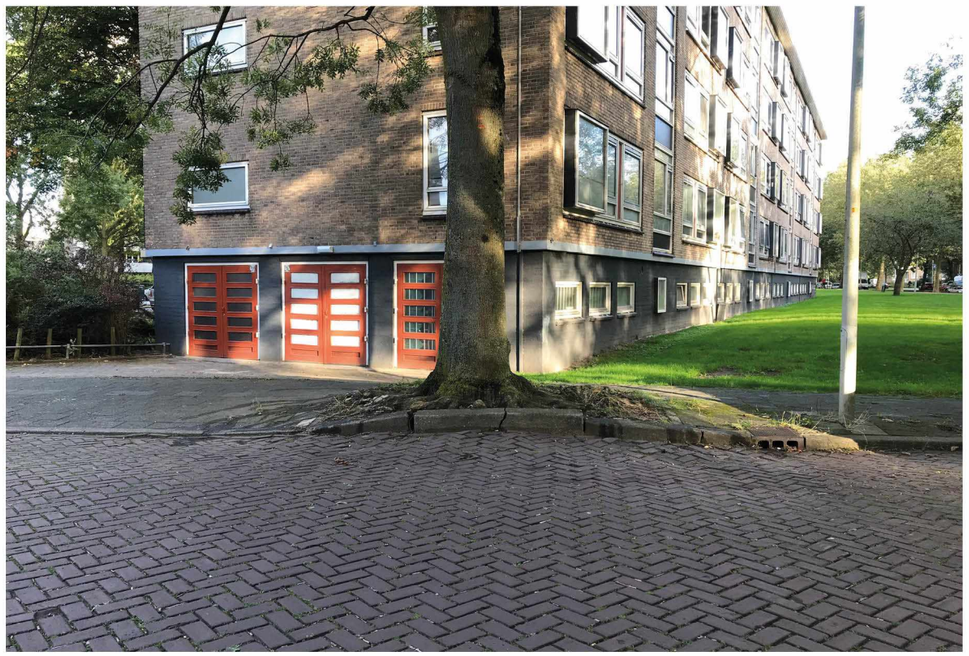

Sfeerimpressie

10. Fietspad Bezuidenhoutseweg en Parelmoerhorst

Den Haag

[Spelen, routes en verlichting]

Op te knappen punten

- Fietspad is niet verlicht

€ 30 k
indicatie

Huidige situatie

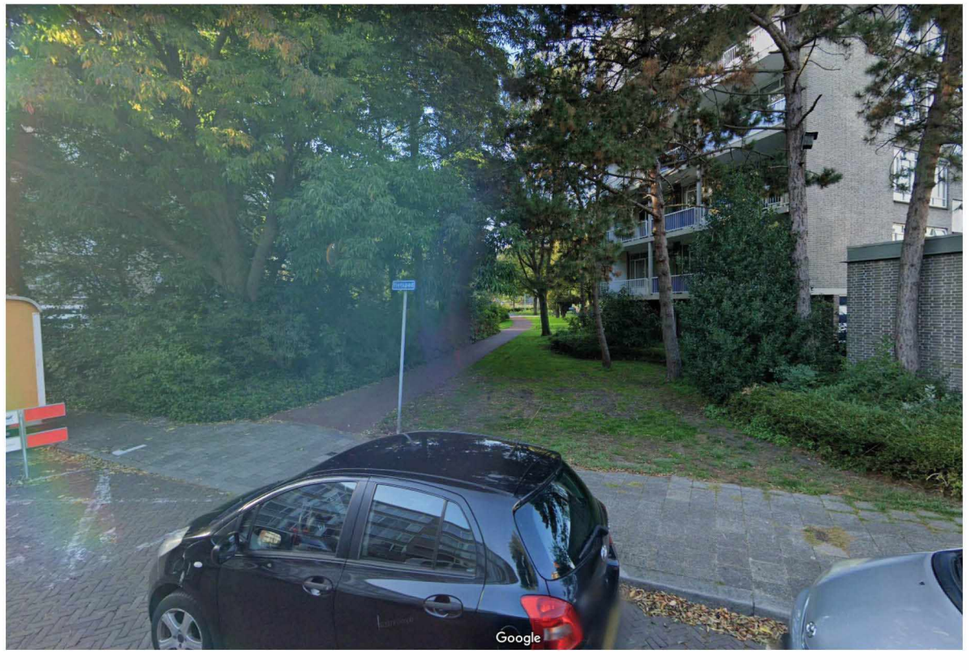

Sfeerimpressie

11. Trottoir Hofzichtlaan (t.h.v. Catharinaland)

Den Haag

[Spelen, routes en verlichting]

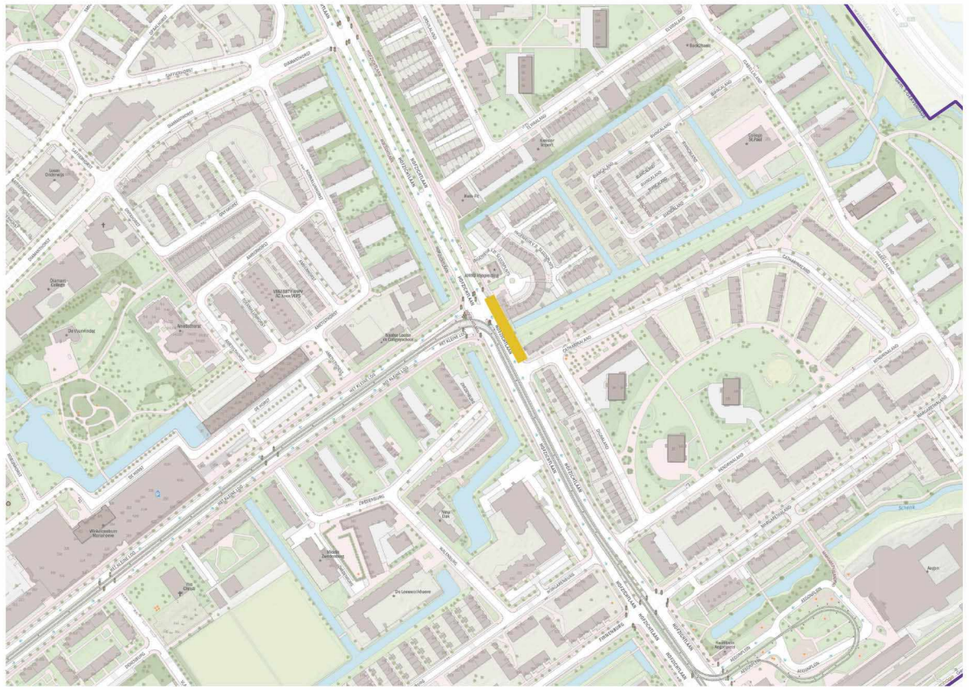

Op te knappen punten

- Trottoir is te smal

€ 5 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

12. Rechtleggen verharding

[Spelen, routes en verlichting]

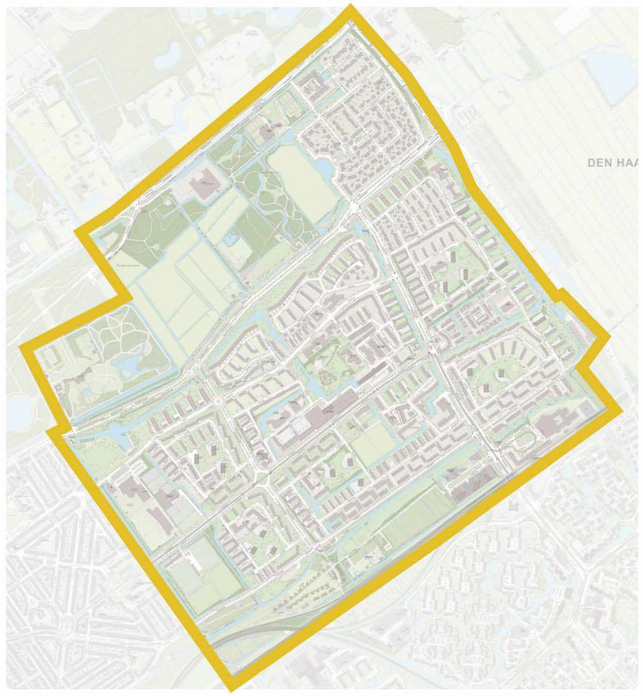

Op te knappen punten

- Herstraten meest urgente locaties met slechte verharding
- Locaties nader te inventariseren

€ 100 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

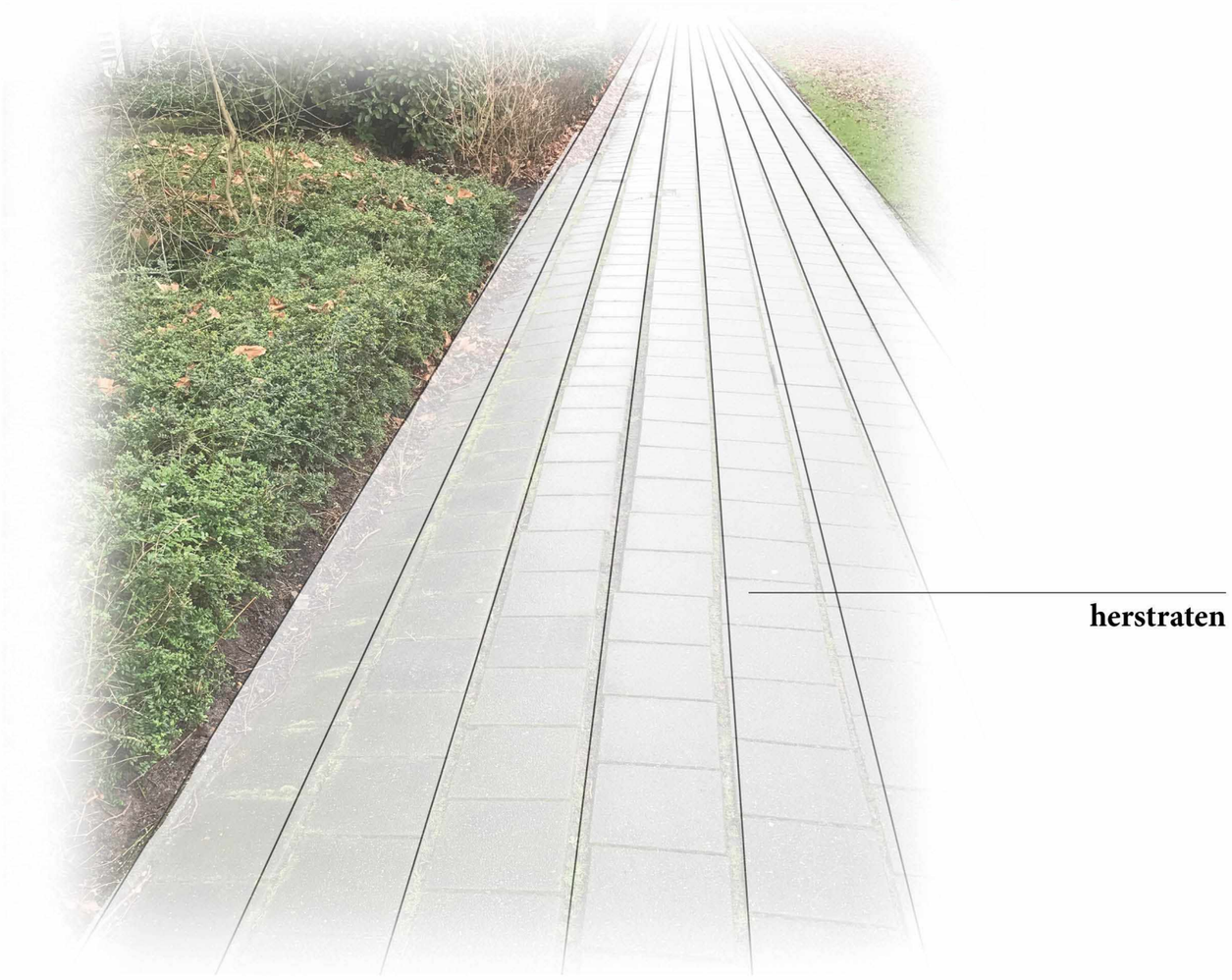

herstraten

13. Winkelcentrum Mariahoeve

Den Haag

[Grotere projecten, integrale herinrichting]

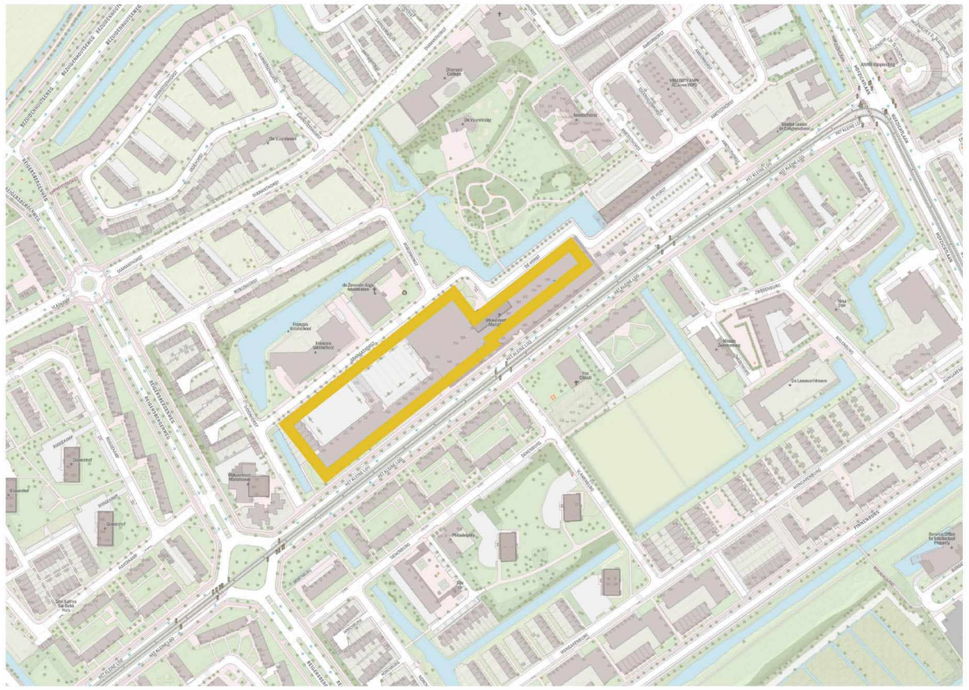

Op te knappen punten

- Rommelige openbare ruimte, stenig
- Te weinig ruimte voor voetgangers en fietsparkeren
- Wortelopdruk
- Afwatering
- Op terrein in eigendom van het winkelcentrum

€ 825 k
indicatie

Huidige situatie

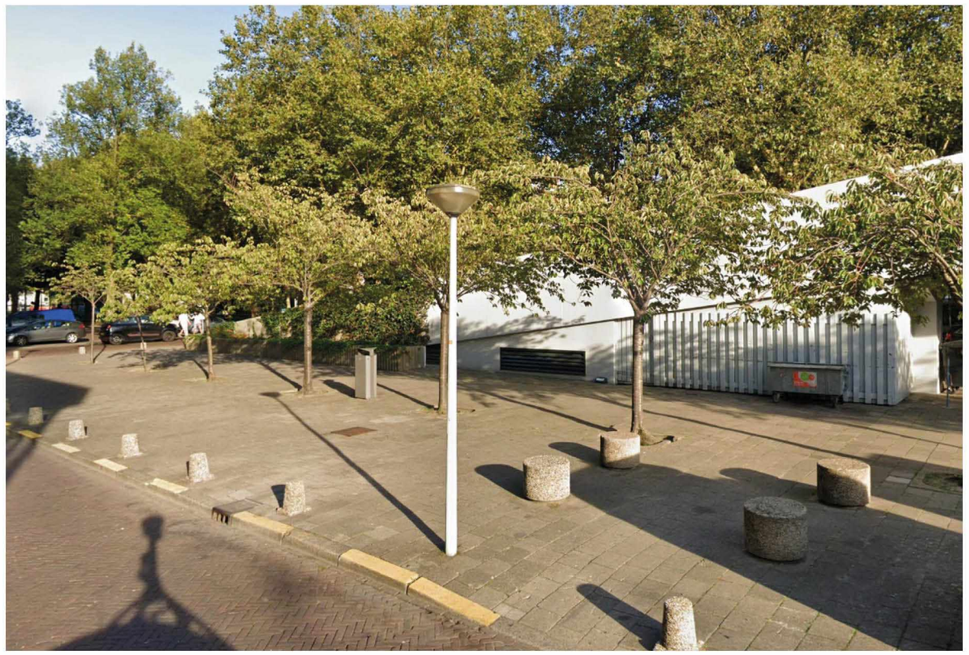

Sfeerimpressie

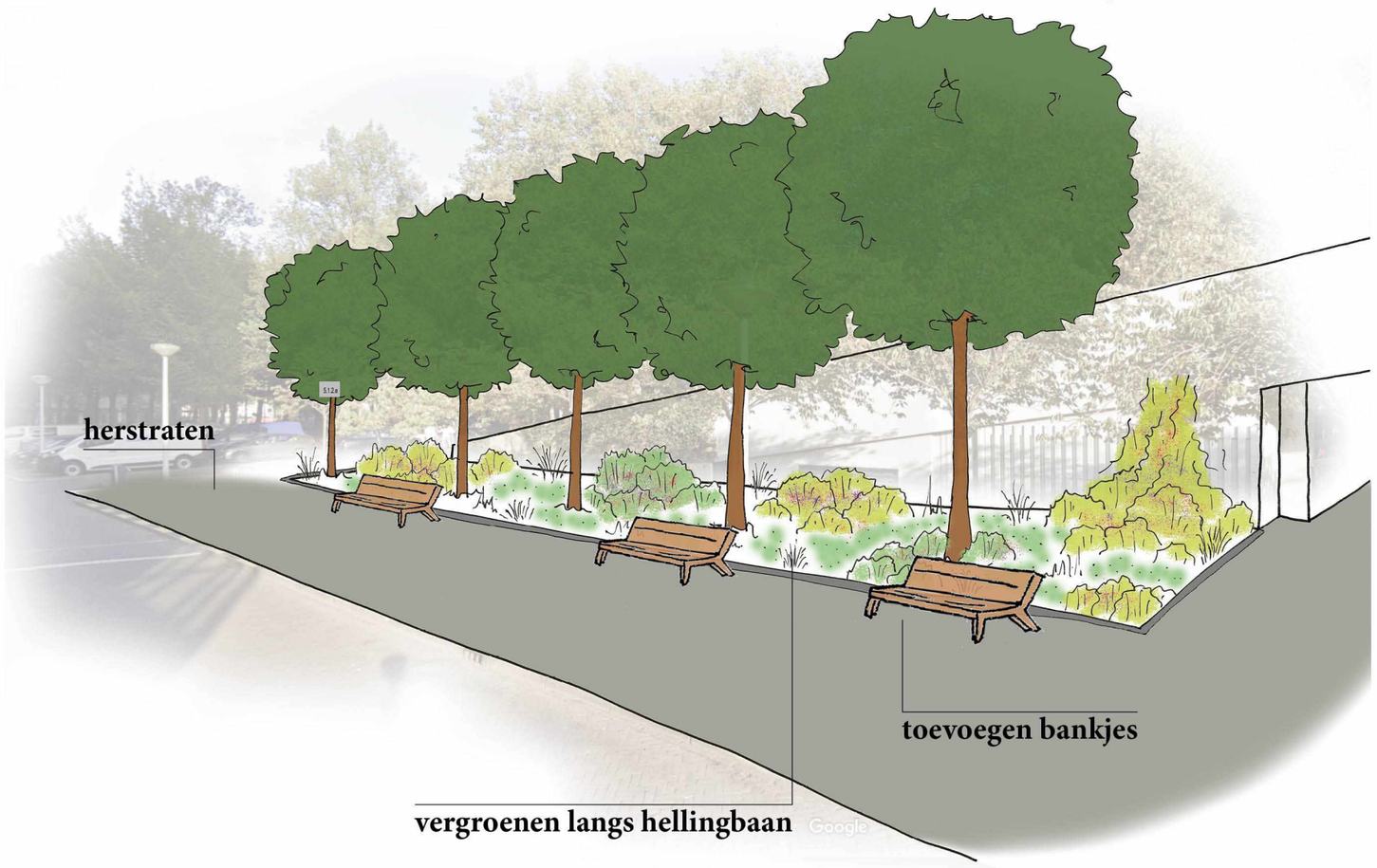

14. Fietspad Benoordenhoutseweg

Den Haag

[Spelen, routes en verlichting]

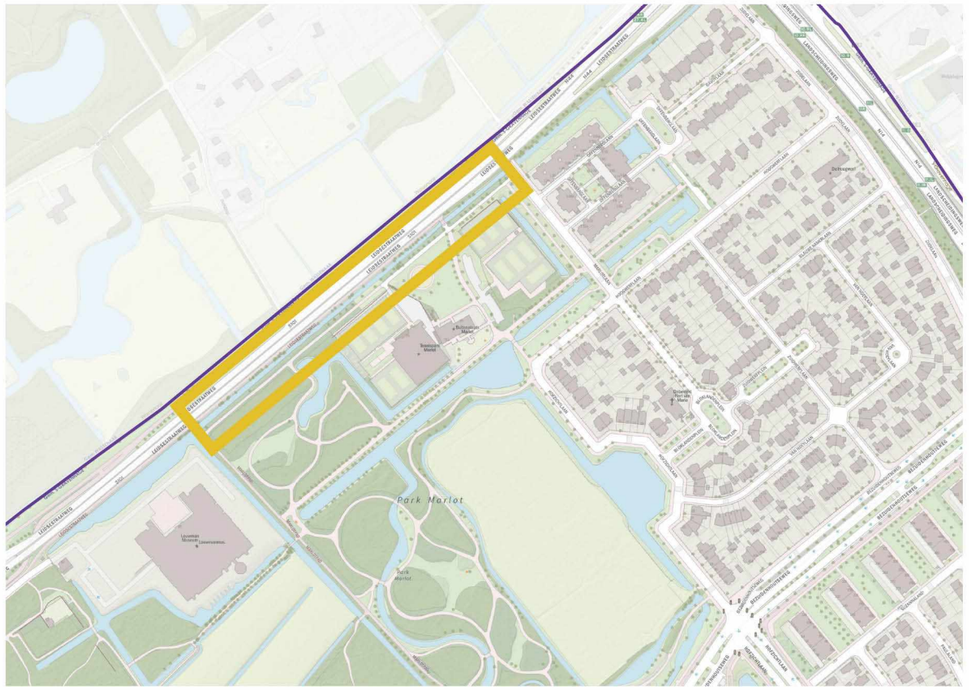

Op te knappen punten

- Slechte bestrating
- Deel t.h.v. Marlot slecht verlicht

€ 65 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

15. Trambaan Het Kleine Loo

Den Haag

[Groen en bomen]

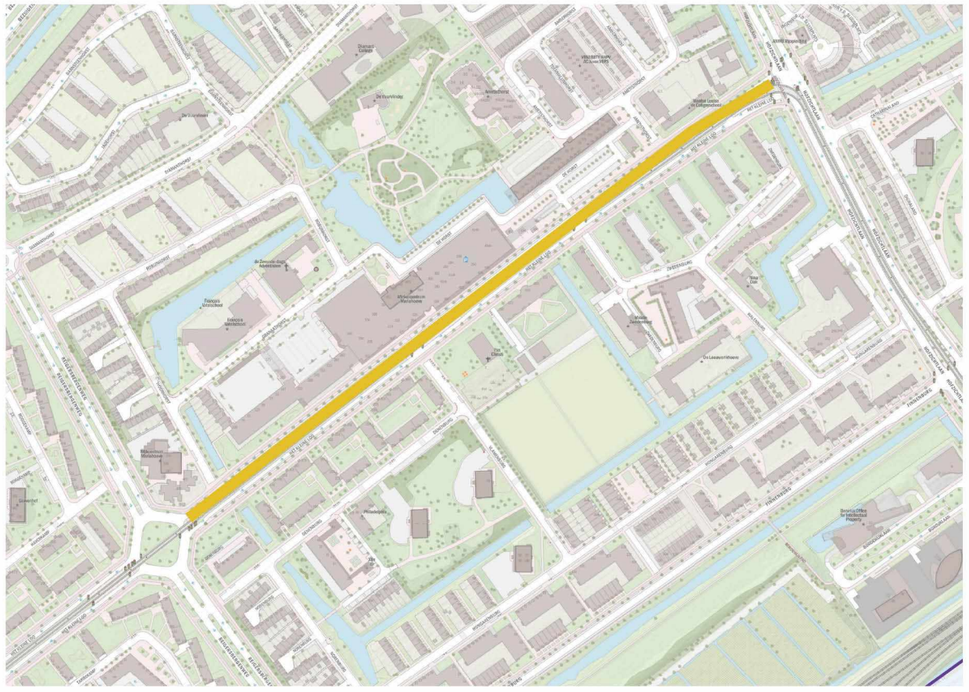

Op te knappen punten

- Trambaan in porfier, kaal en stenig

€ 550 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

trambaan vergroenen

16. Verbeteren looproutes Isabellaland

Den Haag

[Spelen, routes en verlichting]

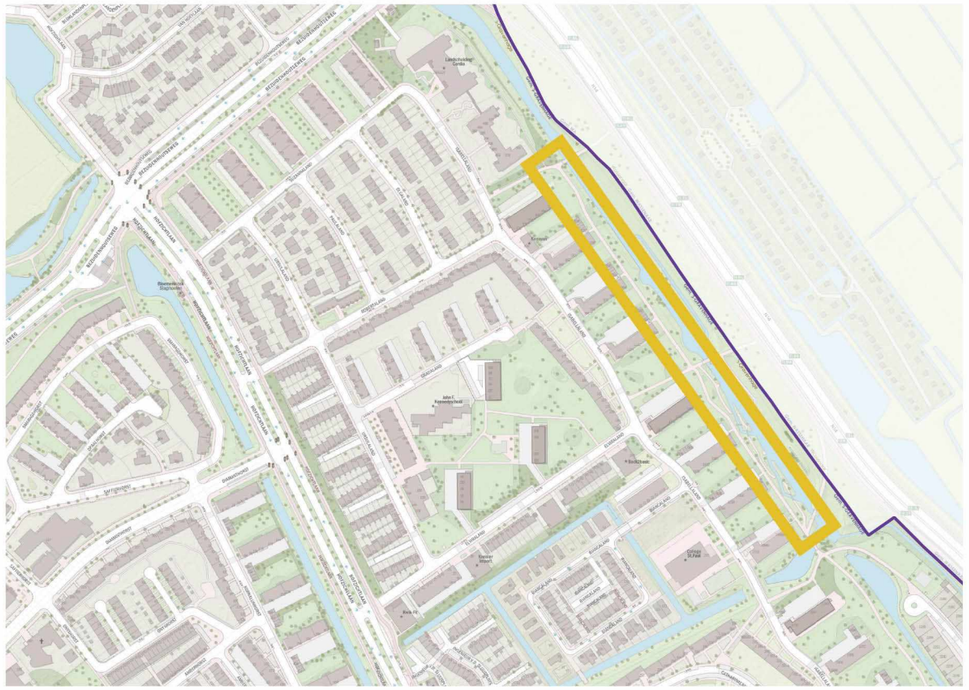

Op te knappen punten

- Halfverhard wandelpad is slecht begaanbaar

€ 105 k
indicatie

Huidige situatie

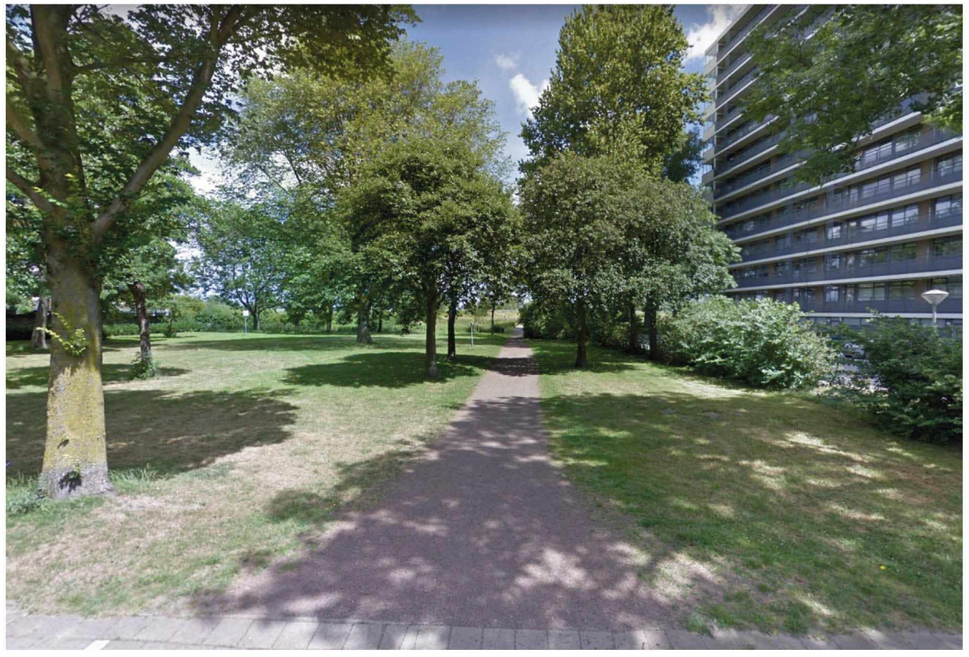

Sfeerimpressie

17. Fietspad Bezuidenhoutseweg naar Smaragdhorst

Den Haag

[Spelen, routes en verlichting]

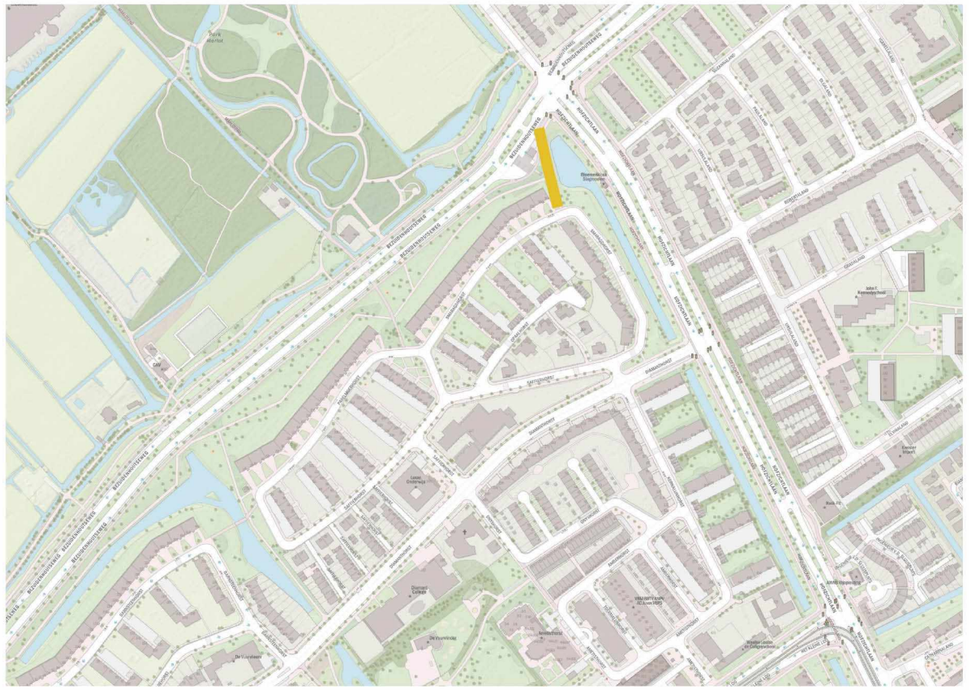

Op te knappen punten

- Geen voetpad aanwezig
- Voetgangers lopen op het fietspad

€ 15 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

18. Verbinding tussen Vlaskamp en Bezuidenhoutseweg

Den Haag

[Spelen, routes en verlichting]

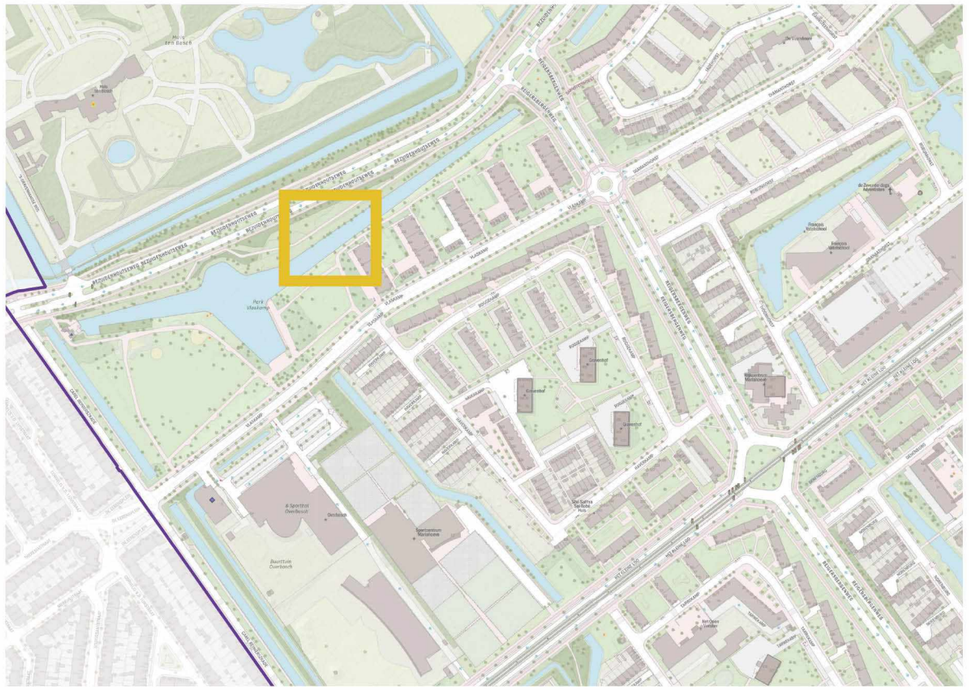

Op te knappen punten

- Groenzone langs Bezuidenhoutseweg slecht bereikbaar vanaf Vlaskamp

€ 150 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

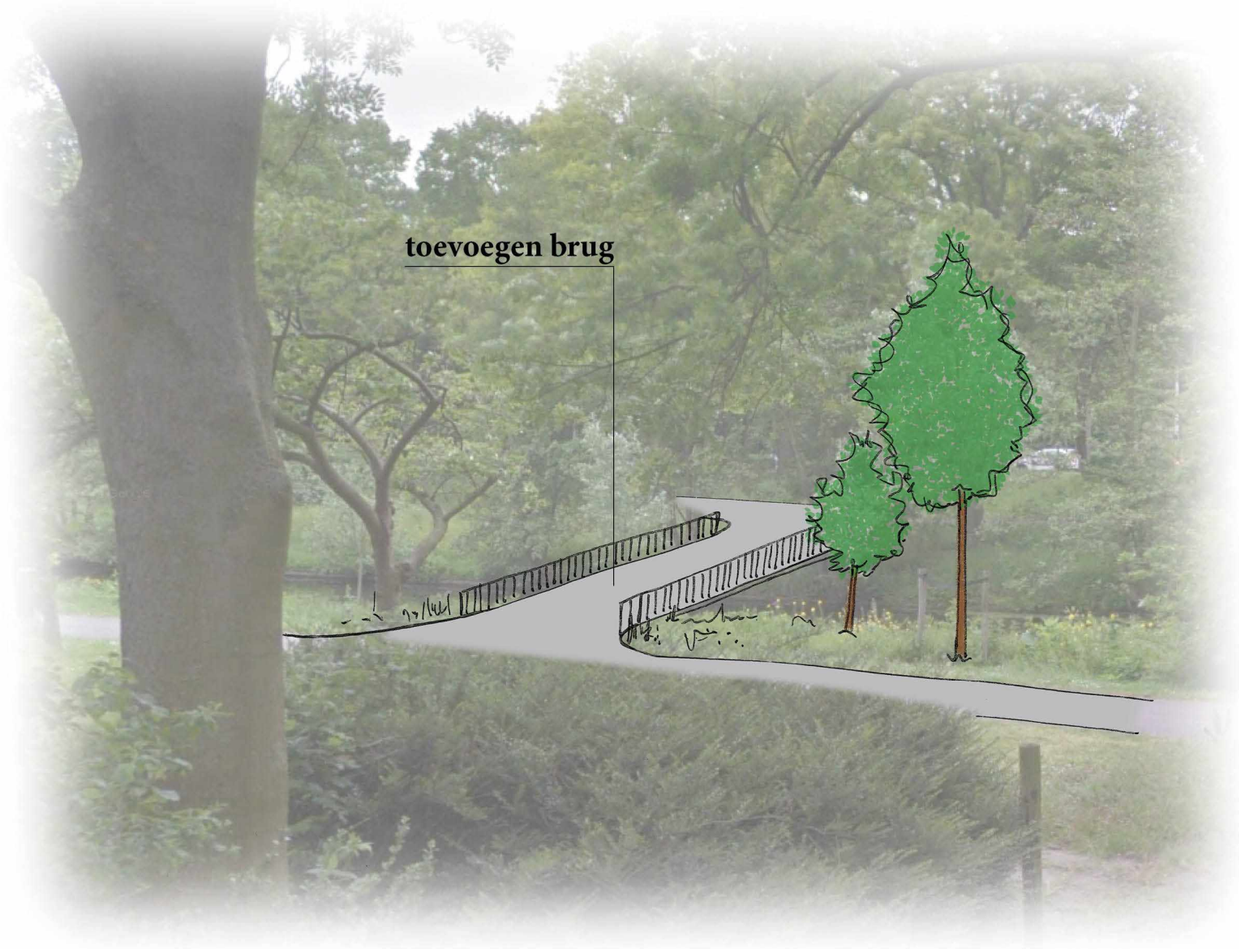

19. Groenzones Vlaskamp

Den Haag

[Groen en bomen]

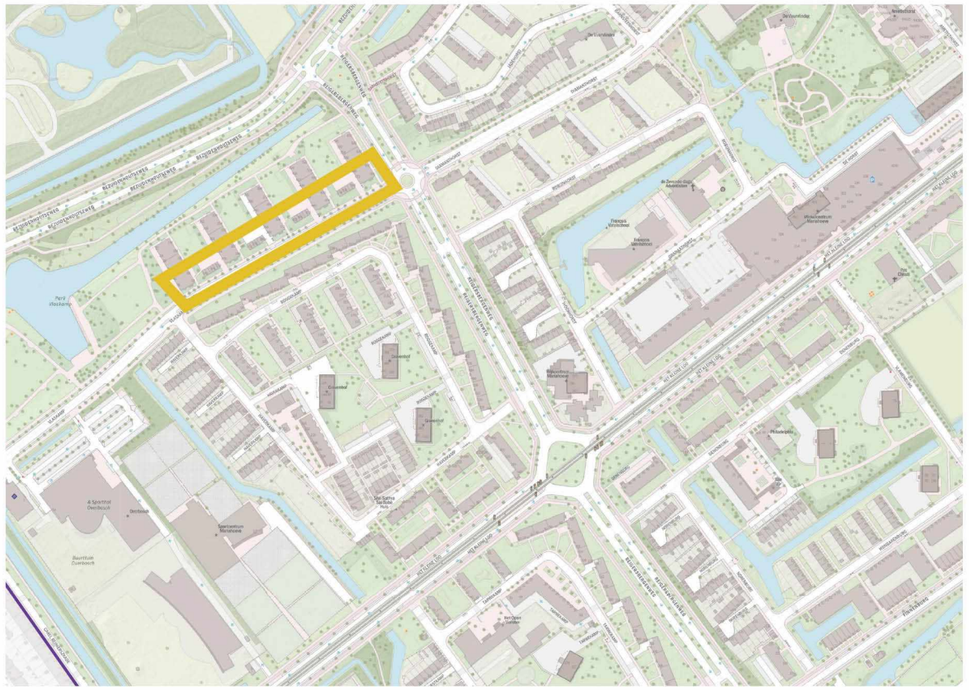

Op te knappen punten

- Beplanting verouderd, weinig diversiteit

€ 50 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

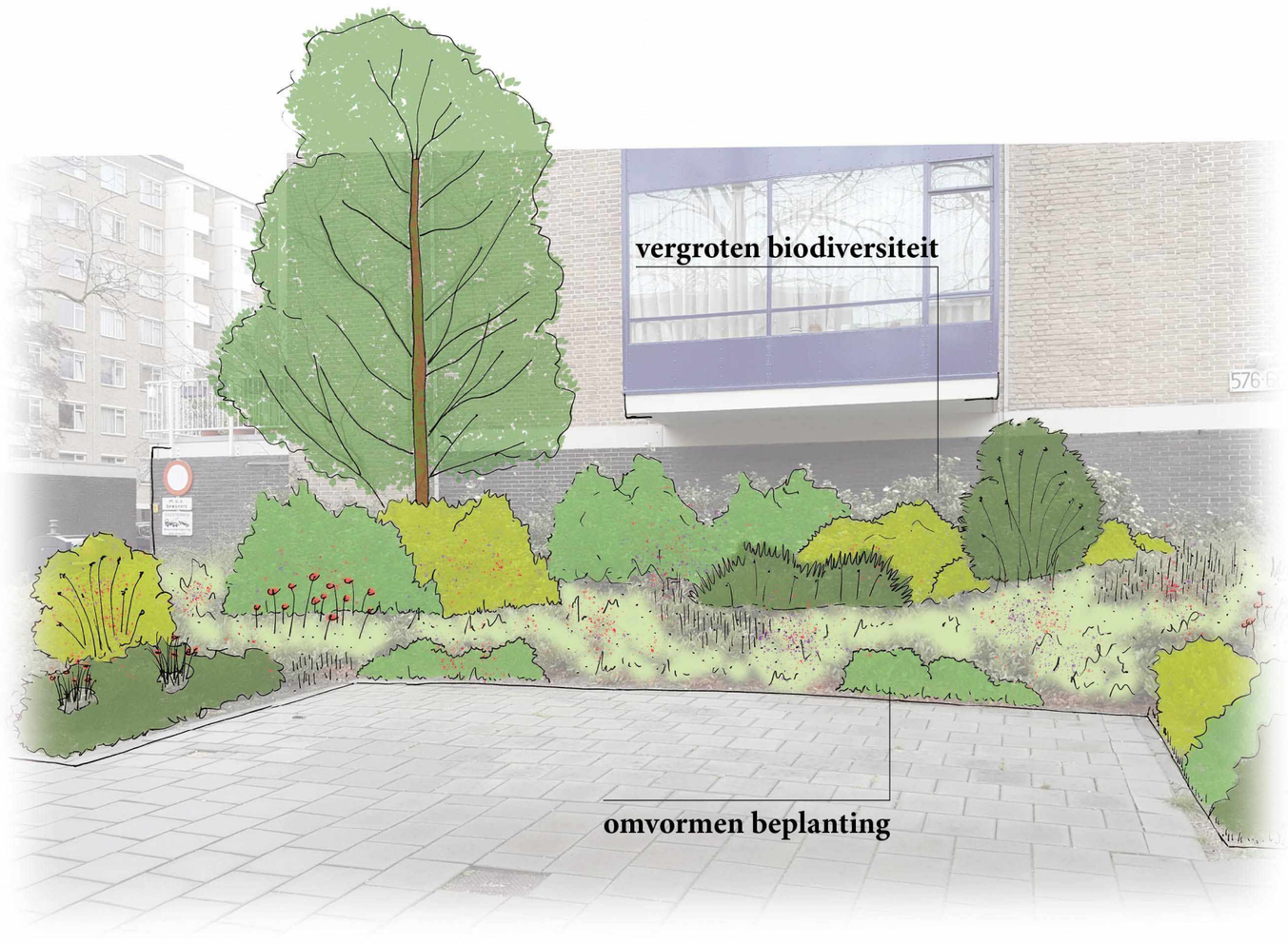

20. Nieuwe verbinding Haverkamp en Het Kleine Loo

Den Haag

[Spelen, routes en verlichting]

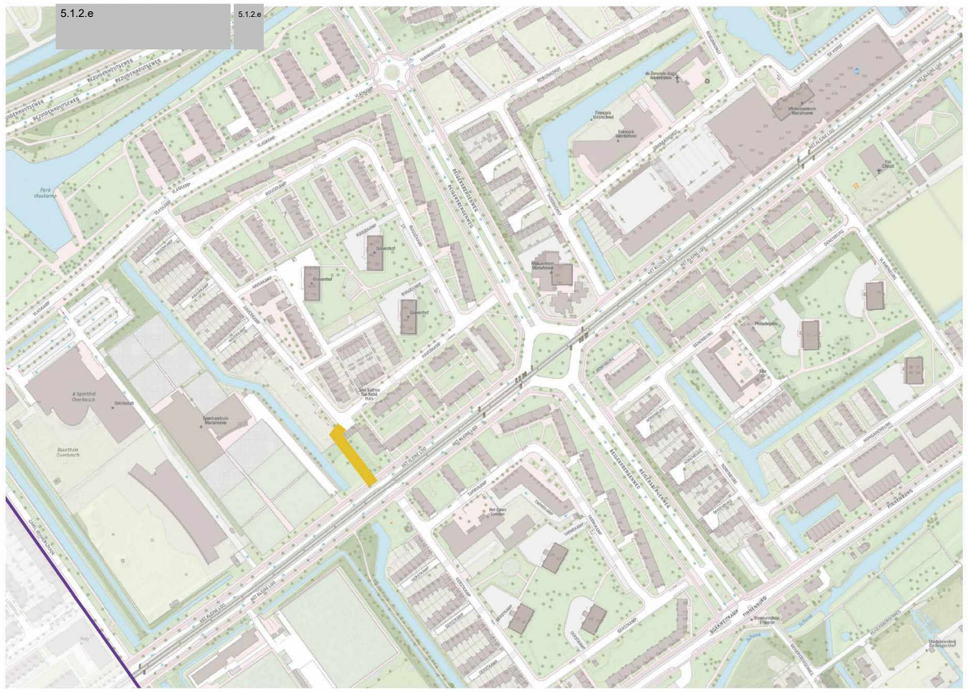

Op te knappen punten

- Geen verbinding

€ 45 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

21. Plein Denenburg

Den Haag

[Grotere projecten, integrale herinrichting]

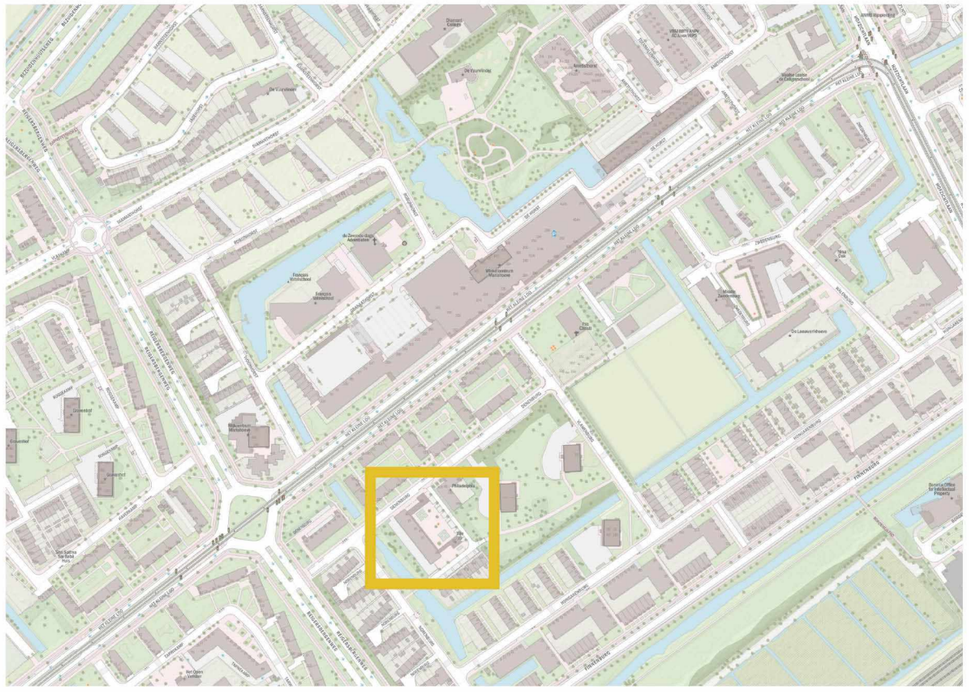

Op te knappen punten

- Stenig, weinig gebruiks- of zitmogelijkheden
- Kans voor vergroenen en meer sociale cohesie

€ 355 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

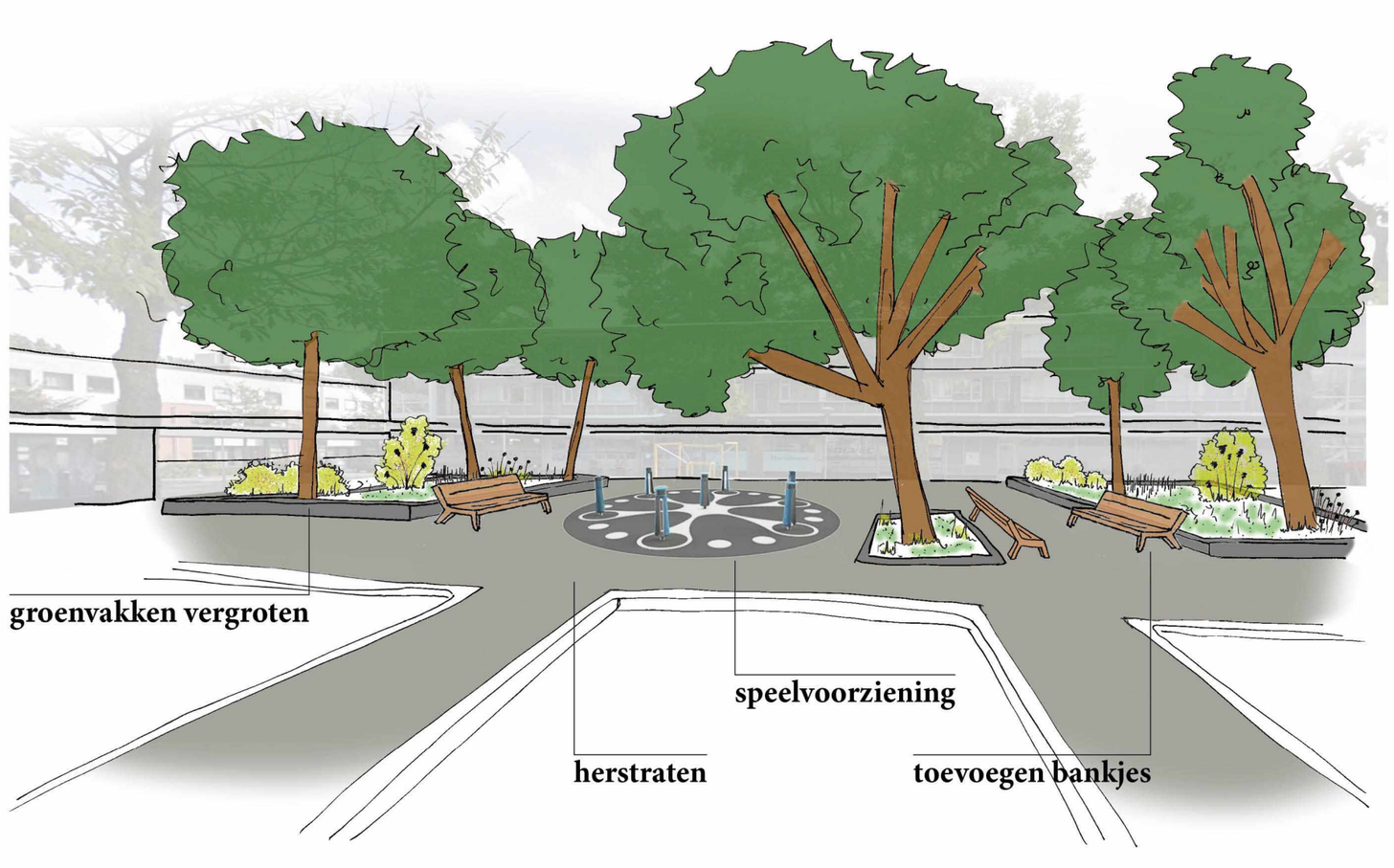

22. Groenzone Ivoorhorst/ Robijnhorst

Den Haag

[Groen en bomen]

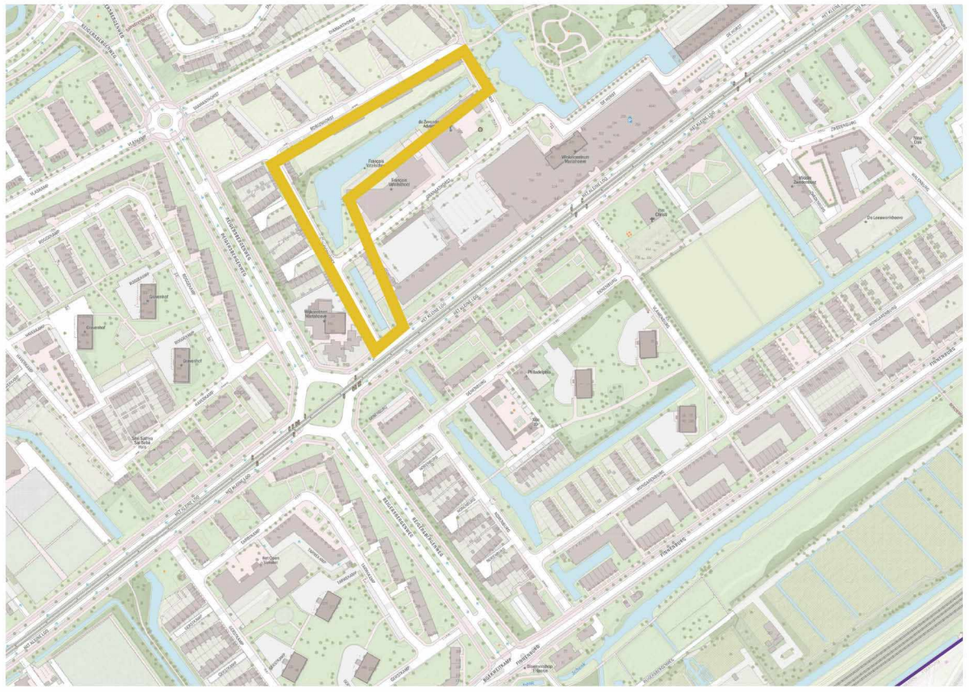

Op te knappen punten

- Beplanting verouderd, sluit niet aan bij beoogde doel (ecologische verbindingszone)

€ 285 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

23. Groenzone Diamanthorst

Den Haag

[Groen en bomen]

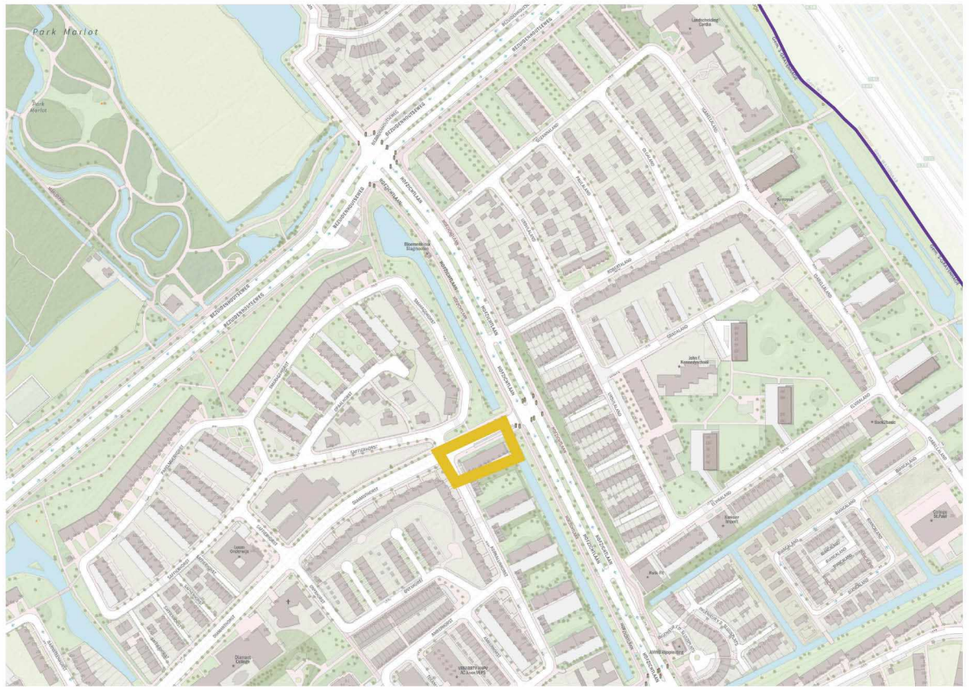

Op te knappen punten

- Beplanting verouderd, weinig diversiteit

€ 20 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

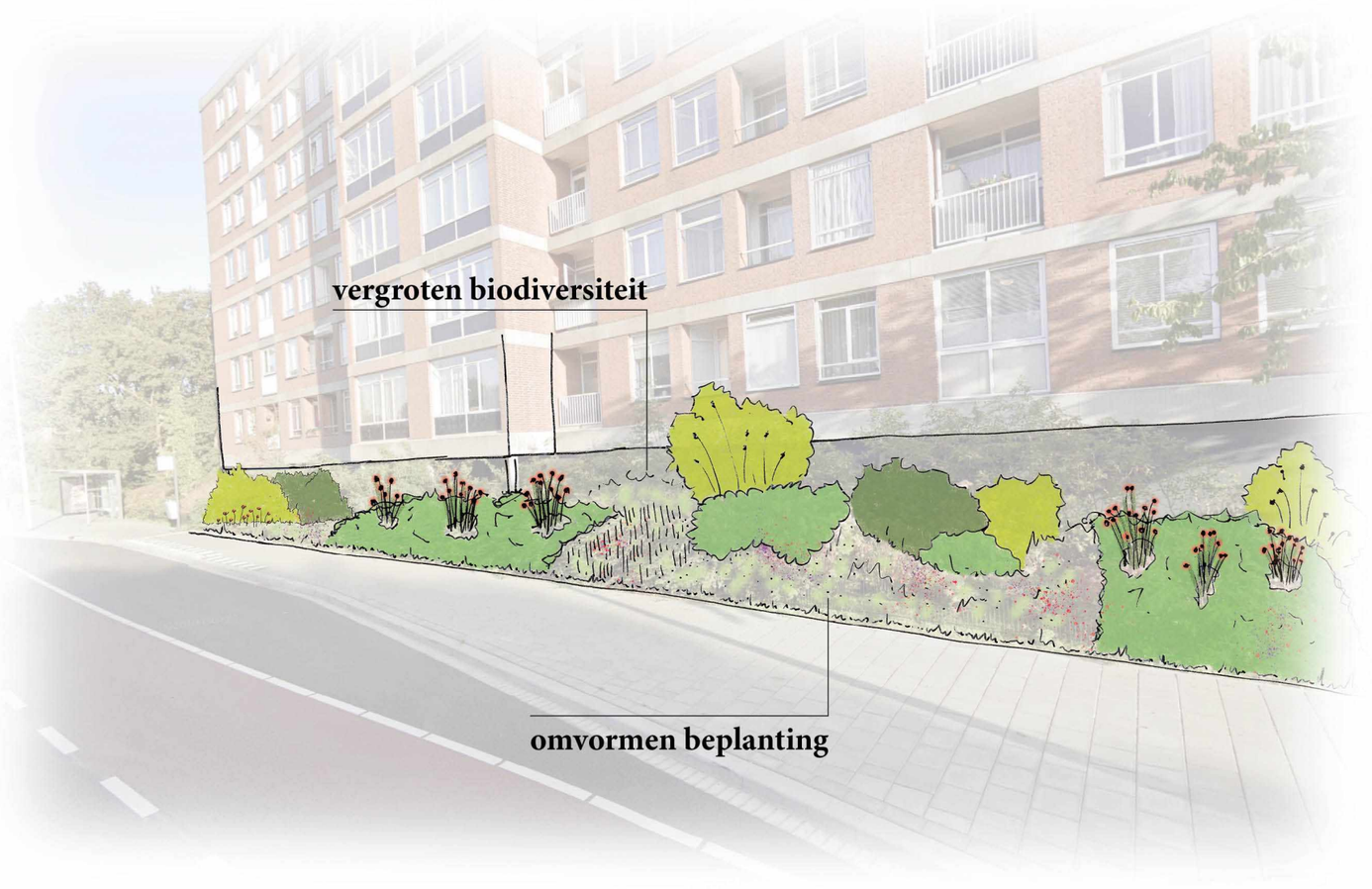

24. Plein Zwedenburg

Den Haag

[Grotere projecten, integrale herinrichting]

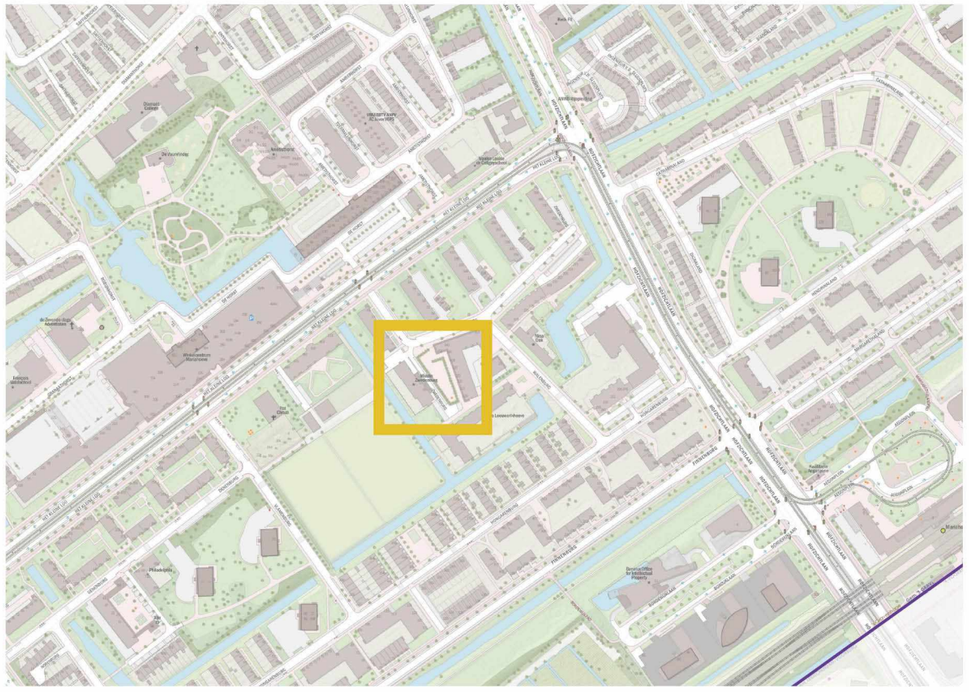

Op te knappen punten

- Stenig, weinig gebruiks- of zitmogelijkheden
- Kans voor vergroenen en meer sociale cohesie

€ 215 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

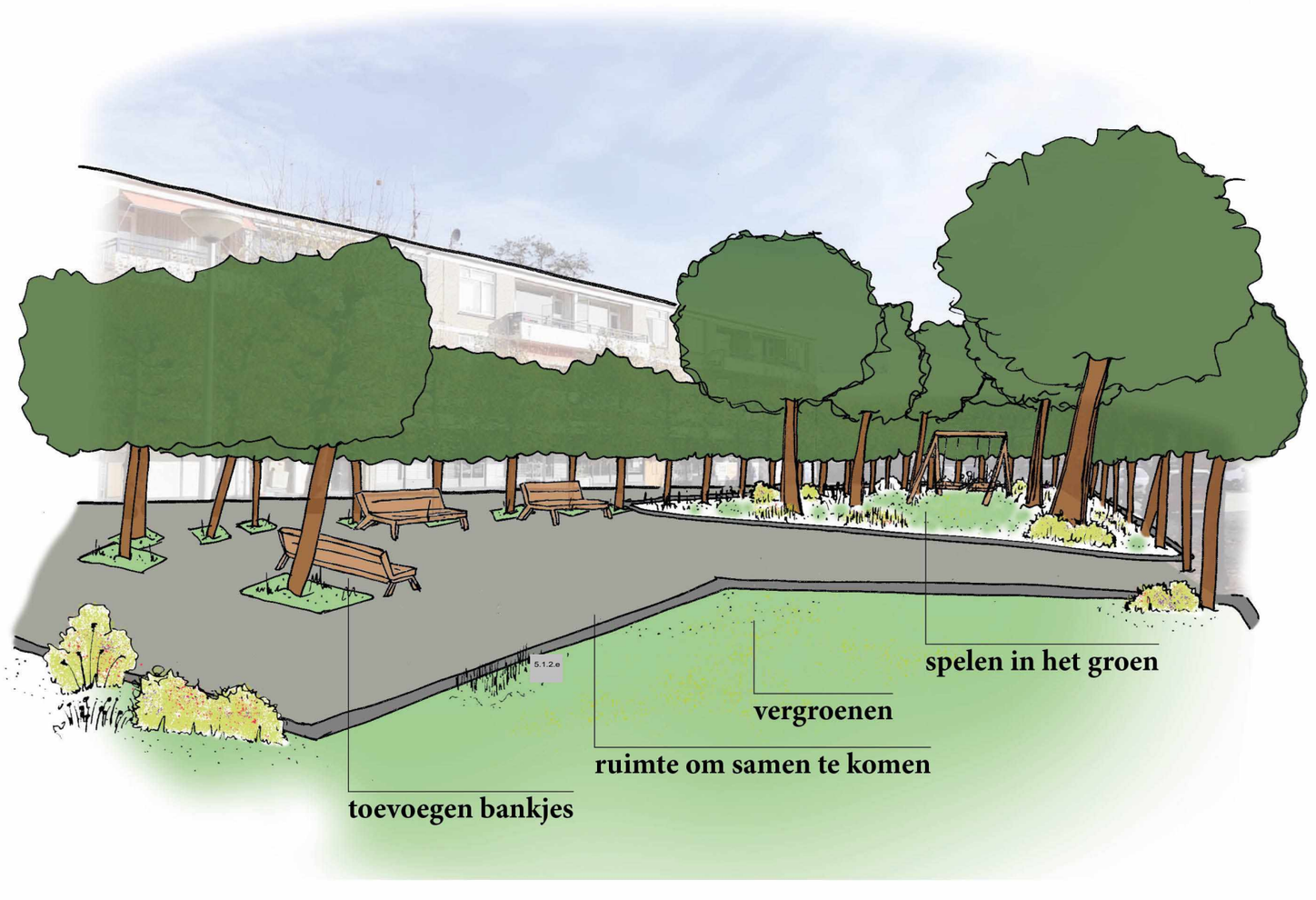

25. Groenzone Margarethaland

Den Haag

[Groen en bomen]

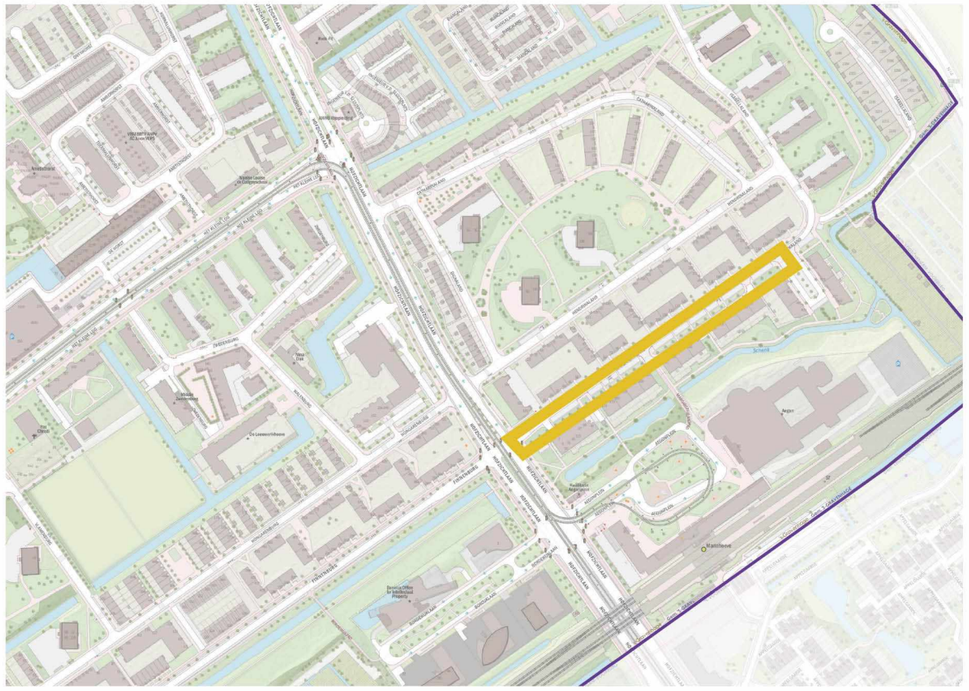

Op te knappen punten

- Beplanting verouderd, weinig diversiteit

€ 110 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

26. Groenzone Norenburg

Den Haag

[Groen en bomen]

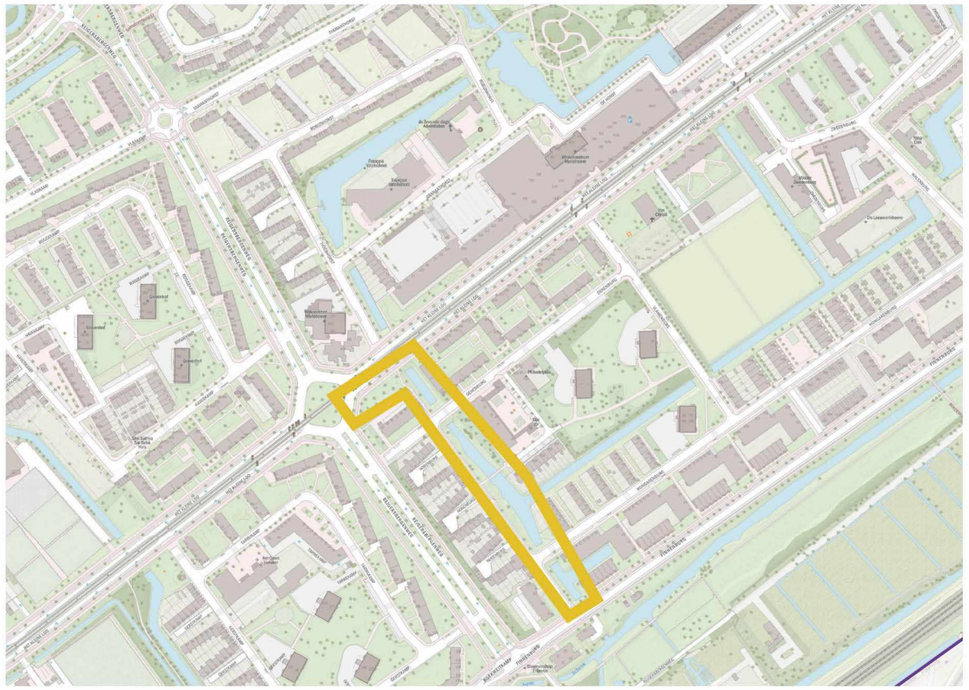

Op te knappen punten

- Beplanting verouderd, sluit niet aan bij beoogde doel (ecologische verbindingszone)

€ 265 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

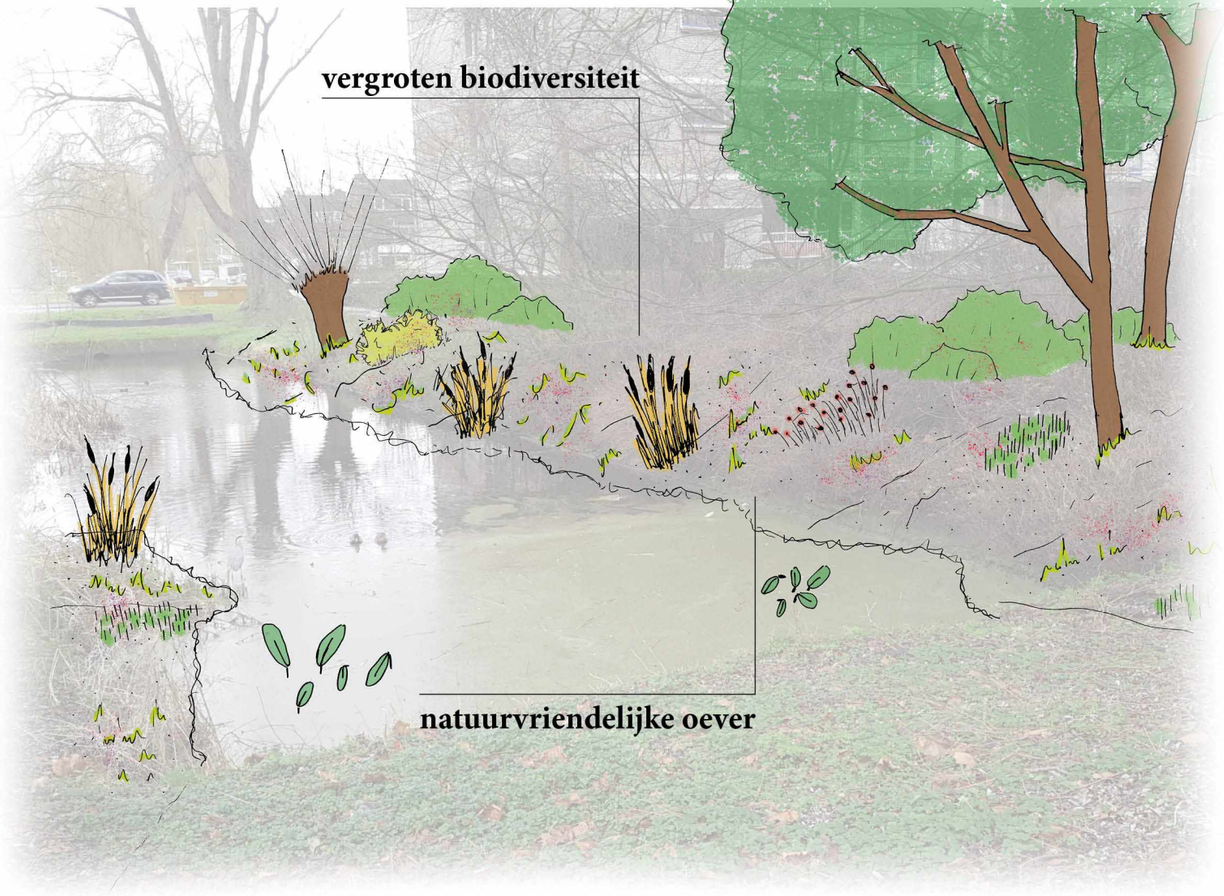

27.

5.1.2.e

Den Haag

[Spelen, routes en verlichting]

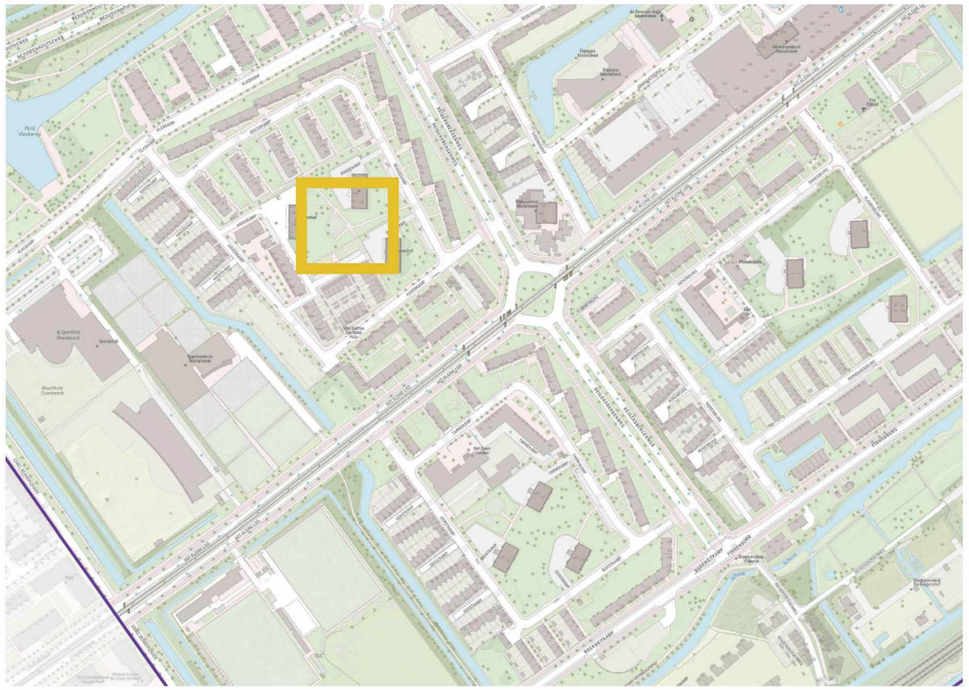

Op te knappen punten

- Weinig uitdagend
- Verouderd
- Weinig zitgelegenheid

€ 35 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

28. Groenzone Hendrinaland

Den Haag

[Groen en bomen]

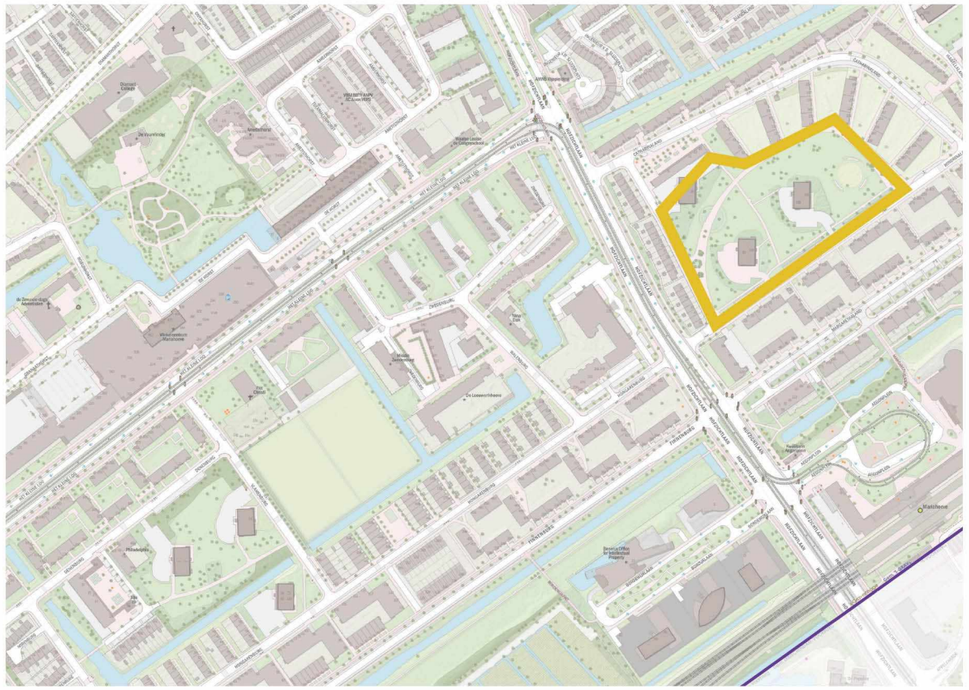

Op te knappen punten

- Achterstallig onderhoud

€ 70 k
indicatie

Huidige situatie

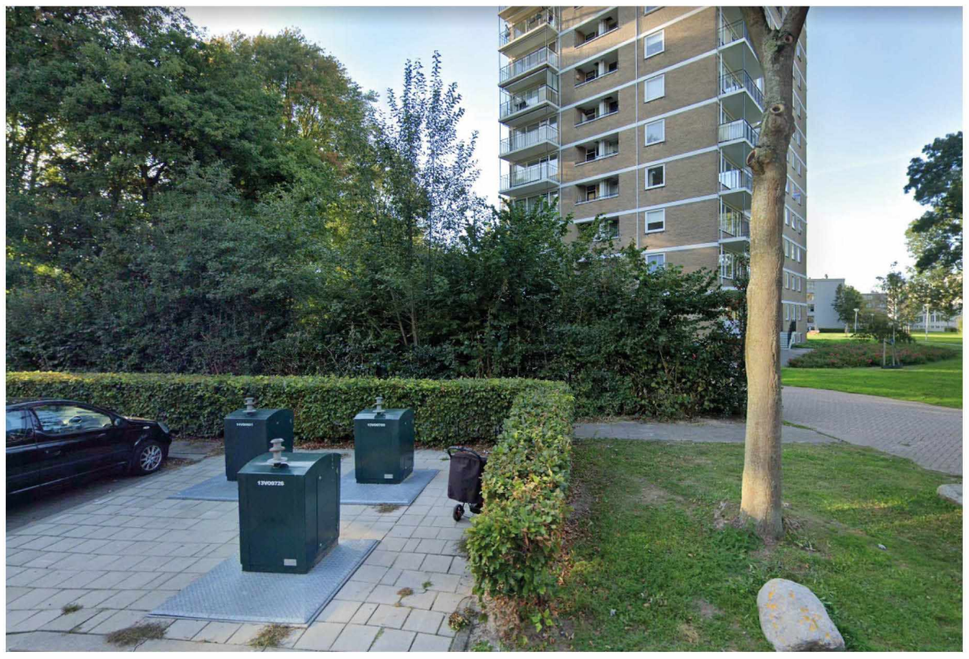

Sfeerimpressie

29. Plein Haverkamp

Den Haag

[Grotere projecten, integrale herinrichting]

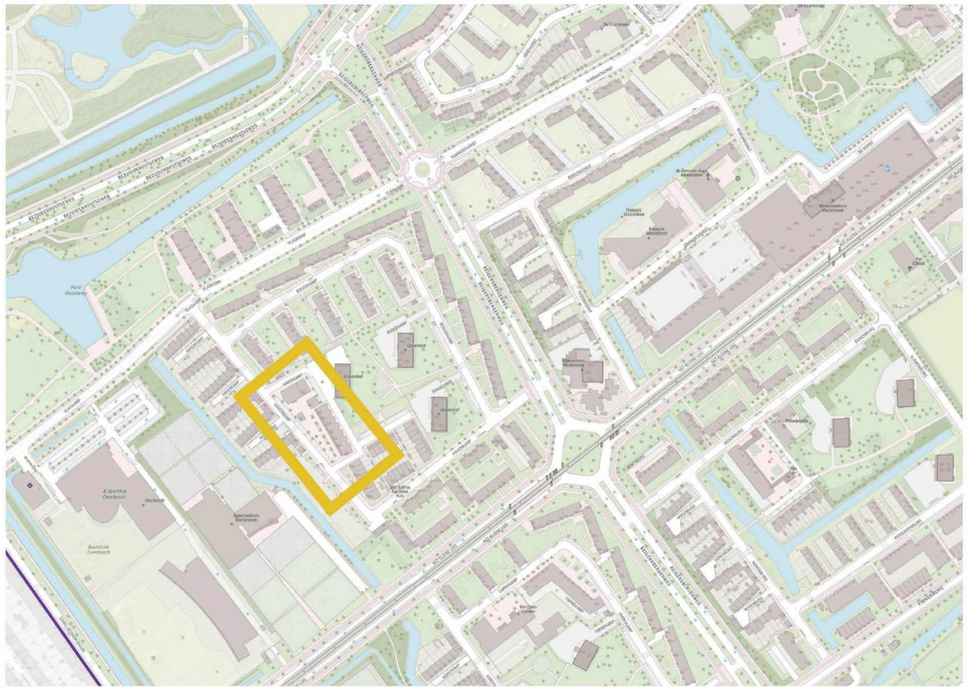

Op te knappen punten

- Stenig, kans voor vergroenen
- Slechte bestrating

€ 210 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

30. Voetpad Denenburg

Den Haag

[Spelen, routes en verlichting]

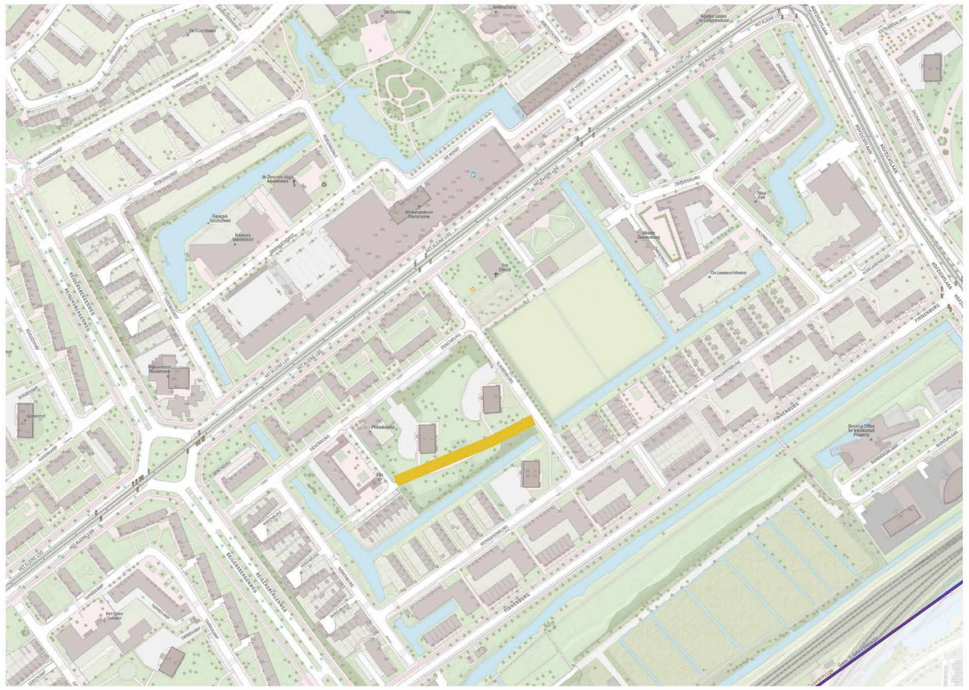

Op te knappen punten

- Voetpad is niet verlicht

€ 70 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

31. Groenzone Vlamenburg/ Denenburg

Den Haag

[Groen en bomen]

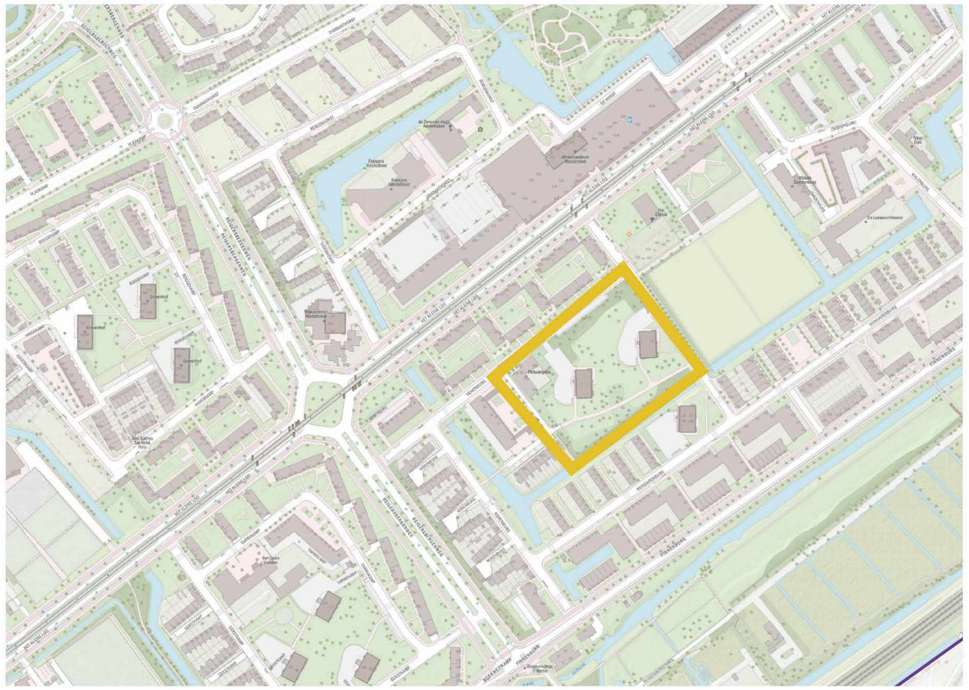

Op te knappen punten

- Achterstallig onderhoud

€ 80 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

32. Verbeteren looproutes

5.1.2.e

Den Haag

[Spelen, routes en verlichting]

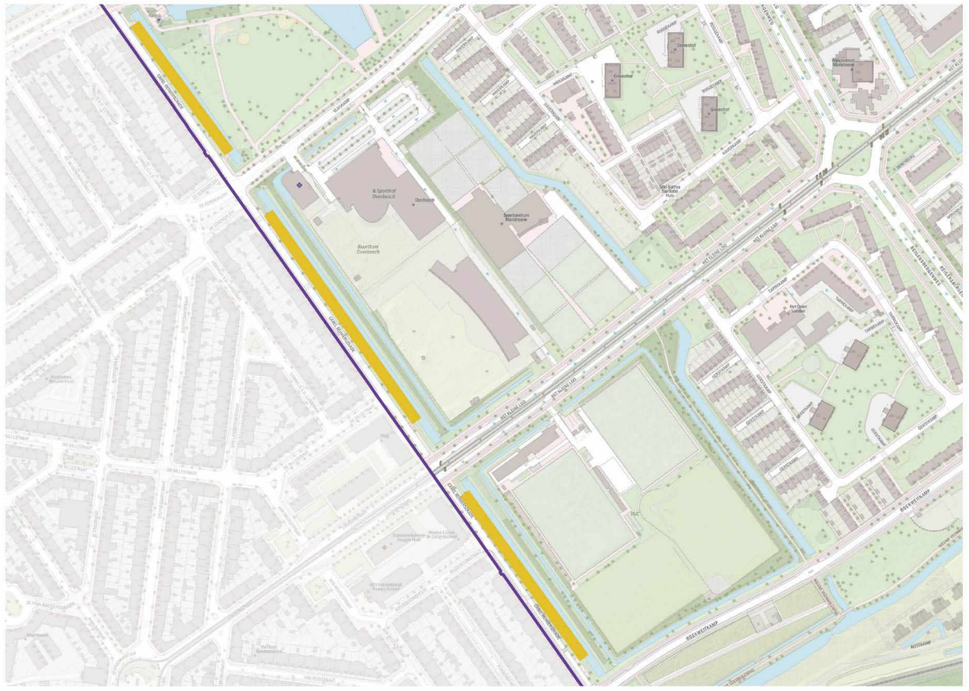

Op te knappen punten

- Halfverhard wandelpad is slecht begaanbaar

€ 80 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

33. Speelplaats Gerstkamp

Den Haag

[Spelen, routes en verlichting]

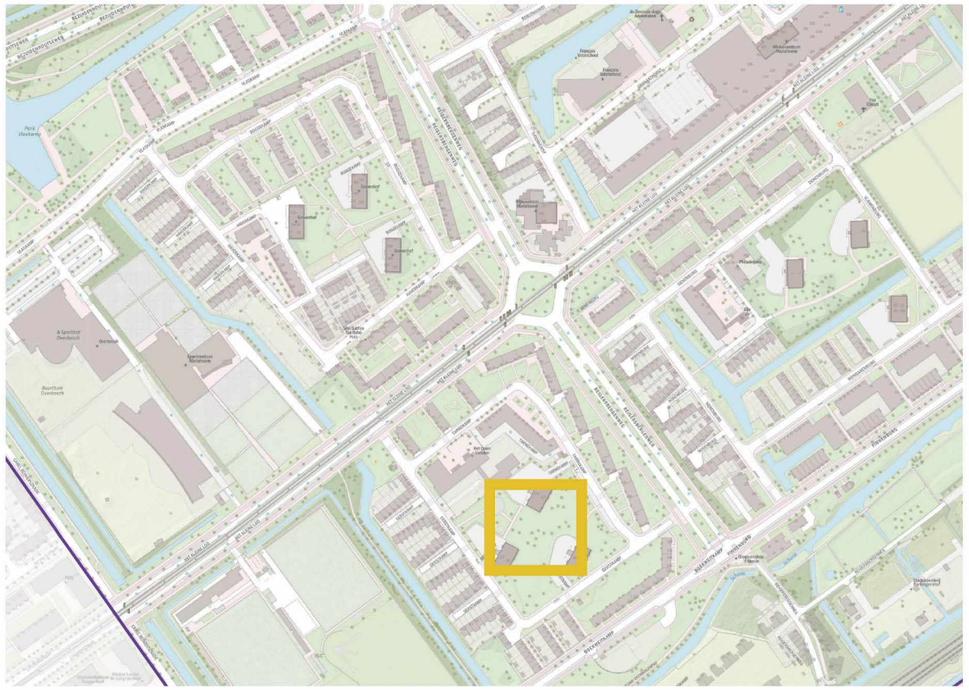

Op te knappen punten

- Weinig zitgelegenheid

€ 12 k
indicatie

Huidige situatie

Sfeerimpressie

34. Plein Tarwekamp

Den Haag

[Grotere projecten, integrale herinrichting]

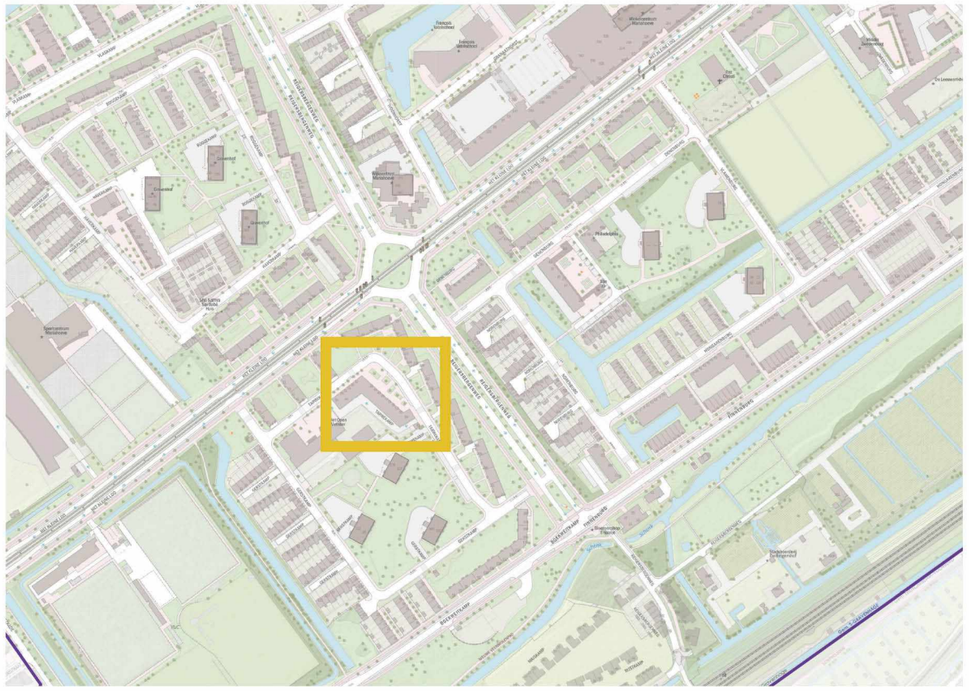

Op te knappen punten

- Stenig, kans voor vergroenen
- Slechte bestrating

€ 75 k
indicatie

Huidige situatie

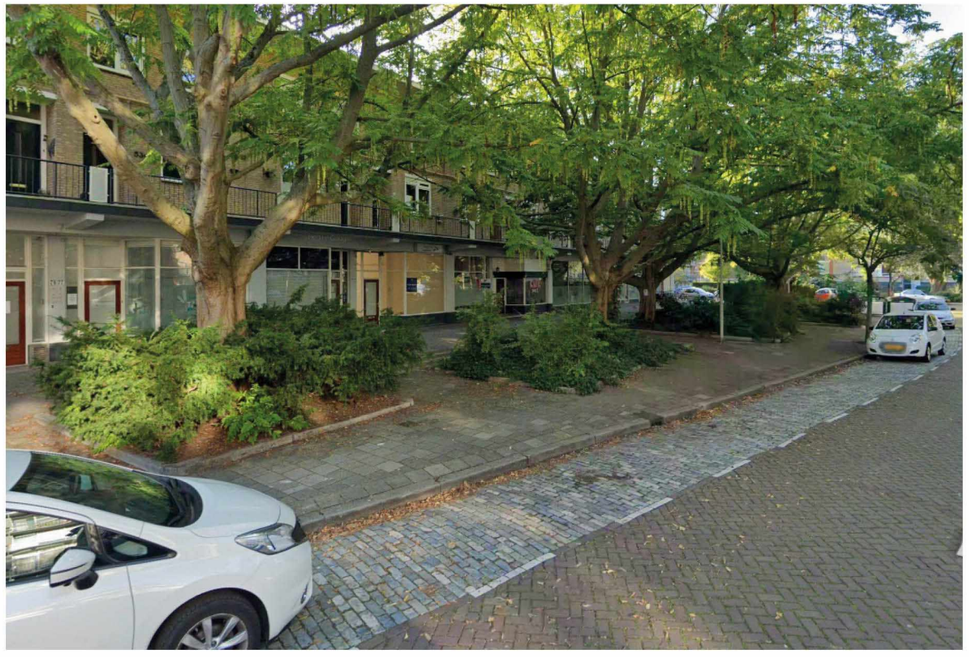

Sfeerimpressie

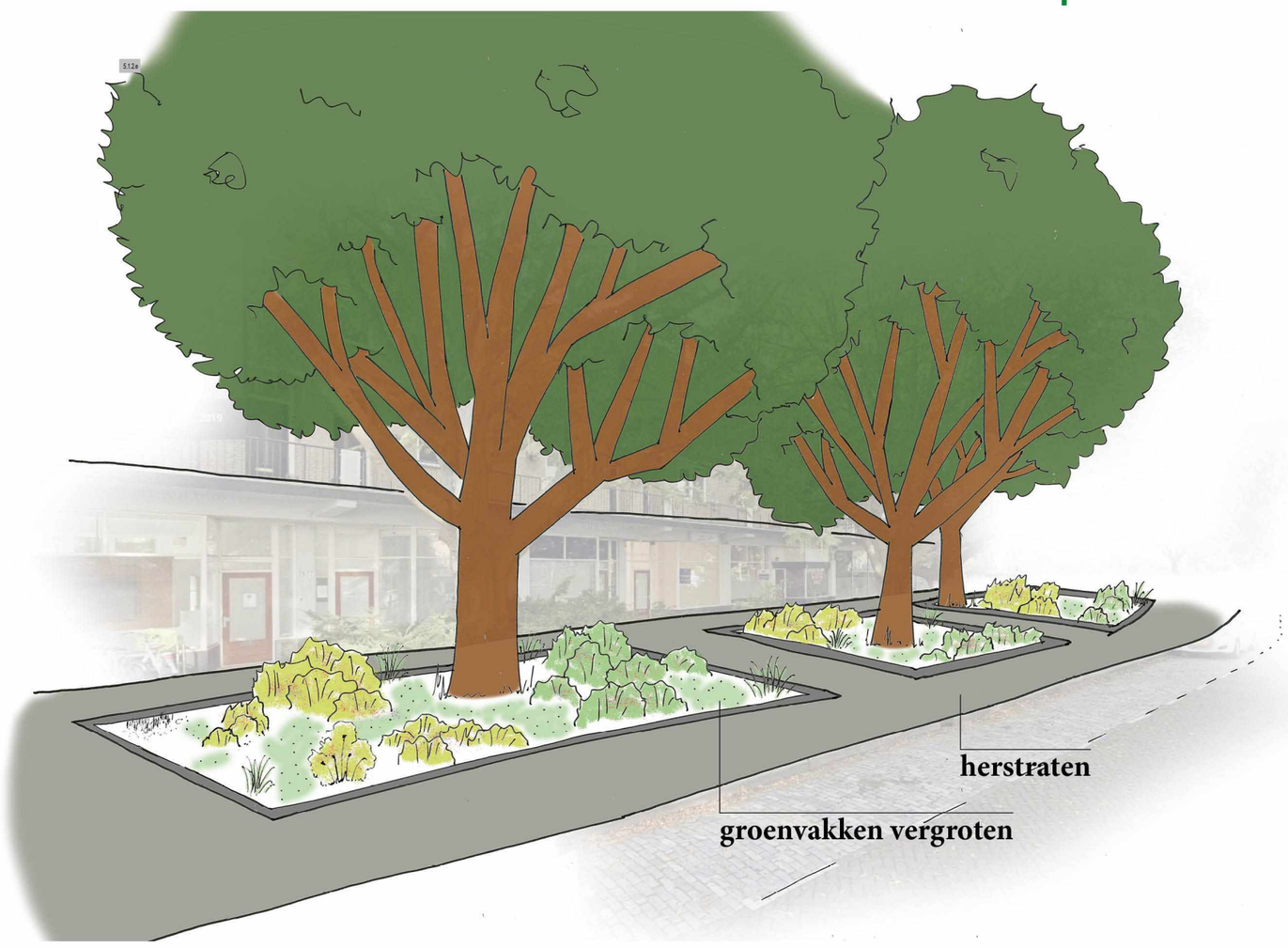

35. Groenzone Zwedenburg, rondom waterpartij

Den Haag

[Groen en bomen]

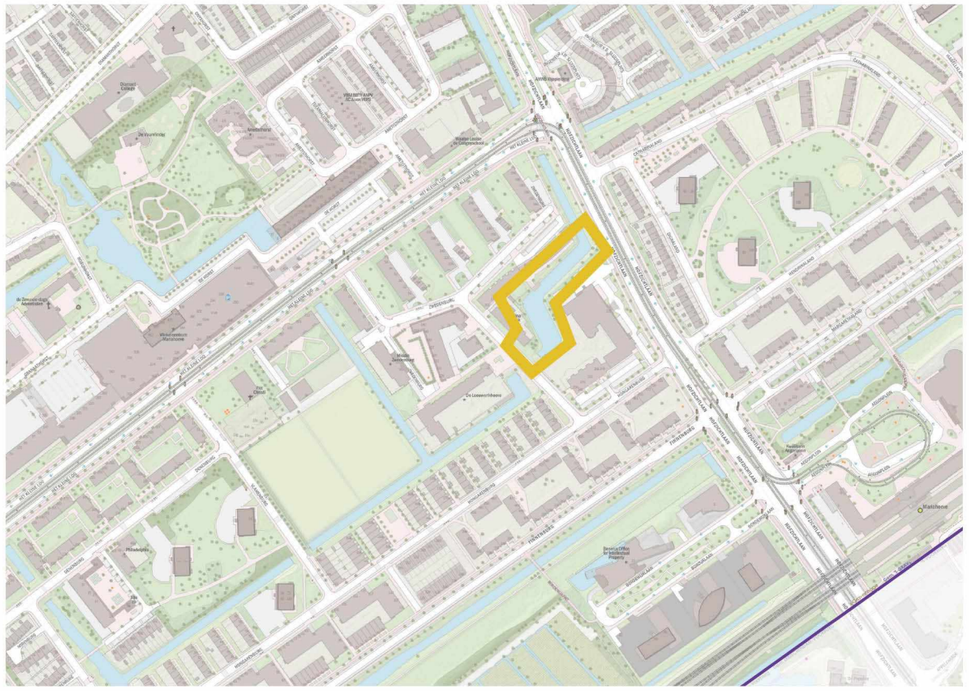

Op te knappen punten

- Achterstallig onderhoud

€ 25 k
indicatie

Huidige situatie

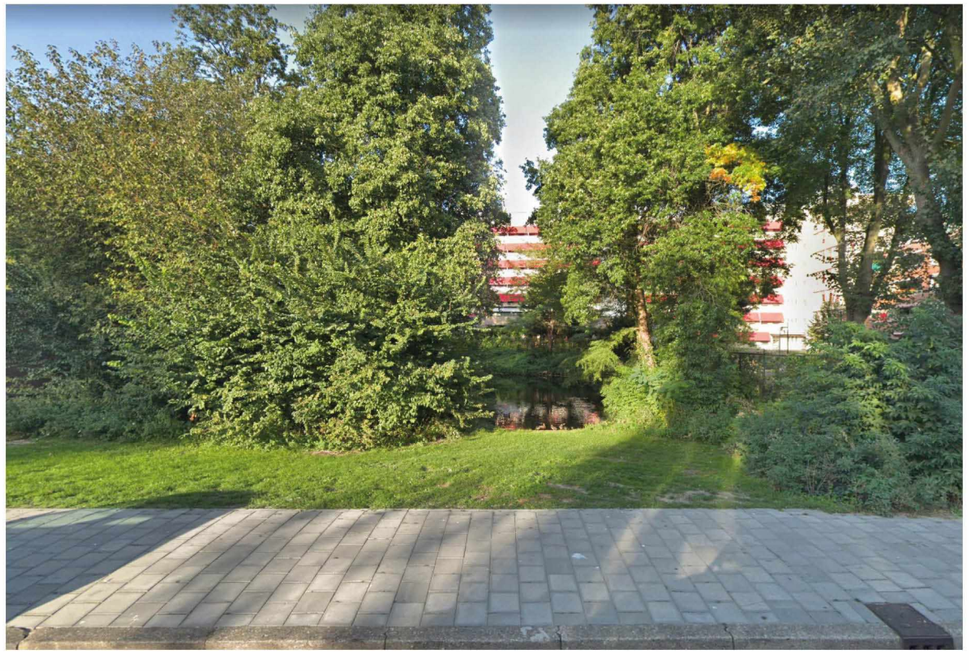

Sfeerimpressie

Bomen en groen

Meer groen/bomen 1 (23 x eens) 3 (12 x eens) 10 (4 x eens) 2 (2 x eens)
23 34 49

(Dode) bomen vervangen 13 (4 x eens) 4 (3 x eens) 7 (2 x eens)
5 (1 x eens) 19 27 29

Groenstrook/slootkant opnappen/herplanten of opnieuw inrichten
8 (4 x eens) 6 (2 x eens) 15 36 44 51

Biodiversiteit: meer bloeiende planten, inheemse struiken 12 (5 x eens)
11 Tiny wood (5 x eens) 17 (1 x eens) 25 26 39 45

Groen onderhoud 9 (4 x eens) 20 28 30 31 32 33 37 42 47
33 (15 x eens) 32 (2 x eens) 29 (3 x eens) 58

Park opknappen 14 (5 x eens)

Voedselbos langs talud Norah 18 (2 x eens)

Vergroenen/verbeteren vormalig winkelplein 21

Hekwerk opfleuren / verven 46

Algemeen: groene trambaan
Algemeen: zoveel mogelijk bloemen zaaien en planten, ook kruiden

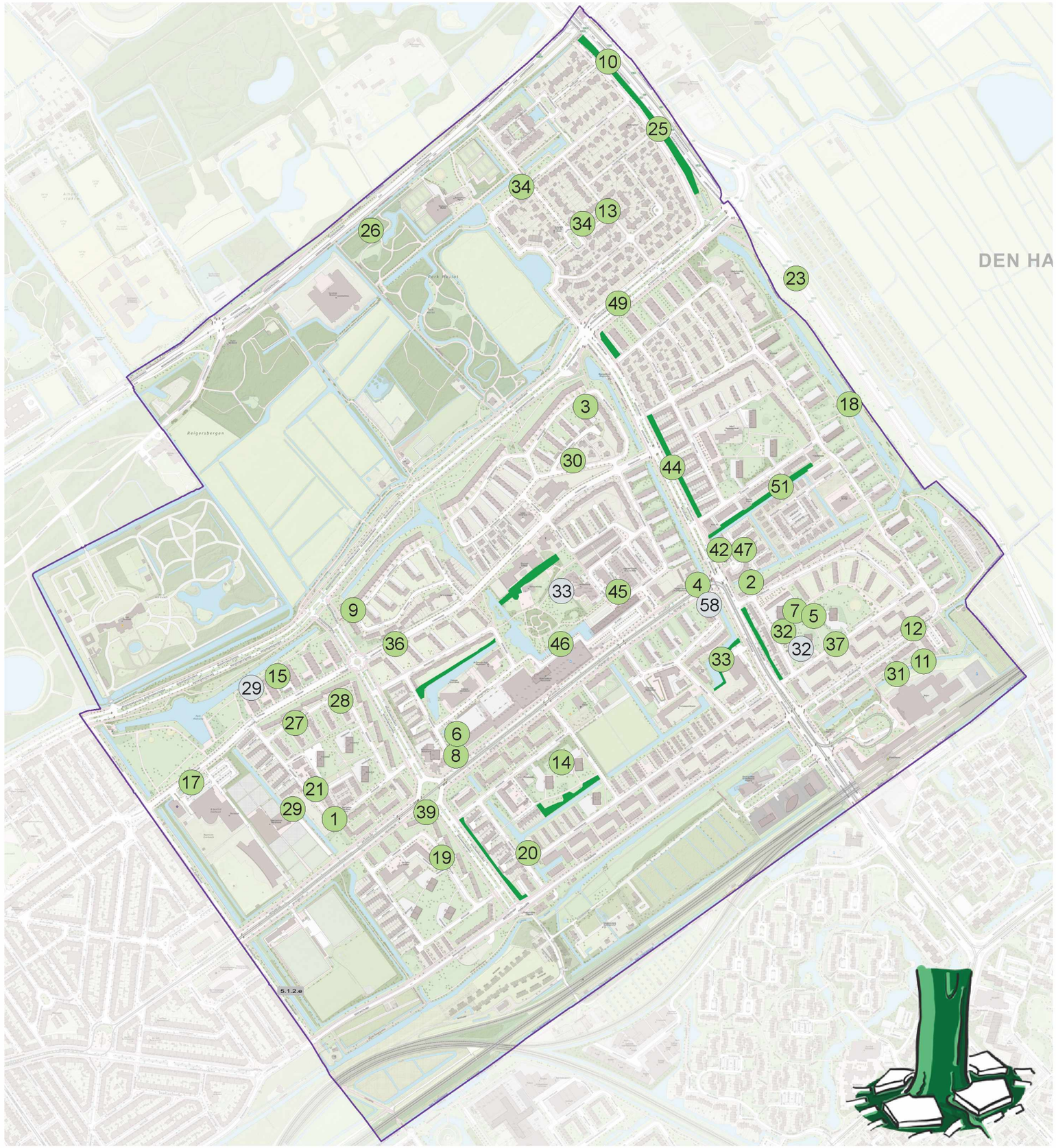

Straten, stoepen, pleinen

Stoep opknappen 4 (23 x eens) 1 (7 x eens) 6 (8 x eens) 34 (3 x eens) 18 (2 x eens) 28 (9 x eens) 39 (7 x eens) 54 55 56

Opknappen plein winkelcentrum Kleine Loo 8 (41 x eens) 23 (18 x eens) 63 59 Fietsenoverlast winkelcentrum

Bereikbaarheid 2 (7 x eens)

Pad opknappen 3 (14 x eens) 5 (11 x eens)

Doorgang fietsers-voetgangers naar Kleine Loo 20 (29 x eens)

Verbinding wijkpark De Horst - winkelcentrum 7 (20 x eens)

Herinrichten/opknappen plein: 9 (24 x eens) 10 (20 x eens) 11 (12 x eens) 27 (16 x eens) 31 (1 x eens) 40 (7 x eens) 45 (4 x eens) 50

Slechte bestrating / weg 35 (7 x eens) 37 (6 x eens) 43 (2 x eens) 58 47 (2 x eens) 48 (1 x eens) 49 (1 x eens) 21 44 51 57 62 65 66 67 71

Helling of trap!? 19 (2 x eens)

Wateroverlast 38 (1 x eens) 61 65

Renovation bridge over canal along path/N44 42

Asfalteren fietspad 52

Biggenruggen weghalen. Liggen vaak los. 53

Oversteek Reigersbergerweg aan Kleine Loo kant 60

Voorkomen fietsen door park door vrijliggende fietspad 68

Verkeer en parkeren

Verkeersborden: opknappen en schoonmaken (9 x eens) 1
nieuwe plaatsen 47

snelheidsbeperkende maatregelen 3 (21 x eens) 13 (9 x eens) 2 (5 x eens) 5 (7 x eens) 20 (4 x eens) 38 26 (26 (18 x eens)

Onveilige situatie 8 (23 x eens) 14 (15 x eens) 15 (8 x eens) 16 (7 x eens) 18 (4 x eens) 4 (3 x eens) 19 (3 x eens) 21 (2 x eens) 6 28 29 31 34 39 41 45 48

Slechte parkeervoorziening of parkeerplaatsen te klein 8 (23 x eens) 12 (5 x eens) 7 (4 x eens) 37

Parkeren in bochten 24 32 33 44

Parkeeroverlast 11 17 25 35 46 49

Meer oversteken over de trambaan door Het Kleine Loo 22

Eenzijdig parkeren (22) (5 x eens)

Andere indeling Kleine Loo 27 42

Orac's moeilijk te bereiken door laadpaal 30

Wens: eenrichtingsverkeer 26 36 (16) (3 x eens)

Rollatornorm maken (routes bepalen) 40

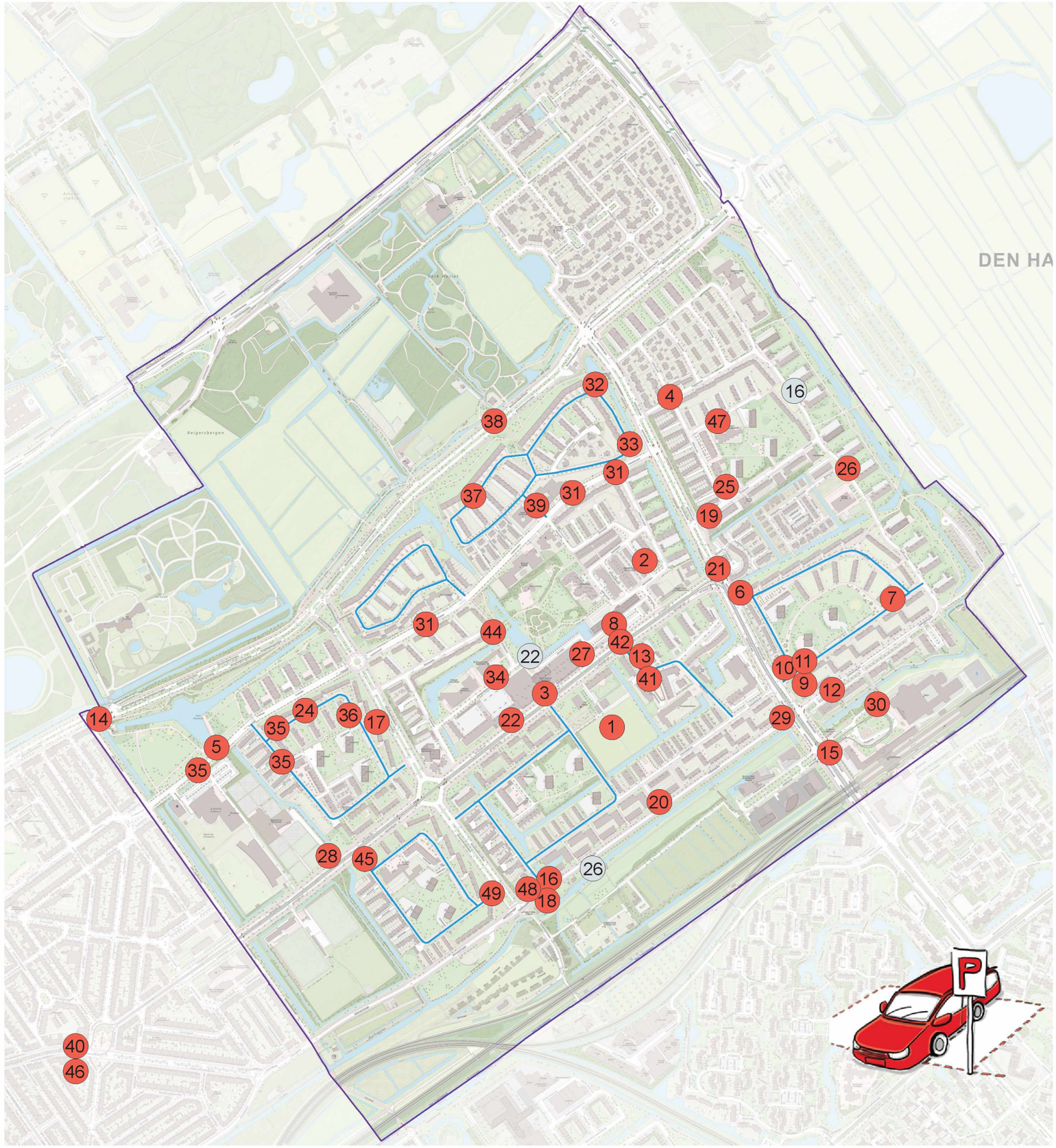

Verlichting

Verlichting/bomen Het kleine Loo

3 (24 x eens) 2 (22 x eens)

oplossing: bomen snoeien+uitdunnen of meer verlichting

Meer verlichting plaatsen: 4 (7 x eens) 5 (4 x eens) 1 (3 x eens)

8 9 10 11 12 13 14 70

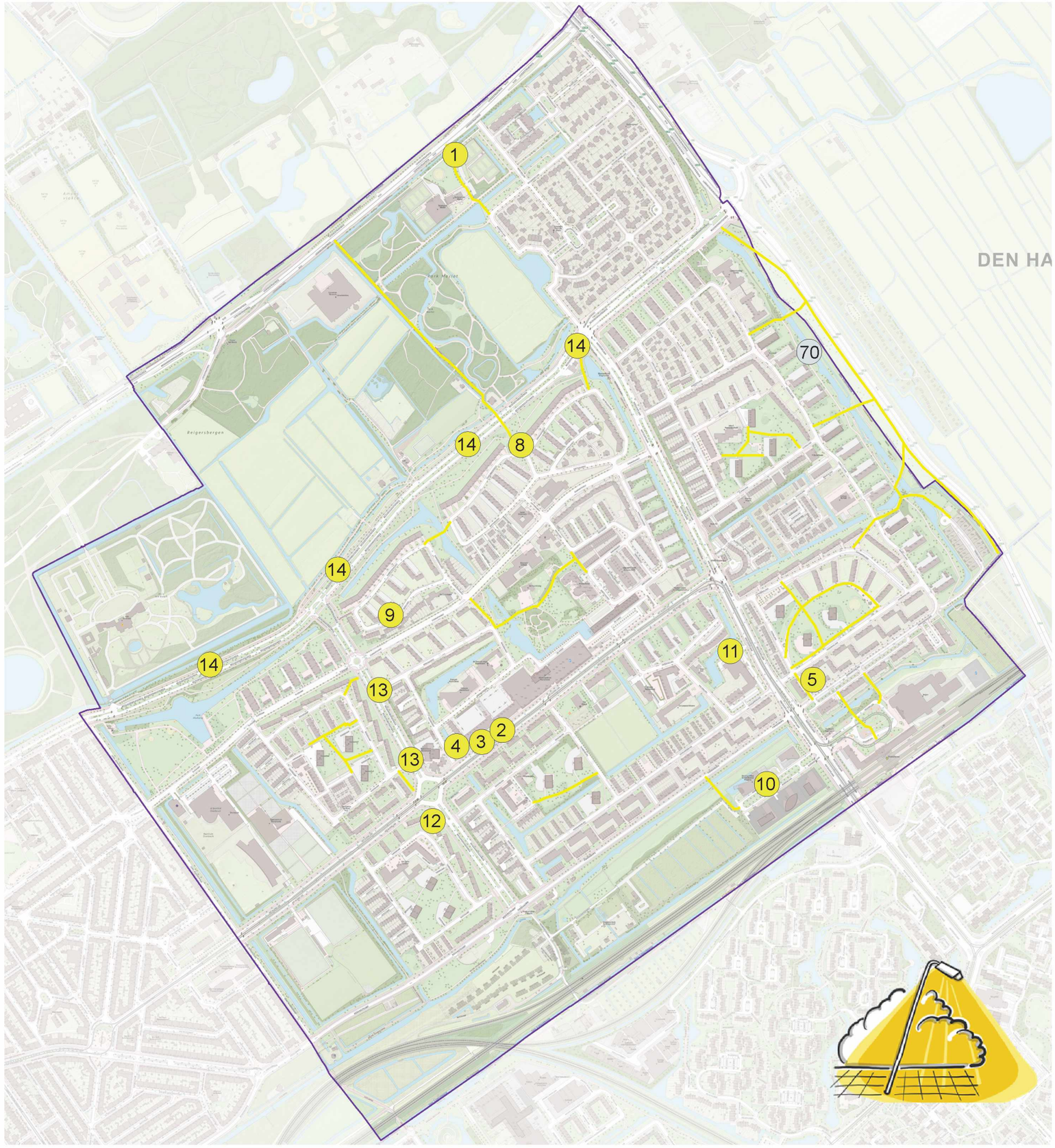

Water

Veiligheid vijver park Vlaskamp / speeltuin (10 x eens) 2

Waterkwaliteit: Wijkpark De Horst (8 x eens) 1
Waterpartij maria's (4 x eens) 4
Er is geen gezond water, doorstroming mogelijk? 11

Bruggetje naar Aegonplein is verwaarloosd! (3 x eens) 3
Voetgangersbrug voor rondje door of om het park 8

Rand van vijver opknappen (1 x eens) 5

Dunea tapkraan 6

Kademuur is kapot 7

Algemeen: Voor alle sloten heggen of paaltjes tegen het inrijden scootmobielen, rollators 9

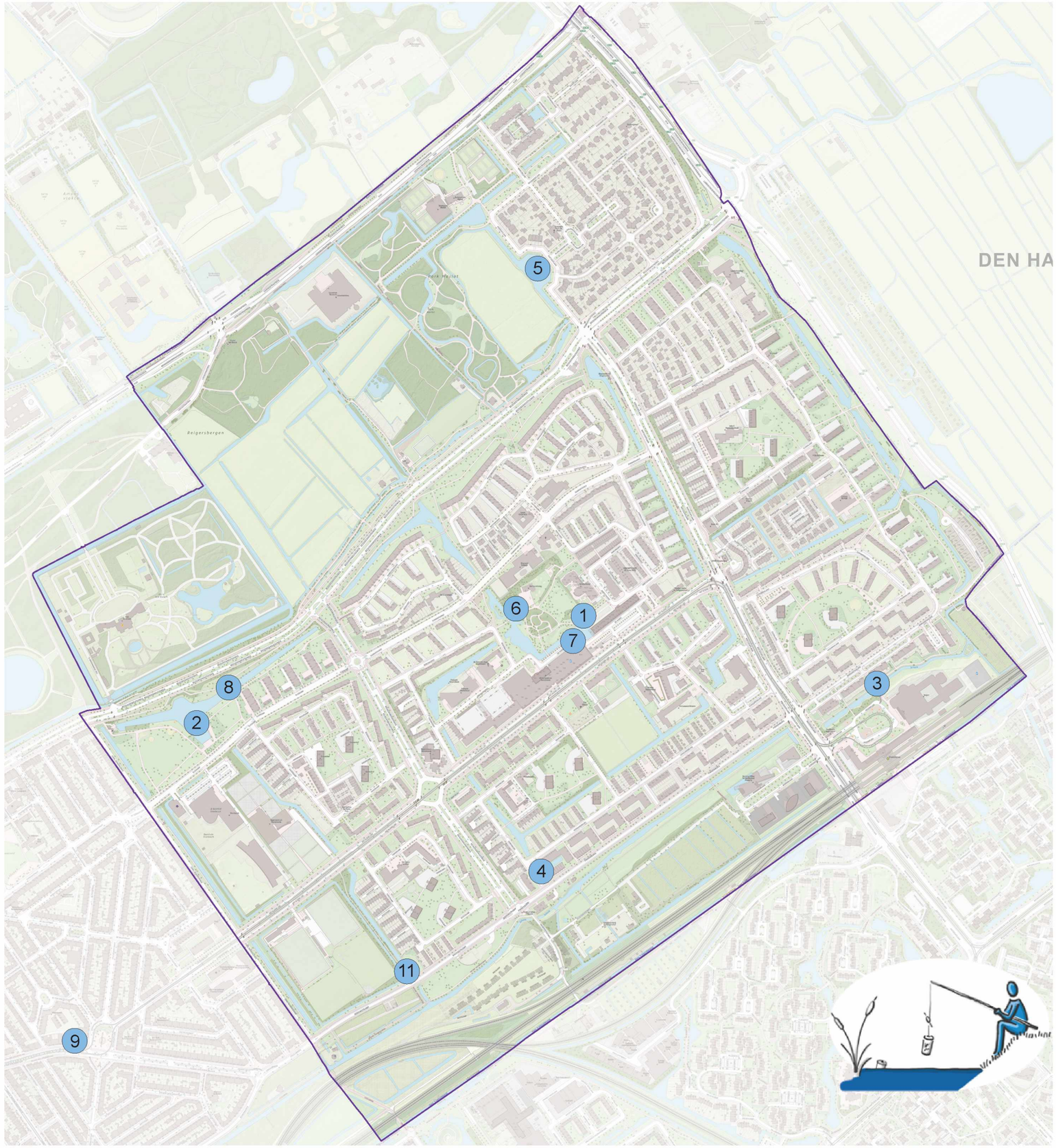

Straatmeubilair en spelen

Speeltuin opknappen (voor alle leeftijden, meer zitplekken) 3 (40 x eens)
2 (20 x eens) 5 (3 x eens) 6 (3 x eens)

Banken/zitmogelijkheden 1 (12 x eens) 13 19 21

Fietsenstalling 8 (11 x eens) 21

Nieuwe speeltuin/recreatieplek 7 (8 x eens) 9 (1 x eens) 20 28

Orac's / containers:
Meer containers glas, papier, gft en/of plastic 10 (1 x eens) 12 23 24
41 (10 x eens) 16 (1 x eens) 43

Leilijke containers, orac's op onhandige plek 11 (3 x eens) 15
17 (15x eens) 15 (3 x eens)

Wens: ondergrondse containers 26

Afvalbakken voorzien van peukenbakjes 17
Algemeen: peukenpot/rooster bij iedere tram-bushalte

Wens: toiletten 22 25

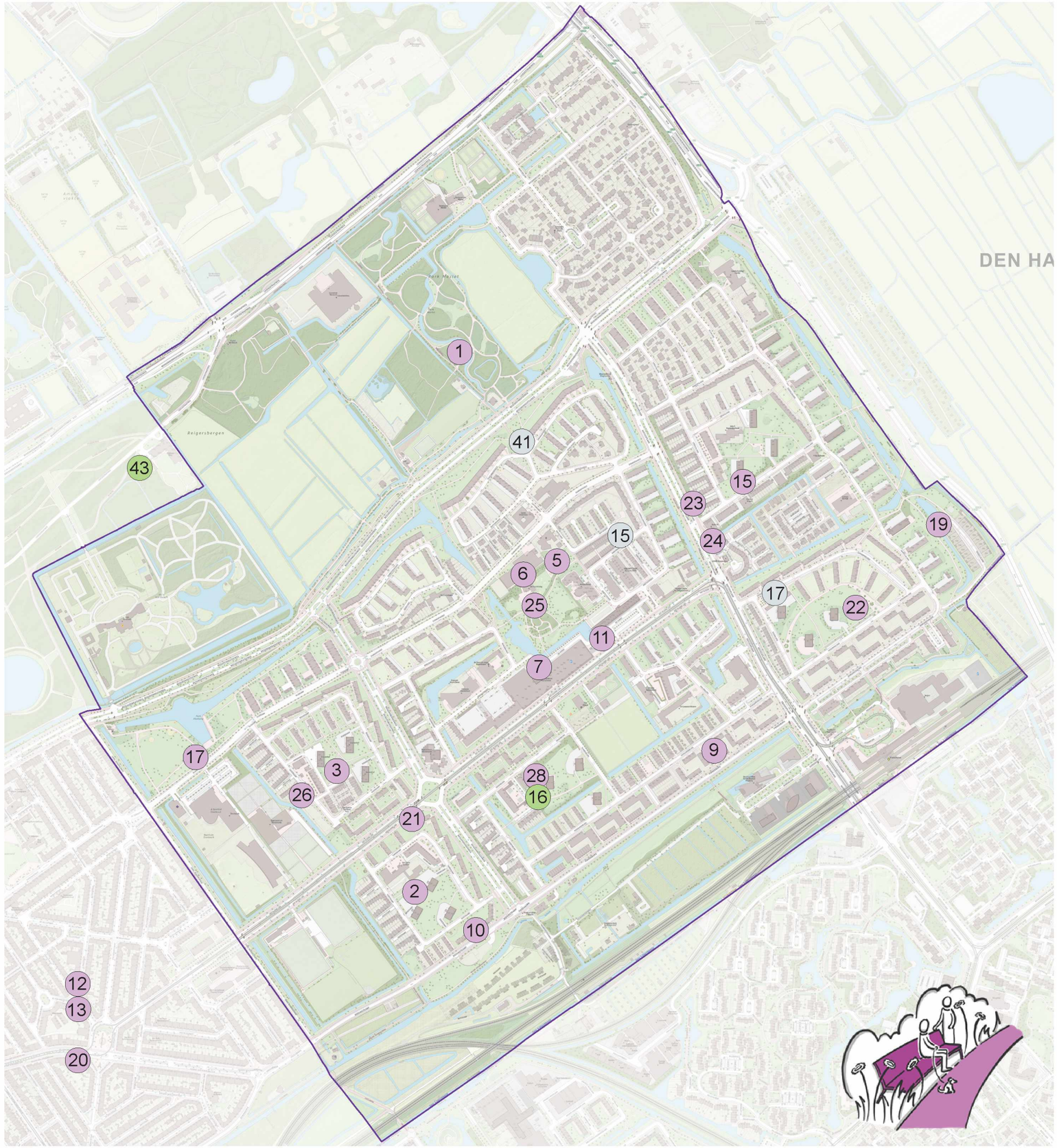

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@hotmail.com>
Verzonden: vrijdag 3 maart 2023 10:17
Aan: College; mariahoeve
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Reactie publicatie 00215VKZ22 Verkeersbesluit - Voorgenomen besluit Verkeersmaatregelen, Kornalijnhorst - Kornalijnhorst en omstreken te Den Haag
Bijlagen: bestand_2.pdf

LET OP!: Deze e-mail komt van buiten de organisatie. Klik niet op links en open geen bijlagen tenzij u de afzender herkent en weet dat de inhoud veilig is.

LET OP!: Deze e-mail komt van buiten de organisatie. Klik niet op links en open geen bijlagen tenzij u de afzender herkent en weet dat de inhoud veilig is.

LS

Hierbij reageer ik op het voorstel van de gemeente Den Haag voor het wijzigen van de verkeerssituatie aan de Gerstkamp wat een onderdeel is van de plan voor het aanpassen van de verkeerssituatie in grotere delen van Mariahoeve.

Het plan schaadt mijn belangen als bewoner van de Gerstkamp op ernstige en naar mijn idee onaanvaardbare wijze.

1. Woongenot; door het weghalen van een groot deel van de parkeerplaatsen is het zeer waarschijnlijk dat het parkeren voor of dichtbij huis niet meer mogelijk is. Ook is het aannemelijk dat er ruzie om de overgebleven schaarse parkeerplaatsen ontstaat.
2. Daling van de woningwaarde; doordat parkeren minder makkelijk is, wordt mijn woning minder aantrekkelijk en daalt in waarde. Een eerste onderzoek leert dat dit duizenden tot mogelijk zelfs tienduizenden euro's kan schelen.
3. Veiligheid; uw plan voorziet in het leeg maken van de Gerstkamp aan één zijde van de straat. Hierdoor wordt de Gerstkamp een doorgaande weg waar hard gereden kan worden. Nu al hebben we hier regelmatig last van hardrijders. Na invoering van dit plan is het wachten op het vallen van het eerste verkeersslachtoffer. Fietsen en wandelen door ouderen en kleine kinderen zal zeker niet meer mogelijk zijn.

Ik heb dd 15 juli 2022 een WOO verzoek ingediend (bijgevoegd) om uw plan beter te kunnen begrijpen waarin ik gevraagd heb naar de manier waarop dit plan tot stand is gekomen, hoe de bewonersparticipatie heeft plaatsgevonden, hoe de aanpassingen van dit soort verkeerssituaties op veiligheid worden beoordeeld, wat de afwegingen zijn geweest voor het aanpassen van de verkeerssituatie aan de Gerstkamp, wat de norm is voor straatbreedtes en wat de overweging is geweest om tot de conclusie te komen dat de Gerstkamp te smal is voor tweerichting verkeer. Tot op heden heb ik hierop, ondanks herinnering per mail mijnerzijds, geen antwoord ontvangen. Dit geeft mij niet het gevoel dat het plan van de zijde van de gemeente doordacht is. Openbaarheid van bestuur staat in ieder geval niet op de agenda van de gemeente Den Haag. Doordat ik geen reactie heb ontvangen op het WOO verzoek kan ik deze niet meenemen in mijn reactie op de voordelen die u bij uw plan ziet.

Volgens U brengt uw plan de volgende voordelen met zich mee.

1. Het wordt inzichtelijker waar geparkeerd kan worden; dat weten we zelf ook wel. Het feit dat op hoeken wordt geparkeerd komt door een gebrek aan parkeerruimte in dat specifieke deel van de straat. Uw plan voorziet in een extreme verslechtering van de parkeersituatie waardoor parkeerproblemen alleen maar erger worden.
2. Veiligheid; U suggereert dat uw voorstel de veiligheid bevordert. Ervaring met het aanleggen van deze oortjes in Bezuidenhout, overigens ten ongenoegen van de meeste bewoners in deze wijk, leert dat de hoeken inderdaad overzichtelijker wordt. Ik fiets iedere dag door Bezuidenhout naar mijn werk en ondervind het effect van uw verbetering zeker éénmaal per week aan den lijve. Het effect is namelijk dat automobilisten nog harder rijden. En met fietsers nog minder rekening houden. Je wordt dus gewoon van je sokken gereden. Het is dus **NIET** veiliger.
3. Toegankelijkheid van de straat door hulpdiensten zoals de brandweer; uw plan voorziet op geen enkele wijze in een verbetering van de situatie voor de hulpdiensten. Door het plaatsen van oortjes zal de straat eerder minder goed toegankelijk worden voor grote en lange vrachtwagens. Zelfs voor de professionals van de brandweer kan dat nog wel eens uitdagend zijn.

Conclusie : uw plan is gevaarlijk, kost de bewoners van de Gerstkamp een boel geld, en levert nodeloos irritaties op over de gemeente. Als ik de reacties op facebook lees dat dit plan gezien wordt als burgertje pesten dan kan ik daar heel goed inkomen. Het enige voordeel is voor de gemeente Den Haag. Immers, het weghalen van parkeerplaatsen zal het animo voor invoering van parkeerbelasting doen toenemen. Maar moet dat nu met deze consequenties voor de bewoners?

Er zijn veel betere alternatieven voor uw plan die de verkeersveiligheid wel degelijk verhogen, en de belangen van de bewoners niet op onaanvaardbare wijze schaden. Sterker nog, het is één van de alternatieven waaruit gekozen kon worden door de gemeente. Namelijk het instellen van eenrichtingsverkeer, ook op de Gerstkamp. Dus :

- Eenrichtingsverkeer van het kleine Loo naar de Reigersbergenweg.
- Twee oortjes, één ter hoogte van de hoek Gerstkamp - Tarwekamp ter hoogte van Gerstkamp garage nr 7 (aan de kant van de voormalige Engelse school). Een tweede oortje ter hoogte van de hoek Gerstkamp - Tarwekamp aan de zijde van de Tarwekamp bij de uitrit richting Reigersbergenweg.
- Twee borden plaatsen : een inrijverbodsbord aan de zijde van de Reigerbergenweg (muv fietsers uiteraard), een eenrichtingsverkeerbord op het oortje ter hoogte van tarwekamp nr 7.
- Indien juridisch mogelijk een bord met een verlaagde snelheid, in ieder geval niet meer dan 30 km per uur.

Deze aanpak levert een veiliger verkeerssituatie op aangezien verkeer overzichtelijker wordt en maar één richting op kan rijden. Er is geen noodzaak om parkeerplaatsen te schrappen waardoor bewoners worden geschaad in hun belangen. Toegankelijkheid voor de hulpdiensten is onveranderd, net als bij uw plan.

Een nog beter alternatief, maar dat is duidelijk duurder en vergt meer voorbereiding, is om van de Gerstkamp een woonerf te maken. Een veilige woonomgeving voor de bewoners met voldoende parkeermogelijkheden, met extra bankjes, heggen, speelmogelijkheden voor jong en oud en natuur.

Groet

5.1.2.e en 5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e Den Haag

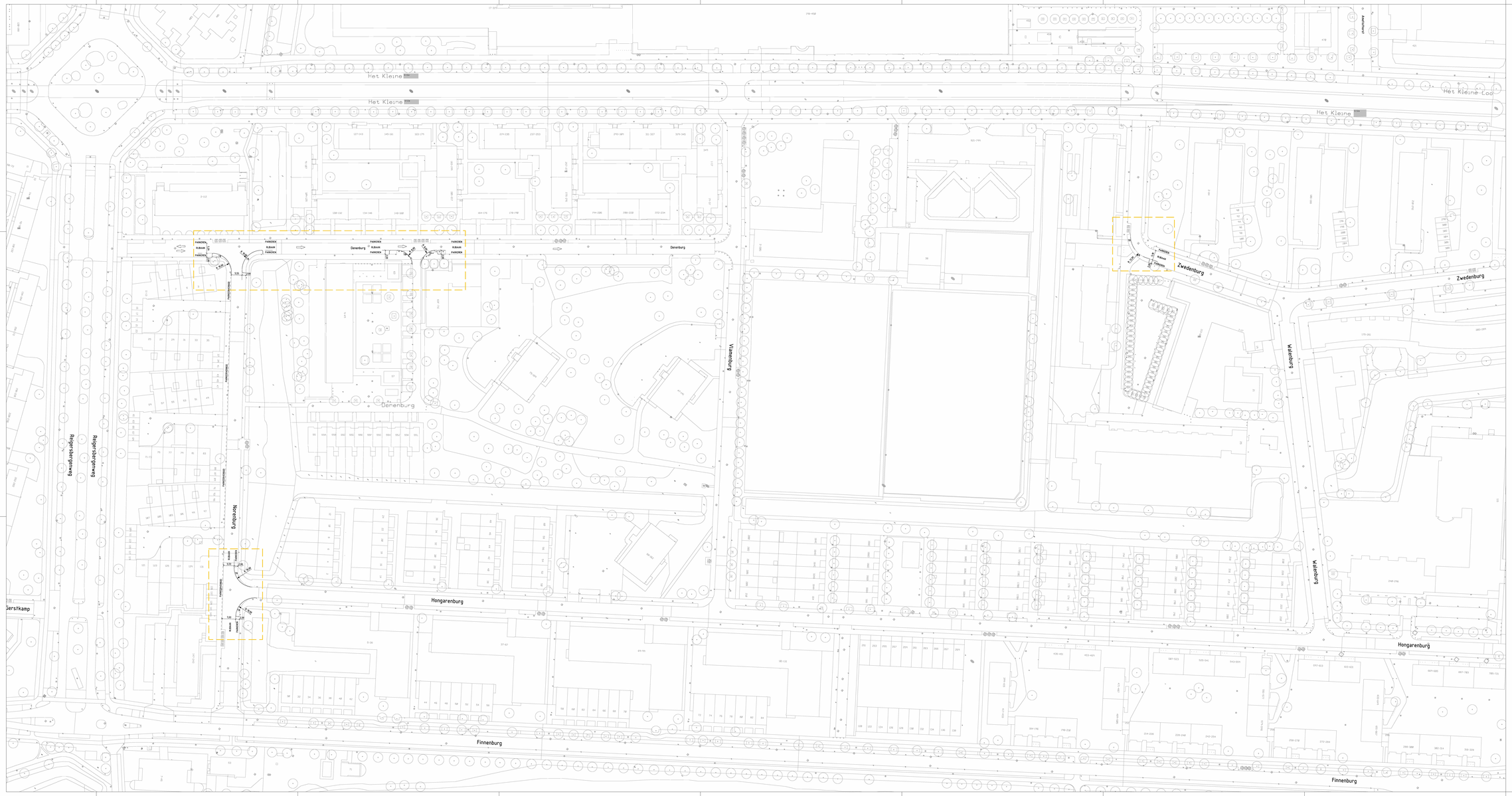
Het Kleine Loo
Het Kleine Loo
Het Kleine Loo
Het Kleine Loo
Denenburg
Denenburg
Denenburg
Zwedenburg
Zwedenburg
Vlaamsburg
Wahlenburg
Wahlenburg
Hongarenburg
Hongarenburg
Hongarenburg
Finnenburg
Finnenburg
Noordenburg
Noordenburg
Rogaarsbergenweg
Rogaarsbergenweg
Rogaarsbergenweg
Rogaarsbergenweg
Oerstkamp
FABRIEK
R.BAAN
FABRIEK
5.00
3.50
3.50
5.00
3.50
3.50
5.00
3.50
3.50

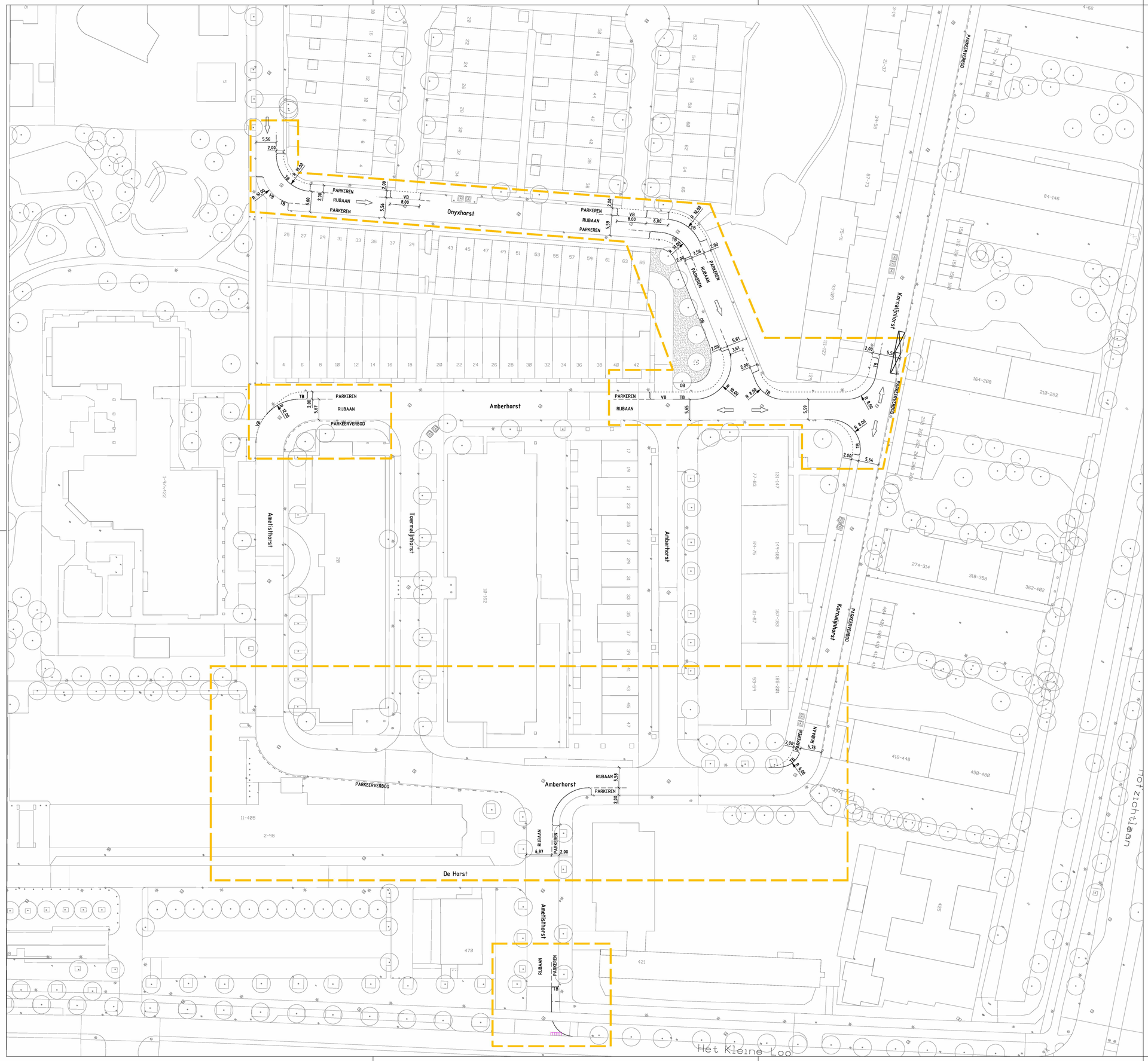

Bestaand	Omschrijving
	Afsluitpaal
	Boom
	Gas Kast
	Gwa Rioolput
	Haltepaal
	Meubilair
	Meubilair Wegmeubilair Abri
	Meubilair Wegmeubilair Container Afval
	Meubilair Wegmeubilair Fietsklem
	Meubilair Wegmeubilair Lichtmast
	Meubilair Wegmeubilair Zitbank
	Kolk
	Vri
	Water Brandleiding Put
	Gras
Nieuw	**Omschrijving**
	Grens Werkgrens
	Kantopsluiting Trottoirband
	Kantopsluiting Verlaagd
	Parkeerverbod
	Materiaalgrens
	Rijrichting
Verwijderd/vervallen	**Omschrijving**
	Kantopsluiting Trottoirband

Wijz.	Datum	Status	Opmerkingen
0	30-05-22	Concept	

Den Haag

MARIAHOEVE OPKNAPPLANNEN

Horsten Zuidwest (1)

Voorontwerp

Opdrachtgever: GDH DSB Opdrachtgeving

Project e.v.: S.12.a
Projectleider:
Ontwerper: S.12.a
Tekenaar: S.12.a
Projectnummer: 7003657
Documentnummer: 7003657-MRHOPK-LAN-VO-005

Besteknummer:
Schaal: 1:500
Formaat: A1
Maten in: m
Hoogtematen in meters t.o.v.N.A.P

Afdeling	Blad	Wijz.
LAN	1 / 4	0

Ingenieursbureau Den Haag

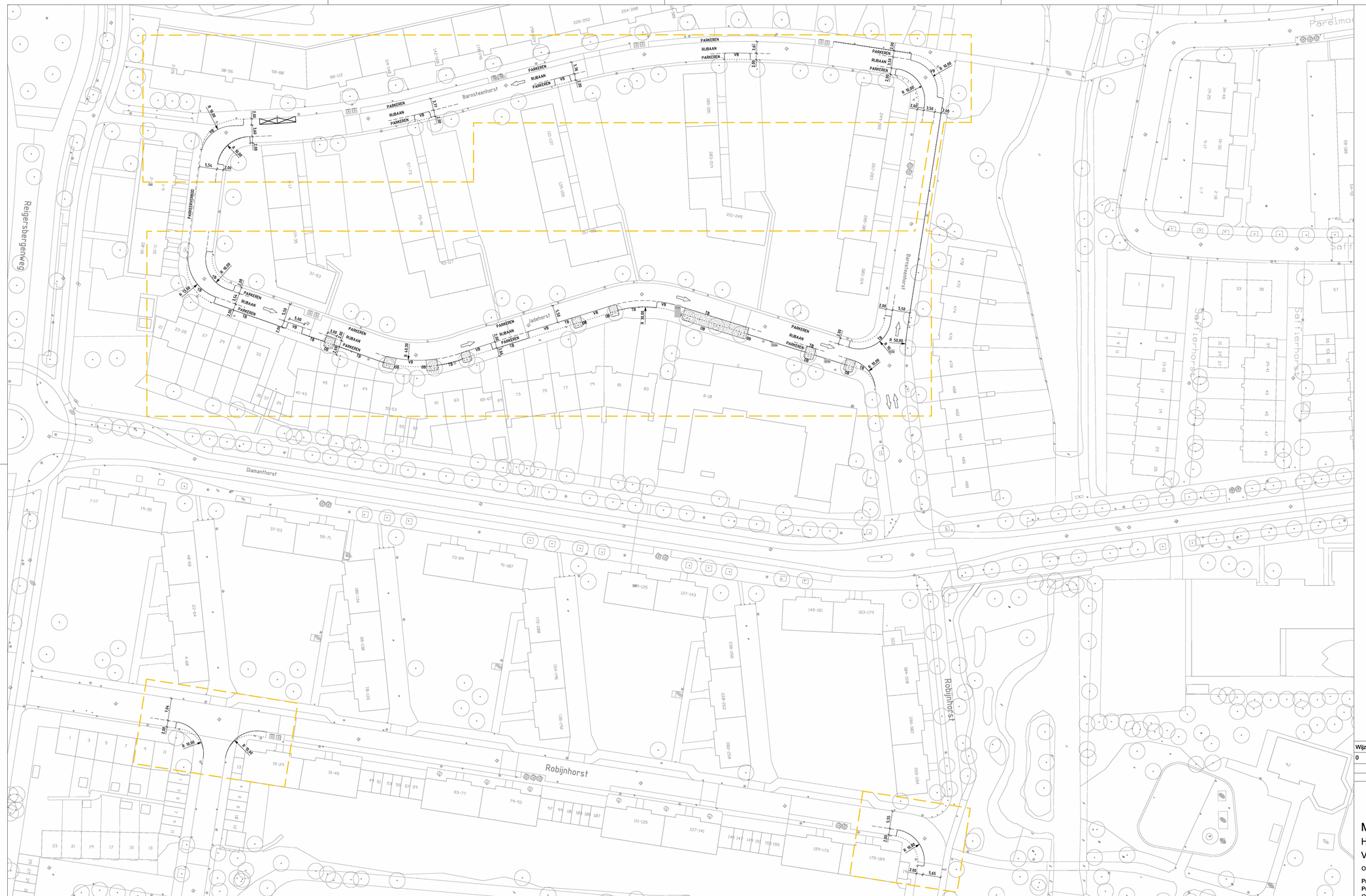

Bestaand	Omschrijving
	Afsluitpaal
	Boom
	Gas Kast
	Gwa Rioolput
	Haltepaal
	Meubilair
	Meubilair Wegneubilair Abri
	Meubilair Wegneubilair Container Afval
	Meubilair Wegneubilair Fietsklem
	Meubilair Wegneubilair Lichtmast
	Meubilair Wegneubilair Zitbank
	Kolk
	Vri
	Wafer Brandleiding Put
	Gras
Nieuw	**Omschrijving**
	Grens Werkgrens
	Kantopsluiting Trottoirband
	Kantopsluiting Verlaagd
	Parkeerverbod
	Materiaalgrens
	Rijrichting
Verwijderd/vervallen	**Omschrijving**
	Kantopsluiting Trottoirband

Wijz.	Datum	Status	Opmerkingen
0	30-05-22	Concept	

Den Haag

MARIAHOEVE OPKNAPPLANNEN

Horsten Zuidwest (2)

Voorontwerp

Opdrachtgever: GDH DSB Opdrachtgeving

Project e.v.:
Projectleider:
Ontwerper:
Tekenaar:
Projectnummer: 7003657
Documentnummer: 7003657-MRHOPK-LAN-VO-005

Besteknummer:
Schaal: 1:500
Formaat: 1.25 x A1
Maten in: m
Hoogtematen in meters t.o.v.N.A.P

Afdeling	Blad	Wijz.
LAN	2 / 4	0

Ingenieursbureau Den Haag

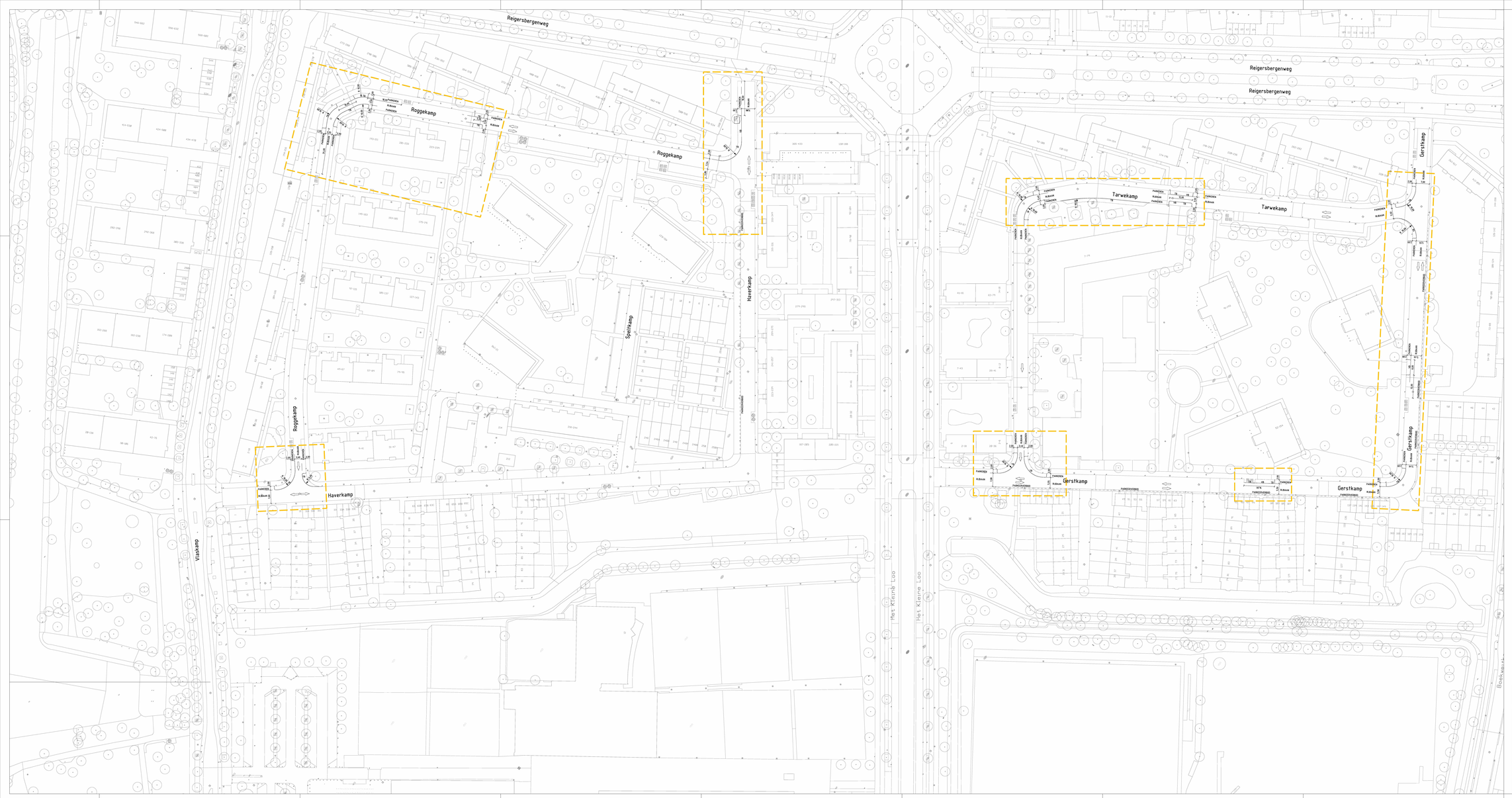
Reigersbergenweg
Reggekamp
Haverkamp
Spelkamp
Vlaskamp
Het Kleine Loo
Tarwekamp
Gerstkamp
FIETSSUGGESTIEBAAN
FIETSSUGGESTIEBAAN
FIETSSUGGESTIEBAAN

Den Haag

Aan
Leden van het VOV
Afdeling
Beleid DSB

MEMO

Afzender
5.1.2.e
Dienst
Stadsbeheer
Afdeling
Ingenieursbureau Den Haag
Doorkiesnummer
5.1.2.e
E-mailadres
5.1.2.e @denhaag.nl

Datum
13-04 april 2022

Onderwerp
Indiening VO aanbrengen oren Mariahoeve

Beste leden van het VOV,

Mariahoeve is één van de drie zogenoemde 'Opknapwijken' die wordt voorzien van een hevige opknapbeurt. In 2019 en 2020 is samen met bewoners en belanghebbenden in een intensief participatietraject gekeken naar alle knelpunten in de wijk. Met deze input is een visie opgesteld om de wijk op te knappen. Deze visie is 24 juni 2020 in ACOR-vergadering 508 behandeld en akkoord bevonden.

Het structureren van het straatparkeren in de wijk door middel van het aanbrengen van zogenoemde 'oren' is een door bewoners gekozen project uit deze visie. De Landen en het noordoosten van De Horsten zijn reeds meegenomen in het kader van Groot Onderhoud Wegen. De Kampen, De Burgen en het zuidwesten van De Horsten worden in het kader van het Opknapplan aangepakt. In de huidige situatie wordt op veel plekken in bochten en voor uitritten geparkeerd, wat zicht belemmert en zorgt voor onoverzichtelijke en onveilige situaties. Op deze plekken worden uitstulpingen in de trottoirs aangebracht, zodat parkeren op deze plekken fysiek onmogelijk wordt. Op een aantal plekken wordt dit gecombineerd met parkeerverboden of eenrichtingsregimes, omdat de maatvoering van de rijbaan niet op alle plekken tweezijdig parkeren in combinatie met tweerichtingsregimes kan toelaten.

De Horsten zuidwest 1 (blad 1)
In deze buurt blijft het tweerichtingsregime behouden, met uitzondering van één straat: Onyxhorst. Vanaf Diamanthorst is dit de toegang tot de buurt, waar in de huidige situatie aan beide zijdes wordt geparkeerd. De rijbaan is hier formeel te smal voor, maar het invoeren van een eenrichtingsregime maakt dat dit wel mogelijk wordt. De andere straten behouden het tweerichtingsregime, op een paar plekken gecombineerd met een parkeerverbod. Tussen Onyxhorst en Amberhorst wordt de overmaat aan verharding op het trottoir vergroend, zodat de bomen hiervan kunnen profiteren.

De Horsten zuidwest 2 (blad 2)
Jadehorst en Barnsteenhorst hebben in de huidige situatie een eenrichtingsregime. Dit blijft behouden en in de bochten en voor uitritten worden oren aangebracht. Op de twee hoeken van Barnsteenhorst sluit een fietspad aan. Deze overgang gebeurt middels een verlaagde band in het oor. Langs de zuidzijde van Jadehorst staat een rij lindes die de huidige trottoirband wegdrukken. De enige manier om deze bomen meer ruimte te geven is door het verplaatsen van de trottoirband richting de rijbaan. Door deze ingreep versmald de rijbaan en is tweezijdig parkeren niet meer mogelijk. Hierom is gekozen om de ruimte tussen de bomen te gebruiken voor parkeervakken, dit biedt ruimte om de trottoirband 2 meter te verschuiven en de bomen maximale ruimte te bieden. Ook bestaat de mogelijkheid de boomvakken te vergroenen.

De Kampen (blad 3)
De straten van De Kampen bestaan uit twee lussen met grondgebonden woningen, portiekflats en woontorens. Veel auto's staan geparkeerd op straat of op privé parkeerterreinen van de portiekflats of woontorens. Op het grootste gedeelte blijft het tweerichtingsregime behouden, omdat de ruimte dat toelaat. Gerstkamp krijgt een parkeerverbod aan één zijde. Voor tweezijdig parkeren is geen ruimte en bovendien grenzen hier veel uitritten van zijstraten en parkeergarages. Roggekamp en Tarwekamp krijgen deels een eenrichtingsregime, zodat het parkeren aan beide zijdes van de straat behouden kan blijven. Haverkamp is buiten de scope gehouden omdat deze hoek om een integrale herinrichting vraagt van rijbaan, plein en nieuwbouw. Dit valt buiten de scope van het project.

De Burgen (blad 3)
De Burgen is recent verrijkt met nieuwbouwwoningen waar in combinatie de herinrichting van de rijbaan en trottoirs is meegenomen en al voorzien van oren en parkeerstroken. Deze worden op de nodige plekken aangevuld. Denenburg krijgt voor een deel een eenrichtingsregime, zodat het straatparkeren aan beide zijdes behouden kan blijven. Norenburg krijgt aan de westzijde een parkeerverbod. Voor tweezijdig parkeren is geen ruimte en bovendien grenzen hier veel uitritten van zijstraten en parkeergarages.

Graag ontvang ik uw advies op voorliggend ontwerp.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e (DSB/IbDH)

Den Haag

Vooroverleg Over Verkeerszaken

Verslag vergadering nr. 21-20

Vergadering VOV 21-20
Datum 30 september 2021
Vastgesteld op 14 oktober 2021

Aanwezig 5.1.2.e (5.1.2.e 5.1.2.e (secretaris), 5.1.2.e (notulist), 5.1.2.e (DSO-M), 5.1.2.e Hoek (DSB-VM), 5.1.2.e (DPZ), 5.1.2.e (HTM), 5.1.2.e (Politie Den Haag), 5.1.2.e (Brandweer Den Haag) en 5.1.2.e (Brandweer Den Haag)

Opmerking Vanwege de maatregelen rondom COVID-19 wordt de digitale vergadering deels schriftelijk afgedaan

0 Notulen VOV-vergadering nr. 21-19 (dd. 16-09-2021)

4.1.4

1

4.1.4

2

4.1.4

3

4.1.4

V.O.V. nr. 20 dd. 30-09-2021

4 Ametisthorst e.o. (Mariahoeve); VO (95025631-MRHOPK-LAN-VO-004, wijz. 0 dd. 15-09-2021)

In het kader van de Opknapwijken wordt een voorontwerp voorgelegd van de Kampen, Horsten en Burgen in Mariahoeve. Om de oversteekbaarheid te verbeteren zijn op diverse kruisingen zogenaamde oortjes en op wegvakken diverse dammetjes ontworpen. In de huidige situatie wordt aan beide zijden van de rijbaan geparkeerd, terwijl de rijbaanbreedte met verkeer in twee richtingen hier formeel niet toereikend voor is. Door het formaliseren van het parkeren aan één zijde van de weg reguleert de wegbeheerder het parkeergedrag in de straat, waardoor er aanvullende maatregelen getroffen dienen te worden om de doorstroming en bereikbaarheid van de wegen te waarborgen. Het VOV adviseert óf een parkeerverbod in te stellen aan één zijde van de rijbaan óf eenrichtingsverkeer in te stellen. Dit dient in nader overleg met de wegbeheerder onderzocht te worden.
Verder adviseert het VOV de lengte van de parkeerstroken te ontwerpen met een veelvoud van 5,50 meter. Als laatste vraagt het VOV de aansluiting van het fietspad in de bocht van de Barnsteenhorst verder te optimaliseren.
Het VOV houdt zijn advies aan

4.1.4

5

6

7

8

9

10 4.1.4

11 4.1.4

12 4.1.4

13

V.O.V. nr. 20 dd. 30-09-2021

Rondvraag

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag.

Den Haag

Vooroverleg Over Verkeerszaken

Verslag vergadering nr. 21-23

Vergadering VOV 21-23
Datum 11 november 2021
Vastgesteld op 25 november 2021

Aanwezig 5.1.2.e (plv. voorzitter), 5.1.2.e (secretaris), 5.1.2.e (DSO-M), 5.1.2.e (DSB-VM), 5.1.2.e 5.1.2.e (DPZ), 5.1.2.e (HTM), 5.1.2.e (Politie Den Haag), 5.1.2.e (Politie Den Haag), 5.1.2.e 5.1.2.e (Brandweer Den Haag) en 5.1.2.e (Brandweer Den Haag)

Opmerking Vanwege de maatregelen rondom COVID-19 wordt de digitale vergadering deels schriftelijk afgedaan

0 Notulen VOV-vergadering nr. 21-22 (dd. 28-10-2021)

De notulen worden op een aantal tekstuele incorrectheden aangepast en daarna vastgesteld.

1

4.1.4

V.O.V. nr. 23 dd. 11-11-2021

2 Mariahoeve (Kampen, Horsten & Burgen); VO (95025631-MRHOPK-LAN-VO-004 dd. 15-09-2021)

In navolging van de eerdere behandeling wordt het merendeels ongewijzigde voorstel voor Mariahoeve voorgelegd aan het VOV. In het bijgevoegde memo wordt aangegeven dat het advies van het VOV niet binnen de scope van het project ligt en om die reden niet is verwerkt. Het VOV benadrukt nogmaals dat als gevolg van het voorliggende voorstel het parkeren aan één zijde van de weg wordt geformaliseerd, waardoor er aanvullende maatregelen getroffen dienen te worden om de doorstroming en bereikbaarheid van de wegen te waarborgen. De aangedragen motivering dat aanvullende maatregelen (instellen eenrichtingsverkeer of een eenzijdig parkeerverbod) niet binnen de scope van het project vallen is voor het VOV geen reden hun advies aan te passen. Daarbij handhaaft het VOV ook het advies m.b.t. de lengte van de parkeerstroken (veelvoud van 5,50 meter) en de optimalisatie van het fietspad in de bocht va het Barnsteenhorst. Aanvullend adviseert het VOV consequent te zijn met de toepassing van antiparkeerpalen op straathoeken.

Het VOV adviseert negatief

3

4.1.4

4.1.4

4

4.1.4

5

4.1.4

6

4.1.4

Rondvraag

4.1.4

4.1.4

Den Haag

Vooroverleg Over Verkeerszaken

Verslag vergadering nr. 22-09

Vergadering VOV 22-09
Datum 28 april 2022
Vastgesteld op 12 mei 2022

Aanwezig 5.1.2.e (5.1.2.e), 5.1.2.e (secretaris), 5.1.2.e (notulist), 5.1.2.e (DSO-M), 5.1.2.e (DSB-VM), 5.1.2.e (DPZ-Centrum), 5.1.2.e (Brandweer Den Haag), 5.1.2.e (Politie Den Haag), 5.1.2.e (HTM)

Opmerkingen De vergadering vindt digitaal plaats en deels schriftelijk afgedaan

0 Notulen VOV-vergadering nr. 22-08 (dd. 14-04-2022)

De notulen worden op een aantal tekstuele incorrectheden aangepast en daarna vastgesteld.

VOV-vergadering nr. 09 dd. 28-04-2022

1 Kampen, Horsten, Burgen (Mariahoeve); VO (7003657-MRHOPK-LAN-VO-005, dd. 13-04-2022)

In het kader van de "Opknapwijken" wordt een voorontwerp van de Kampen, Horsten en Burgen in Mariahoeve voorgelegd aan het VOV. In het ontwerp wordt een parkeerverbod aan even zijde van het Kornalijnhorst voorgesteld om voldoende breedte in de rijbaan te houden voor verkeer in twee richtingen, echter worden de parkeerplaatsen ten behoeve van het opladen van elektrische voertuigen gehandhaafd. Het VOV adviseert de parkeerplaatsen ten behoeve van het opladen van elektrische voertuigen te verplaatsen naar de parkeerstrook aan oneven zijde.

Om de oversteekbaarheid te verbeteren zijn zogenaamde "oren" op straathoeken ontworpen. Het VOV adviseert de trottoirbanden in de oren verlaagd uit te voeren in verband met de toegankelijkheid. Daarnaast adviseert het VOV het oor in de binnenbocht Haverkamp – Roggekamp ook door te zetten in het Roggekamp. Aan de even zijde van het Amberhorst tussen Onyxhorst en Amberhorst 17 – 47 adviseert het VOV oren en een parkeerstrook te ontwerpen met een parkeerverbod aan oneven zijde (in lijn met Amberhorst tussen Toermalijnhorst en Ametisthorst). De haakse bocht in het Barnsteenhorst zal toegankelijk moeten zijn voor hulpdiensten.

Op de bebording adviseert het VOV;

- Borden C02 en OB54 ter hoogte van Haverkamp 31 (overzijde) te plaatsen aan het begin van het Roggekamp
- Het parkeerverbod op het Gerstkamp direct aan begin vanaf het Kleine Loo plaatsen en daarna te herhalen in de bocht nabij Gerstkamp 149 (voor en na de bocht nabij uitrit)
- Het E02-bord aan het begin en eind van het Amberhorst te plaatsen tussen de het Toermalijnhorst en het Amberhorst

Als laatste adviseert het VOV om rijbaan van het Norenburg ter hoogte van huisnummer 135 vanaf ORACS geleidelijk te laten verlopen naar bestaande bandenlijn en het parkeerverbod in te stellen vanaf de ORACs.

Het VOV adviseert positief onder voorbehoud en met inachtname van bovengenoemde opmerkingen

2

4.1.4

4.1.4

3

4.1.4

4.1.4

4

4.1.4

5

4.1.4

6

7

4.1.4

Rondvraag

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

Den Haag

Vooroverleg Over Verkeerszaken

Verslag vergadering nr. 22-18

Vergadering VOV 22-18
Datum 1 september 2022
Vastgesteld op 15 september 2022

Aanwezig 5.1.2.e (5.1.2.e), 5.1.2.e (secretaris), 5.1.2.e (notulist), 5.1.2.e DSO-M), 5.1.2.e (DSB-VM), 5.1.2.e (DPZ-Bureau S&W), 5.1.2.e (Brandweer Den Haag), 5.1.2.e (Politie Den Haag), 5.1.2.e (Politie Den Haag), 5.1.2.e (HTM)

Opmerkingen De vergadering vindt digitaal plaats en wordt deels schriftelijk afgedaan

0 Notulen VOV-vergadering nr. 22-17 (dd. 18-08-2022)

De notulen worden op een aantal tekstuele incorrectheden aangepast en daarna vastgesteld.

1

4.1.4

2

4.1.4

3

4

5

4.1.4

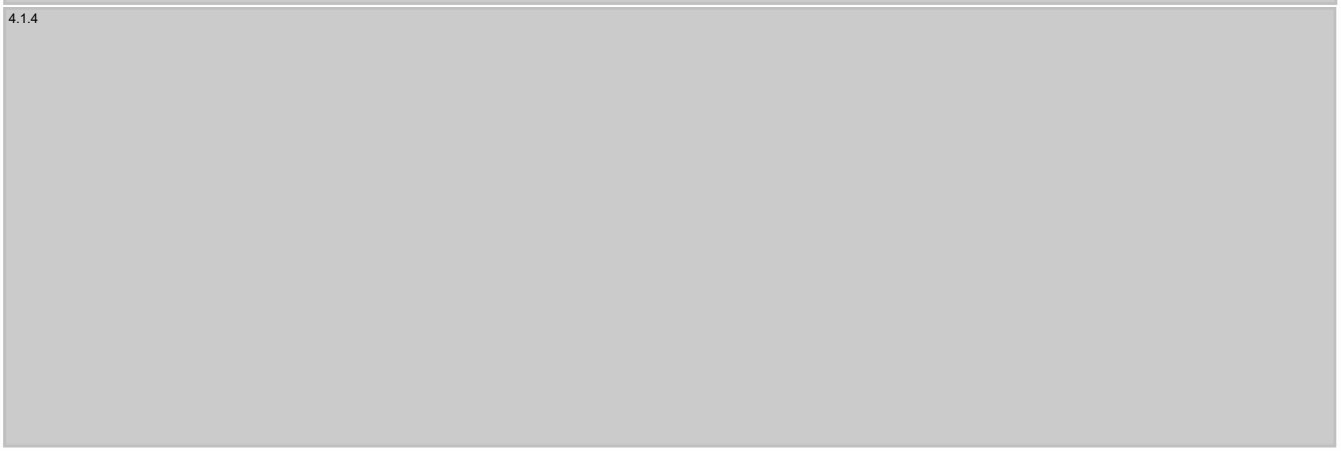

6

4.1.4

7

4.1.4

VOV-vergadering nr. 18 dd. 01-09-2022

8 **De Kampen (Mariahoeve); VO & BB (7003657-MRHOPK-VER-VO-001 wijz. 0 dd. 17-08-2022)**

In aanvulling op het voorontwerp van de Kampen in Mariahoeve is het Haverkamp toegevoegd aan de scope en wordt het voorgelegd aan het VOV. Het VOV is content met de aanvullende maatregelen en beperkt zijn advies tot het toevoegen van herhalingsborden van het parkeerverbod nabij de bocht in de Haverkamp in beide richtingen.

Het VOV adviseert positief onder voorbehoud en met inachtname van bovengenoemde opmerking

9

10

11

12

13

14

Rondvraag

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.